

32003L0085

22.11.2003

EUROOPA LIIDU TEATAJA

L 306/1

NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/85/EÜ,**29. september 2003,****ühenduse meetmete kohta suu- ja sõrataudi tõrjeks, millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 85/511/EMÜ ja otsused 89/531/EMÜ ja 91/665/EMÜ ning muudetakse direktiivi 92/46/EMÜ****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 37 lõiget 3,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽³⁾

võttes arvesse regioonide komitee arvamust ⁽⁴⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Üheks ühenduse ülesandeks veterinaaria valdkonnas on loomade tervisliku seisundi parandamine, suurendades seejuures loomakasvatuse tasuvust ning lihtsustades loomade ja loomsete saadustega kauplemist. Sama ajal on ühendus ka väärtushinnangute ühendus ja tema loomahaiguste vastu võitlemise poliitika ei peaks põhinema ainult majanduslikel huvidel, vaid peaks nagu kord ja kohus võtma arvesse ka eetilisi tõekspidamisi.

(2) Suu- ja sõrataud on väga nakkav sõraliste viirushaigus. Kuigi suu- ja sõrataud ei kujuta endast ohtu inimeste tervisele, on ta oma erakordse majandusliku tähtsuse tõttu siiski rahvusvahelise episootiaameti (OIE) A-nimekirja haiguste eesotsas.

⁽¹⁾ 18. detsembri 2002 ettepanek.

⁽²⁾ Arvamus on esitatud 15. mail 2003 (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

⁽³⁾ Arvamus on esitatud 14. mail 2003 (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

⁽⁴⁾ Arvamus on esitatud 2. juulil 2003 (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

(3) Suu- ja sõrataud on teatamiskohustuslik haigus ja tabanud liikmesriigid peavad selle puhangutest teavitama komisjoni ning teisi liikmesriike kooskõlas nõukogu 21. detsembri 1982. aasta direktiiviga 82/894/EMÜ loomahaigustest teatamise kohta ühenduses. ⁽⁵⁾

(4) Ühenduse meetmed suu- ja sõrataudi tõrjeks on sätestatud nõukogu 18. novembri 1985. aasta direktiivis 85/511/EMÜ, millega kehtestatakse ühenduse meetmed suu- ja sõrataudi tõrjeks. ⁽⁶⁾ Seda direktiivi on mitu korda oluliselt muudetud. Nüüd, kui on tehtud uusi muudatusi kõnealusesse direktiivi, on olukorra selgitamiseks soovitatav kõnealuseid sätteid uuendada.

(5) Pärast nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiivi 90/423/EMÜ, millega muudetakse direktiivi 85/511/EMÜ, direktiivi 64/432/EMÜ veiste ja sigade ühendusesisest kaubandust mõjutavate loomatervishoiu-probleemide kohta ning direktiivi 72/462/EMÜ tervishoiu- ja veterinaarinspeksiooni probleemide kohta veiste, sigade, värskel liha ja lihatoodete impordil kolmandatest riikidest, ⁽⁷⁾ vastuvõtmist keelati kogu ühenduses alates 1. jaanuarist 1992 suu- ja sõrataudivas-tane profülaktiline vaktsineerimine.

⁽⁵⁾ EÜT L 378, 31.12.1982, lk 58. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega 2000/556/EÜ (EÜT L 235, 19.9.2000, lk 27).

⁽⁶⁾ EÜT L 315, 26.11.1985, lk 11. Direktiivi on viimati muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

⁽⁷⁾ EÜT L 224, 18.8.1990, lk 13.

- (6) Et vältida suu- ja sõrataudi sissetoomist ühendusse ja ühenduse karja naabermaadest või elusloomade ja loomsete saaduste ühendusse toomise teel, on vaja võtta tarvitusele ennetusabinõusid. Ei ole tõendeid selle kohta, et mõni suu- ja sõrataudi puhang, millest on teatatud alates profülaktilise vaktsineerimise keelamisest, oleks seotud impordiga, mis on toimunud vastavalt ühenduse õigusaktidele ning mis on läbinud vastavalt nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiivile 91/496/EMÜ, millega nähakse ette kolmandatest riikidest ühendusse toodavate loomade veterinaarkontrolli põhimõtted⁽¹⁾ ja nõukogu 10. detsembri 1990. aasta direktiivile 90/675/EMÜ, millega nähakse ette kolmandatest riikidest ühendusse toodavate toodete veterinaarkontrolli põhimõtted,⁽²⁾ kehtestatud veterinaarkontrolli piiripunktides.
- (7) Sellest hoolimata tuleks tugevalt rõhutada riski vähendamiseks mõeldud loomsete saaduste impordi käsitlevate ühenduse eeskirjade range kohaldamise vajadust, ainuüksi ülemaailmse kaupade ja isikute liikumise kasvu tõttu. Liikmesriigid peaksid tagama, et neid õigusakte rakendatakse kogu ulatuses ning eraldama piisavalt personali ja vahendeid, et läbi viia rangeid kontrolle välispiiridel.
- (8) Lisaks tuvastas Euroopa Parlamendi ajutine suu- ja sõrataudikomitee, et piirkontrollid ei takista tegelikult oluliste liha- ja lihatoodete koguste lubamist ühendusse illegaalselt.
- (9) Ühtse turu tingimustes ja karjade üldiselt rahuldava tervisliku seisundi tõttu on oluliselt kasvanud kauplemine loomade ja loomsete saadustega ning ühenduse teatavates piirkondades on tiheda asustusega karjakasvatusalad.
- (10) 2001. aastal teatavates liikmesriikides epideemiliselt levinud suu- ja sõrataud näitas, et intensiivse suu- ja sõrataudile vastuvõtlike loomade liikumise ning nendega kauplemise tõttu võib haiguspuhang võtta kiiresti episoopia ulatuse, mis põhjustab häireid määral, mis võib vähendada oluliselt vastuvõtlike loomade pidamise ja muude maapiirkondade majanduse valdkondade tasuvust ning nõuab ka märkimisväärseid rahalisi ressursse, kompenseerimaks põllumajandustootjatele tehtud kahju ja kohaldamaks tõrjeabinõusid.
- (11) 2001. aasta suu- ja sõrataudikriisi ajal tugevdas komisjon direktiivis 85/511/EMÜ sätestatud ühenduse suu- ja sõrataudi tõrjeabinõusid, võttes vastu kaitsemeetmeid kooskõlas nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiiviga 90/425/EMÜ veterinaar- ja zootehniliste kontrollide kohta, mida kohaldatakse ühendusesiseses kaubanduses teatavate elusloomade ja toodete suhtes siseturu väljakujundamisega,⁽³⁾ ja nõukogu 11. detsembri 1989. aasta direktiiviga 89/662/EMÜ, veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses seoses siseturu väljakujundamisega.⁽⁴⁾
- (12) 2001. aastal võttis komisjon kooskõlas direktiiviga 85/511/EMÜ vastu ka otsused erakorralise vaktsineerimise läbiviimise tingimuste kohta. Need tingimused kehtestati, võttes arvesse loomade tervishoiu ja heaolu teaduskomitee 1999. aastal esitatud suu- ja sõrataudivastase erakorralise vaktsineerimise strateegia soovitusi.
- (13) Käesolev direktiiv peaks arvesse võtma liikmesriikide ekspertrühmade poolt 1998. aastal esitatud ühenduse suu- ja sõrataudialaste õigusaktide läbivaatamist käsitlevat ettekannet, mis kajastab liikmesriikide 1998. aasta sigade katku epideemia ajal omandatud kogemusi ja 2001. aasta detsembris Brüsselis peetud suu- ja sõrataudi ennetamise ja tõrje rahvusvahelise konverentsi järeldusi.
- (14) Käesolevas direktiivis peaks arvesse võtma Euroopa Parlamendi 17. detsembri 2002. aasta resolutsiooni 2001. aastal Euroopa Liidus epideemia ulatuse võtnud suu- ja sõrataudi kohta,⁽⁵⁾ mis põhineb Euroopa Parlamendi ajutise suu- ja sõrataudikomitee järeldustel.
- (15) Arvesse peaks võtma soovitusi suu- ja sõrataudi viirusega *in vitro* ja *in vivo* töötavate laborite miinimumnõuete kohta, mis on esitatud ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni suu- ja sõrataudi tõrje Euroopa komisjoni 30. istungi ettekandes.
- (16) Samuti peaks käesolevas direktiivis arvesse võtma loomatervishoiu eeskirjas ja rahvusvahelise episoopiaameti diagnostiliste uuringute ja vaktsiinide standardite käsiraamatus (OIE käsiraamat) tehtud muudatusi.

⁽¹⁾ EÜT L 268, 24.9.1991, lk 56. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 96/43/EÜ (EÜT L 162, 1.7.1996, lk 1).

⁽²⁾ EÜT L 373, 31.12.1990, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 96/43/EÜ (EÜT L 162, 1.7.1996, lk 1).

⁽³⁾ EÜT L 224, 18.8.1990, lk 29. Direktiivi on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/33/EÜ (EÜT L 315, 19.11.2002, lk 149).

⁽⁴⁾ EÜT L 395, 30.12.1989, lk 13. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 92/118/EMÜ (EÜT L 62, 15.3.1993, lk 49).

⁽⁵⁾ EÜT C 21 E, 24.1.2002, lk 339.

- (17) Et tagada iga võimaliku suu- ja sõrataudipuhangu varajane avastamine, on vajalikud õigusnormid, mis kohustaksid isikuid, kes on kontaktis vastuvõtlike loomadega, teatama igast kahtlasest juhtumist pädevatele asutustele. Liikmesriikides tuleb läbi viia regulaarseid kontrollid tagamaks, et põllumajandustootjad tunnevad ka tegelikkuses haigustõrje ja bio-ohutuse üldeeskirju ning kohaldavad neid.
- (18) On vajalik, et meetmeid võetaks kohe, kui kahtlustatakse suu- ja sõrataudi esinemist, nii et kahtluse kinnitamise korral oleks võimalik rakendada viivitamatuid ja tõhusaid tõrjemeetmeid. Neid meetmeid kohandatakse pädevate asutuste poolt vastavalt epidemioloogilisele olukorrale asjaomases liikmesriigis. Meetmeid tuleks tõhustada ka vastavalt ühenduse õigusaktidele kehtestatud spetsiifiliste kaitsemeetmete abil.
- (19) Kiire ja üksikasjalik haiguse diagnoos ja asjaomase viiruse kindlakstegemine toimub liikmesriikide riiklike laborite võrgu juhtimisel. Vajadusel tagab riiklike laborite koostöö komisjoni poolt vastavalt Euroopa Parlamendi 28. jaanuari 2002. aasta määrusele (EÜ) nr 178/2002, mis kehtestab toiduseaduse üldpõhimõtted ja -nõuded, asutab Euroopa Toiduohutusameti ja kehtestab toidu ohutusega seotud korra, ⁽¹⁾ kehtestatud toiduahela ja loomatervishoiu alalise komitee korra kohaselt määratud ühenduse tugilabor.
- (20) Silmas pidades suu- ja sõrataudi laboratoorset eristusdiagnoosi, tuleks arvesse võtta komisjoni 4. juuli 2000. aasta otsust 2000/428/EÜ, millega kehtestatakse sigade vesikulaarhaiguse diagnoosi kinnitamisel ja eristusdiagnoosil kasutatavad diagnostika- ja proovivõtumeetodid ning laborikatsete tulemuste hindamise kriteeriumid. ⁽²⁾
- (21) Ühenduse meetmed suu- ja sõrataudi tõrjeks peaksid põhinema eelkõige nakatunud karja kõrvaldamisel. Nakatunud või kontaktis vastuvõtlikud loomad tuleb hukata viivitamatult kooskõlas nõukogu 22. detsembri 1993. aasta direktiiviga 93/119/EMÜ loomade kaitse kohta tapmise või hukkamise ajal. ⁽³⁾ Kui võimalik, tuleb surnud või tapetud loomade korjuseid töödelda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. oktoobri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 1774/2002, mis kehtestab muuks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste sanitaareeskirjad. ⁽⁴⁾
- (22) Suu- ja sõrataudipuhangu ajal on vajalik kaasata rahvatervise ja keskkonnakaitse aspektid, seda eelkõige pädevate veterinaar- ja keskkonnaasutuste vahelise tiheda koostöö loomise teel. Nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiiv 96/61/EÜ, saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta ⁽⁵⁾ nõuab loomakorjuse ja loomsete jäätmete kõrvaldamise ja ringlussevõtuga tegelevate määratud tootmisvõimsusega käitiste puhul kompleksset keskkonnaluba. Tuleks vältida loomakorjuse toleriitadel põletamisest või nende massimatmispaikadesse matmisest tulenevat asjatut riski.
- (23) Puhangu ilmnemise korral tuleb haiguse levikut vältida, jälgides hoolikalt loomade liikumist ja nakatuda võivate toodete kasutamist, vajaduse korral, eriti tiheda asustusega karjakasvatuspriirkondades, tuleb läbi viia erakorraline vaktsineerimine.
- (24) Teatavaid liikmesriike 2001. aastal tabanud suu- ja sõrataudiepideemia tõrjeks võetud meetmed näitasid, et rahvusvahelised ja ühenduse eeskirjad ning nendest tulenevad menetlused ei võtnud piisavalt arvesse võimalust kasutada erakorralist vaktsineerimist ja vaktsineeritud populatsiooni hulgast nakatunud loomade avastamiseks läbiviidavaid täiendavaid katseid. Liiga palju tähelepanu pöörati kaubanduspoliitika aspektidele, mille tulemusena ei tehtud kaitsevaktsineerimist isegi siis, kui see oli lubatud.
- (25) Suu- ja sõrataudi tõrjeks on erinevaid strateegiaid. Epideemia korral peaks haiguse tõrjestrategie valikul võtma arvesse ka seda, milline strateegia põhjustab kõige väiksemat majanduslikku kahju mittepõllumajanduslikes majandussektorites.
- (26) Erakorralise vaktsineerimise abil ilma järgneva vaktsineeritud loomade hukkamiseta võib oluliselt vähendada haiguse tõrjeks hukatavate loomade arvu. Asjakohaste uuringute abil tuleks seejärel tõestada nakkuse puudumist.
- (27) Puhastamine ja desinfektsioon peaksid olema ühenduse suu- ja sõrataudikontrolli poliitika lahutamatuks osaks. Desinfektsioonivahendite kasutamine peaks toimuma vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivile 98/8/EÜ, biotsiidide turuleviimise kohta. ⁽⁶⁾

⁽¹⁾ EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 167, 7.7.2000, lk 22.

⁽³⁾ EÜT L 340, 31.12.1993, lk 21.

⁽⁴⁾ EÜT L 273, 10.10.2002, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 808/2003 (EÜT L 117, 13.5.2003, lk 1).

⁽⁵⁾ EÜT L 257, 10.10.1996, lk 26.

⁽⁶⁾ EÜT L 123, 24.4.1998, lk 1.

- (28) Suu- ja sõrataudiviirusega nakatunud vastuvõtlikelt loomadelt kogutud sperma, munarakud ja embrüod võivad kaasa aidata haiguse levikule ning nende suhtes peaks seetõttu kohaldama täiendavaid piiranguid lisaks järgnevates direktiivides ühendusesisele kaubandusele kehtestatud loomatervishoiunõuetele:
- nõukogu 14. juuni 1988. aasta direktiiv 88/407/EMÜ, millega sätestatakse koduveiste sügavkülmutatud sperma ühendusesise kaubanduse ja impordi suhtes kohaldatavad loomatervishoiu nõuded, ⁽¹⁾
 - nõukogu 25. septembri 1989. aasta direktiiv 89/556/EMÜ loomatervishoiu nõuete kohta, millega reguleeritakse koduveiste embrüote ühendusesisest kaubandust ja kolmandatest riikidest importimist, ⁽²⁾
 - nõukogu 13. juuli 1992. aasta direktiiv 92/65/EMÜ, milles sätestatakse loomatervishoiu nõuded ühendusesiseseks kauplemiseks loomade, sperma, munarakude ja embrüotega, mille suhtes ei kohaldata direktiivi 90/425/EMÜ A lisa I punktis osutatud ühenduse erieeskirjades sätestatud loomatervishoiu nõudeid, ning nende impordiks ühendusse. ⁽³⁾
- (29) Haiguspuhangu korral võib olla vajalik kontrollimeetmete rakendamine mitte ainult nakatunud vastuvõtlike loomade suhtes, vaid ka haigusele mittevastuvõtlikest liikidest kontaktsete loomade suhtes, kes võivad olla viiruse mehhaanilisteks vektoriteks. 2001. aasta epideemia ajal kohaldata piiranguid ka vastuvõtlike liike pidavatest ettevõtetest või selliste ettevõtetega piirnevatest ettevõtetest pärit hobuslaste liikumisele ning nõuti erikinnitust lisaks nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiivi 90/426/EMÜ, hobuslaste liikumist ja kolmandatest riikidest importimist reguleerivate loomatervishoiunõuete kohta, ⁽⁴⁾ nõuetele, et kontrollida suu- ja sõrataudist tabandunud liikmesriikidest pärit hobuslastega kauplemist.
- (30) Inimtoiduks mõeldud loomsete saaduste turuleviimist, kauplemist ja ühendusse importimist hõlmavad veterinaartingimused on kehtestatud järgnevates direktiivides:
- nõukogu 26. juuni 1964. aasta direktiiv 64/433/EMÜ ühendusesisest värske lihaga kauplemist mõjutavate terviseprobleemide kohta, ⁽⁵⁾
 - nõukogu 21. detsembri 1976. aasta direktiiv 77/99/EMÜ ühendusesisest lihatoodetega kauplemist mõjutavate terviseprobleemide kohta, ⁽⁶⁾
 - nõukogu 22. jaanuari 1980. aasta direktiiv 80/215/EMÜ ühendusesisest lihatoodetega kauplemist mõjutavate loomatervishoiu probleemide kohta, ⁽⁷⁾
 - nõukogu 27. novembri 1990. aasta direktiiv 91/495/EMÜ küülikuliha ja tehistingimustes peetavate ulukite liha tootmist ja turuleviimist mõjutavate tervishoiu- ja veterinaarküsimuste kohta, ⁽⁸⁾
 - nõukogu 14. detsembri 1994. aasta direktiiv 94/65/EÜ, milles sätestatakse hakkliha ja lihavalmististe tootmise ja turuleviimise nõuded, ⁽⁹⁾
 - nõukogu 16. detsembri 2002. aasta direktiiv 2002/99/EÜ, milles sätestatakse inimtoiduks mõeldud loomsete saaduste tootmise, töötlemise, turustamise ja ühendusse toomise loomatervishoiunõuded. ⁽¹⁰⁾
- (31) Neid direktiive asendatakse praegu. Selguse huvides on vastuvõtlike loomade liha ja lihasaaduste töötlemine, mis on nõutav võimaliku suu- ja sõrataudiviiruse hävitamise tagamiseks, täpsustatud käesoleva direktiivi lisades VII–IX, mis põhinevad eelpool nimetatud direktiividel ning vastavad OIE soovitudele.

⁽¹⁾ EÜT L 194, 22.7.1988, lk 10. Direktiivi on viimati muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

⁽²⁾ EÜT L 302, 19.10.1989, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega 94/113/EÜ (EÜT L 53, 24.2.1994, lk 23).

⁽³⁾ EÜT L 268, 14.9.1992, lk 54. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 1282/2002 (EÜT L 187, 16.7.2002, lk 13).

⁽⁴⁾ EÜT L 224, 18.8.1990, lk 42. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega 2002/160/EÜ (EÜT L 53, 23.2.2002, lk 37).

⁽⁵⁾ EÜT L 121, 29.7.1964, lk 2012/64. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 95/23/EÜ (EÜT L 243, 11.10.1995, lk 7).

⁽⁶⁾ EÜT L 26, 31.1.1977, lk 85. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 97/76/EÜ (EÜT L 10, 16.1.1998, lk 25).

⁽⁷⁾ EÜT L 47, 21.2.1980, lk 4. Direktiivi on viimati muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

⁽⁸⁾ EÜT L 268, 24.9.1991, lk 41. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 94/65/EÜ (EÜT L 368, 31.12.1994, lk 10).

⁽⁹⁾ EÜT L 368, 31.12.1994, lk 10.

⁽¹⁰⁾ EÜT L 18, 23.1.2003, lk 11. Direktiivi on viimati muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

- (32) Inimtoiduks mõeldud loomsete saaduste tootmise, töötlemise, turustamise ja ühendusse toomise loomatervishoiunõuded on sätestatud nõukogu 16. detsembri 2002. aasta direktiivis 2002/99/EÜ. ⁽¹⁾
- (33) Nõukogu 16. juuni 1992. aasta direktiiv 92/46/EMÜ, milles sätestatakse toorpiima, kuumtöödeldud piima ja piimapõhiste toodete tootmise ja turuleviimise tervishoiueeskirjad, ⁽²⁾ sätestab vastavalt ühenduse suu- ja sõrataudi tõrjemeetetele kehtestatud järelevalvetsoonide piires peetud loomade piima töötlemise. Selle direktiivi nõuded ei ole piisavad, kuna nad ei sätesta ohustatud tsoonist ning vaksineeritud loomadelt pärit piima töötlemist. Lisaks ületab nimetatud direktiivis sätestatud inimtoiduks mõeldud piima töötlemine OIE eeskirja nõudeid suu- ja sõrataudiviiruse hävitamiseks piimas ning pöördub logistiliste probleemidega, mis on seotud meiereide poolt mitte vastu võetavate märkimisväärsede piimakoguste kõrvaldamisega. Käesolevasse direktiivi tuleks lisada palju üksikasjalikumad sätted suu- ja sõrataudi tõrjemeetete piirkonnast pärit vastuvõtlike loomade piima kogumise ja transpordi kohta. Käesoleva direktiivi IX lisas määratletud piima ja piimasaaduste töötlemine vastab OIE soovitudele võimaliku suu- ja sõrataudiviiruse hävitamiseks piimas ja piimatoodetes. Seetõttu tuleks direktiivi 92/46/EMÜ vastavalt muuta.
- (34) Loomsete saaduste puhul tuleks arvesse võtta nõukogu 17. detsembri 1992. aasta direktiivi 92/118/EMÜ, milles sätestatakse selliste toodete ühendusesisest kaubandust ja ühendusse importimist reguleerivad loomade ja inimeste terviseohutuse nõuded, mille suhtes ei kohaldata direktiivi 89/662/EMÜ A lisa I peatükis ja nakkusetekitajate puhul direktiivis 90/425/EMÜ osutatud ühenduse erieeskirjades sätestatud nõudeid. ⁽³⁾ Direktiivi 92/118/EMÜ teatavad sätted on lülitatud määrusesse (EÜ) nr 1774/2002.
- (35) Piirkondadeks jaotamise põhimõtte kohaldamine peaks võimaldama rangete tõrjemeetete rakendamist, k.a erakorraline vaksineerimine, ühenduse määratletud osas, ilma et see kahjustaks ühenduse üldisi huvisid.
- Vaksineeritud loomadelt pärit piima- ja lihasaadusi võib turule viia vastavalt asjakohastele ühenduse õigusaktidele, eelkõige vastavalt käesolevale direktiivile.
- (36) Direktiiv 64/432/EMÜ sätestab piirkondade määratlemise. Komisjoni 11. detsembri 2000. aasta otsus 2000/807/EÜ, milles sätestatakse kodeeritud vorm ja koodid loomahaigustest teatamiseks vastavalt nõukogu direktiivile 82/894/EMÜ, ⁽⁴⁾ määratleb liikmesriikide haiguse tõrjemeetmetega ja haigustest teatamisega seotud halduspiirkonnad.
- (37) Kaitseks hädaolukordade eest on ühendus kooskõlas nõukogu 11. detsembri 1991. aasta otsusega 91/666/EMÜ, millega kehtestatakse suu- ja sõrataudivaktsiinide ühenduse varud, ⁽⁵⁾ kehtestanud inaktiveeritud suu- ja sõrataudiviiruse antigeeni varud, mida hoitakse määratud valdustes ning asutanud ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipanga. Tuleb kehtestada läbipaistavad ja tõhusad menetlused, et tagada juurdepääs antigeenile põhjendamatult viivitusega. Lisaks on teatavad liikmesriigid asutanud ja säilitavad oma riiklikke antigeeni- ja vaktsiinipanku.
- (38) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/82/EÜ, veterinaarravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta ⁽⁶⁾ nõuab, et kõigil ühenduses turule viidavatel veterinaarravimitel (v.a üksnes vähesed erandid) oleks müügiluba. Lisaks kehtestab see direktiiv kriteeriumid veterinaarravimitele (k.a immunoloogilised veterinaarravimid) müügiloo andmiseks. See direktiiv lubab liikmesriikidel tõsise epideemia korral teatavatel tingimustel lasta oma turule müügilooa toode. Suu- ja sõrataud võib muutuda tõsiseks epideemiaks. Silmas pidades hädaolukorras vastuvõtlike loomade tõhusaks kaitseks vajaliku antigeeni kiiret mutatsiooni, võib suu- ja sõrataudivaktsiinid liigitada käesolevas direktiivis sätestatud erandite alla.
- (39) Ühenduse tugilabor peaks komisjoni ja liikmesriike nõustama vaktsiinide ja antigeenide vajaduse osas, eriti kui avastatakse viirusetüved, mille eest ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangas hoitavate antigeenide põhjal toodetud vaktsiinid ei paku piisavat kaitset.

⁽¹⁾ EÜT L 18, 23.1.2003, lk 11.

⁽²⁾ EÜT L 268, 14.9.1992, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 94/71/EÜ (EÜT L 368, 31.12.1994, lk 33).

⁽³⁾ EÜT L 62, 15.3.1993, lk 49. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega 2003/42/EÜ (EÜT L 13, 18.1.2003, lk 24).

⁽⁴⁾ EÜT L 326, 22.12.2000, lk 80. Otsust on viimati muudetud otsusega 2002/807/EÜ (EÜT L 279, 17.10.2002, lk 50).

⁽⁵⁾ EÜT L 368, 21.12.1991, lk 21. Otsust on viimati muudetud otsusega 2001/181/EÜ (EÜT L 66, 8.3.2001, lk 39).

⁽⁶⁾ EÜT L 311, 28.11.2001, lk 1.

(40) Ettevaatusabinõuna suu- ja sõrataudi tahtliku keskkonda viimise suhtes on asjakohane kohaldada erimenetlusi antigeenide hankimiseks ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale ning teatavate haiguse tõrjet käsitlevate üksikasjade avalikustamiseks.

(41) Täielikult immuunsuseta populatsiooni olemasolu liikmesriikide vastuvõtlikes karjades nõuab pidevat teadlikkust ja valmisolekut haiguse suhtes. 2001. aasta suu- ja sõrataudiepidemia ajal leidis jälle tõestust vajadus üksikasjaliku situatsiooniplaani järele. Praeguseks on kõigil liikmesriikidel olemas situatsiooniplaanid, mis on heaks kiidetud komisjoni 23. juuli 1993. aasta otsusega 93/455/EMÜ, millega kiidetakse heaks teatavad situatsiooniplaanid suu- ja sõrataudi tõrjeks. (1) Need situatsiooniplaanid vaadatakse korrapäraselt üle, arvestades muu hulgas ka liikmesriikides läbiviidud reaalses õppuste tulemusi, 2001. aasta epidemia kogemusi ning keskkonnakaitsemeetmete vajadust. Liikmesriike tuleks julgustada organiseerima ja läbi viima selliseid õppusi tihedas koostöös ja piiriüleselt. Komisjon peaks koostöös liikmesriikidega sätestama tehnilise abi, mida võiks osutada liikmesriikidele, kus on puhkenud epidemia.

(42) Et kaitsta ühenduse karja ning põhinedes riskianalüüsil, tuleks sätestada abi andmine suu- ja sõrataudist tabanud või sellest ohustatud ühenduse naabriteks olevatele kolmandate riikidele, eelkõige antigeeni ja vaktsiinide erakorraline tarnimine. Selliseid sätteid tuleks kohaldada, ilma et need piiraksid asjaomase kolmanda riigi ja ühenduse vahel sõlmitud kokkuleppeid ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale juurdepääsu kohta.

(43) Nõukogu 26. juuni 1990. aasta otsust 90/424/EMÜ veterinaaria-alaste kulutuste kohta (2) kohaldatakse suu- ja sõrataudi esinemisel ning see sätestab ühenduse poolt tugilaboritele ning antigeeni- ja vaktsiinipankadele antava abi. Iga ühenduse poolt liikmesriigile suu- ja sõrataudipuhanguga seotud rahaliste kulutuste eest makstud hüvituse puhul kontrollitakse, et see vastaks vähemalt käesolevas direktiivis sätestatud miinimumnõuetele.

(44) Et tagada liikmesriikide ja komisjoni tihedat koostööd suu- ja sõrataudi tõrjel ning võttes arvesse haiguse iseloomu, tuleks komisjoni volitada muutma ja

kohandama teatavaid kontrollimeetmete tehnilisi aspekte. Vajadusel võib komisjon nende muudatuste ja kohanduste tegemisel tugineda vastavalt komisjoni 4. veebruari 1998. aasta otsusele 98/139/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni ekspertide liikmesriikides tehtava veterinaaria-alase kohapealse kontrolli teatavad üksikasjalikud eeskirjad, (3) läbi viidud veterinaarkontrolli tulemustele.

(45) Liikmesriigid peaksid kehtestama eeskirjad karistuste kohta käesoleva direktiivi sätete rikkumiste eest ja tagama nende eeskirjade rakendamise. Need sanktsioonid peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

(46) Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega on põhieesmärgina kõigi liikmesriikide suu- ja sõrataudivaba staatuse säilitamiseks, ning haiguspuhangu korral taastamiseks, vajalik ja asjakohane kehtestada eeskirjad, mis käsitlevad meetmeid valmisoleku suurendamiseks haiguse suhtes ning haiguspuhangute tõrjeks nii kiiresti, kui võimalik (vajadusel erakorralise vaktsineerimise teel) ning loomade ja loomsete saaduste tootmisel ning nendega kauplemisel kaasnevate kahjulike mõjude piiramiseks. Käesolev direktiiv kehtib üksnes ulatuses, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks lepingu artikli 5 kolmanda lõigu kohaselt.

(47) Käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlus, (4)

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

SISU, REGULEERIMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Sisu ja reguleerimisala

1. See direktiiv sätestab:

a) minimaalsed tõrjemeetmed, mida kohaldatakse suu- ja sõrataudi puhangu korral viiruse tüübist olenemata;

(1) EÜT L 213, 24.8.1993, lk 20. Otsust on viimati muudetud otsusega 2001/96/EÜ (EÜT L 35, 6.2.2001, lk 52).

(2) EÜT L 224, 18.8.1990, lk 19. Otsust on viimati muudetud otsusega 2001/572/EÜ (EÜT L 203, 28.7.2001, lk 16).

(3) EÜT L 38, 12.2.1998, lk 10.

(4) EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

b) teatavad ennetusmeetmed pädevate asutuste ja põllumajandustootjate suu- ja sõrataudialase teadlikkuse ja valmisoleku suurendamiseks.

2. Liikmesriikidele jääb õigus rakendada käesoleva direktiiva hõlmatud valdkonnas rangemaid meetmeid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *vastuvõtlik loom* – iga seltsi *Artiodactyla* alamseltsi *Ruminantia*, *Suina* või *Tylopoda* kuuluv kodu- või metsloom;

Erimeetmete, eriti artikli 1 lõike 2, artikli 15 ja artikli 85 lõike 2 rakendamisel võib vastavalt teaduslikele tõendusmaterjalidele pidada suu- ja sõrataudile vastuvõtlikuks ka teisi, nt seltsi *Rodentia* või *Proboscidae*, kuuluvaid loomi;

b) *ettevõtte* – põllumajandus- vm ettevõtted, k.a tsirkused, mis asuvad liikmesriigi territooriumil, kus on alaliselt või ajutiselt aretatud või peetud vastuvõtlikke loomi.

Artikli 10 lõikes 1 ei hõlma see definitsioon inimeste eluruume sellistes ettevõtetes (v.a juhul, kui nendes on alaliselt või ajutiselt peetud vastuvõtlikke loomi, k.a artikli 85 lõikes 2 nimetatuid), tapamaju, transpordivahendeid, piiripunkte või tarastatud alasid, kus peetakse ning võidakse jahtida vastuvõtlikke loomi, juhul kui need alad on sellise suurusega, mis teeb artiklis 10 sätestatud meetmete kohaldamise võimatuks;

c) *kari* – loom või loomade rühm, mida peetakse ettevõttes epidemioloogilise üksusena; kui ettevõttes peetakse rohkem kui üht karja, moodustab igaüks neist eraldi üksuse ning nende tervislik seisund peab olema ühesugune;

d) *omanik* – iga füüsiline või juriidiline isik, kes omab vastuvõtlikku looma või kelle ülesandeks on selliste loomade pidamine tasu eest või tasuta;

e) *pädev asutus* – liikmesriigi asutus, mis on pädev läbi viima veterinaar- või zootehnilisi kontrollid, või asutus, millele keskasutus on delegeerinud selle pädevuse;

f) *riiklik veterinaararst* – liikmesriigi pädeva asutuse määratud veterinaararst;

g) *luba* – pädeva asutuse poolt väljastatud kirjalik luba, millest tuleb järgnevate kontrollide puhul vastavalt asjaomase liikmesriigi õigusaktidele esitada vajalikke koopiaid;

h) *peiteaeg* – suu- ja sõrataudiga nakatumise ja haiguse kliiniliste tunnuste ilmnemise vaheline aeg. Käesolevas direktiivis on selleks 14 päeva veiste ja sigade puhul ning 21 päeva lammaste ja kitsede ning kõigi muude vastuvõtlike loomade puhul;

i) *nakkuskahtlane loom* – iga vastuvõtlik loom, kellel ilmnevad sellised kliinilised haigusnähud või surmajärgsed kahjustused või laboratoorsete uuringute tulemused, mille puhul võib põhjendatult kahtlustada suu- ja sõrataudi;

j) *kontaktne loom* – iga vastuvõtlik loom, kes kogutud epidemioloogiliste andmete põhjal on võinud otseselt või kaudselt kokku puutuda suu- ja sõrataudiviirusega;

k) *suu- ja sõrataudi juhtum* või *suu- ja sõrataudi nakatunud loom* – iga vastuvõtlik loom või sellise looma korjus, millel on, arvestades I lisa definitsioone, ametlikult kinnitatud suu- ja sõrataudi esinemine:

— suu- ja sõrataudi kliiniliste haigusnähtude või surmajärgsete kahjustuste põhjal, mis vastavad ametlikult kinnitatutele, või

— vastavalt XIII lisale tehtud laboratoorse uuringu tulemusel;

l) *suu- ja sõrataudipuhang* – ettevõtte, kus peetakse vastuvõtlikke loomi ning mis vastab ühele või mitmele I lisa sätestatud kriteeriumile;

m) *esmane puhang* – haiguspuhang direktiivi 82/894/EMÜ artikli 2 punkti d tähenduses;

n) *hukkamine* – loomade hukkamine direktiivi 93/119/EMÜ artikli 2 lõike 6 tähenduses;

o) *hädatapmine* – loomade, kes epidemioloogiliste andmete või kliinilise diagnoosi või laboratoorsete uuringute tulemusel ei ole tunnistatud suu- ja sõrataudiviirusega nakatunuks või kontaktseks, tapmine erakorralistel juhtudel vastavalt direktiivi 93/119/EMÜ artikli 2 lõikele 7, k.a tapmine loomade heaolu huvides;

p) *töötlemine* – üks määruses (EÜ) nr 1774/2002 ja selle mistahes rakendusaktis sätestatud kõrge riskiastmega materjali töötlemisviisidest, mida kohaldatakse viisil, mis võimaldab vältida suu- ja sõrataudiviiruse leviku riski;

q) *piirkondadeks jaotamine* – kitsendustega tsooni piiritlemine, kus kohaldatakse artiklis 45 teatavate loomade ja loomsete saaduste liikumisele ja nendega kauplemisele sätestatud piiranguid, et vältida suu- ja sõrataudi levikut vabasse tsooni, kus ei kohaldata käesolevas direktiivis sätestatud kitsendusi;

r) *piirkond* – ala direktiivi 64/432/EMÜ artikli 2 lõike 2 punkti p tähenduses;

s) *allpiirkond* – ala otsuse 2000/807/EÜ lisa määratluses;

t) *ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipank* – vastavalt käesolevale direktiivile määratud asjakohased rajatised nii suu- ja sõrataudivaktsiinide tootmiseks mõeldud suu ja sõrataudiviiruse kontsentreeritud inaktiveeritud antigeeni kui ka nendest antigeenidest saadud ja vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivile 2001/82/EÜ veterinaarravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta, (¹) lubatud immunoloogiliste veterinaarravimite (vaktsiinide) ühenduse varude ladustamiseks;

u) *erakorraline vaktsineerimine* – vaktsineerimine vastavalt artikli 50 lõikele 1;

v) *kaitsevaktsineerimine* – määratud alal ettevõtetes, kus loomad kavatsetakse pärast vaktsineerimist ellu jätta, tehtud erakorraline vaktsineerimine, et kaitsta selle ala vastuvõtlikke loomi õhu või nakkust levitavate esemete kaudu leviva suu- ja sõrataudiviiruse eest;

w) *taudi levikut tõkestav vaktsineerimine* – erakorraline vaktsineerimine, mida tehakse ainult koos hukkamispoliitika rakendamisega ettevõttes või alal, kus on kiiresti vaja vähendada esineva suu- ja sõrataudiviiruse hulka ja vähendada selle väljapoole ettevõtet või ala levimise riski ning kus loomad kavatsetakse pärast vaktsineerimist hävitada;

x) *metsloom* – vastuvõtlik loom, kes elab väljaspool artikli 2 punktis b määratletud ettevõtteid või artiklites 15 ja 16 osutatud ruume;

y) *suu- ja sõrataudi esmane juhtum metsloomadel* – iga suu- ja sõrataudijuhtum, mis tuvastatakse metsloomal, kes elab alal, mille kohta ei kehti artikli 85 lõigu 3 või 4 meetmed.

II PEATÜKK

SUU- JA SÕRATAUDIPUHANGUTE TÕRJE

1. JAGU

TEATAMINE

Artikkel 3

Suu- ja sõrataudist teatamine

1. Liikmesriigid tagavad, et:

a) suu- ja sõrataud on pädeva asutuse poolt kantud teatamiskohustuslike haiguste nimekirja;

b) loomaomanik ja iga isik, kes hooldab loomi, saadab loomi transportimisel või valvab loomi, on kohustatud pädevale asutusele või riiklikule veterinaararstile viivitamatult teatama suu- ja sõrataudist või selle kahtlusest, ning hoidma suu- ja sõrataudi nakatunud või nakkuskahtlasi loomi eemal kohtadest, kus ülejäänud vastuvõtlikel loomadel oleks oht nakatuda või puutuda kokku suu- ja sõrataudiviirusega;

c) veterinaararstid, riiklikud veterinaararstid, veterinaar- või muude riiklike või eralaborite kõrgemad ametnikud ja kõik isikud, kes puutuvad töö tõttu kokku vastuvõtlike loomadega või nendelt loomadelt saadud toodetega, on kohustatud pädevale asutusele viivitamatult edastama igasuguse suu- ja sõrataudi või selle kahtluse kohta käiva teabe, mille nad on saanud enne ametlikku sekkumist käesoleva direktiivi raames.

2. Ilma, et see piiraks loomahaiguste puhangutest teatamist käsitlevate ühenduse õigusaktide kohaldamist, teatab liikmesriik, kelle territooriumil on tuvastatud suu- ja sõrataudipuhang või suu- ja sõrataudi esmane juhtum metsloomadel, haigusest ja edastab vastavalt II lisale teavet ja kirjalikke ettekandeid komisjonile ning teistele liikmesriikidele.

2. JAGU

SUU- JA SÕRATAUDIPUHANGU KAHTLUSE KORRAL VÕETAVAD MEETMED

Artikkel 4

Suu- ja sõrataudipuhangu kahtluse korral võetavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 2 ja 3 sätestatud meetmeid võetakse, kui ettevõttes on üks või rohkem nakkuskahtlast või kontaktset looma.

(¹) EÜT L 311, 28.11.2001, lk 1.

2. Pädev asutus käivitab otsekohe oma järelevalve all ametliku uurimise, et kinnitada või välistada suu- ja sõrataudi olemasolu ning eelkõige saada vajalikud proovid laboratoorse uuringute jaoks, mis on vastavalt I lisas toodud haiguspuhangu definitsioonile nõutavad haiguspuhangu kinnitamiseks.

3. Kohe, kui nakkuskahtlusest on teatatud, allutab pädev asutus lõikes 1 osutatud ettevõtte ametlikule järelevalvele ning tagab eelkõige, et:

- a) viiakse läbi ettevõtte kõigi loomakategooriate loendus ja iga vastuvõtlike loomade kategooria puhul registreeritakse juba surnud, nakkuskahtlaste ja kontaktsete loomade arv;
- b) punktis a osutatud loendust ajakohastatakse, et võtta arvesse ka neid vastuvõtlikke loomi, kes on sündinud või surnud kahtlase perioodi jooksul. Selle informatsiooni esitab loomaomanik pädeva asutuse nõudel ning seda kontrollitakse nimetatud asutuse poolt iga kontrollkäigu ajal;
- c) kõik ettevõtte piima, piimatoodete, liha, lihatoodete, rümpade, toornahkade, villa, sperma, embrüote, munarakkude, läga, sõnniku, samuti sööda ja allapanu varud registreeritakse ning andmed säilitatakse;
- d) ükski vastuvõtlik loom ei tohi siseneda ettevõttesse ega sealt väljuda, v.a juhtudel, kui ettevõttel on erinevad epidemioloogilised tootmisüksused vastavalt artiklile 18 ja et kõiki ettevõtte vastuvõtlikke loomi peetakse nende eluruumides või mõnes muus kohas, kus neid on võimalik isoleerida;
- e) vastuvõtlike loomade hoonete ja alade ning ettevõtte sisse- ja väljapääsude juures tuleb kasutada sobivaid desinfitseerimisvahendeid;
- f) vastavalt artiklile 13 viiakse läbi epidemioloogiline uurimine;
- g) hõlbustamiseks epidemioloogilist uurimist, võetakse vastavalt III lisa punktile 2.1.1.1 laboratoorseteks uuringuteks vajalikud proovid.

Artikkel 5

Liikumine ettevõttesse ja ettevõtetest suu- ja sõrataudipuhangu kahtluse korral

1. Liikmesriigid peavad tagama, et lisaks artiklis 4 sätestatud meetmetele keelataks suu- ja sõrataudipuhangu korral kogu liikumine ettevõttesse ja ettevõtetest. Seda keeldu kohaldatakse eelkõige:

- a) vastuvõtlike loomade liha või rümpade, lihatoodete, piima või piimatoodete, sperma, munarakkude, embrüote või sööda, tööriistade, esemete või muu nagu villa, toornahkade,

harjaste või loomsete jäätmete, läga, sõnniku või mistahes suu- ja sõrataudiviirust levitada võiva materjali liikumisele ettevõtetest;

- b) suu- ja sõrataudile mittevastuvõtlike loomade liikumisele;
- c) isikute liikumisele ettevõttesse või ettevõtetest;
- d) sõidukite liikumisele ettevõttesse või ettevõtetest.

2. Erandina lõike 1 punkti a keelust võib pädev asutus piima ladustamise raskuste korral ettevõttes nõuda, et piim hävitataks ettevõttes või lubada transportida piima veterinaarjärelevalve all ning üksnes selliselt varustatud transpordivahendiga, mis välistab suu- ja sõrataudiviiruse levimise ohu, lähimasse võimalikku kohta, kus see kõrvaldatakse või seda töödeldakse viisil, mis tagab suu- ja sõrataudiviiruse hävitamise.

3. Erandina lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud keeldudest võib pädev asutus lubada liikumisi ettevõttesse ja ettevõtetest, kui täidetakse kõiki tingimusi, mis on vajalikud vältimaks suu- ja sõrataudiviiruse levikut.

Artikkel 6

Meetmete laiendamine teistele ettevõtetele

1. Pädev asutus laiendab artiklites 4 ja 5 sätestatud meetmeid teistele ettevõtetele, kui nende asukoht, ehitusviis ja planeering või kokkupuuted artiklis 4 osutatud loomadega annavad põhjust kahtlustada saastumist.

2. Kui vastuvõtlike loomade olemasolu annab põhjust kahtlustada nakatumist või saastumist suu- ja sõrataudiviirusega, kohaldab pädev asutus artiklis 16 osutatud hoonetele ja transpordivahenditele vähemalt artiklis 4 ja artikli 5 lõikes 1 sätestatud meetmeid.

Artikkel 7

Ajutine kontrolltsoon

1. Kui epidemioloogiline olukord, eelkõige vastuvõtlike loomade suur asustustihedus, vastuvõtlike loomadega kokku puutuvate loomade või isikute tihe liikumine, viivitused kahtlastest juhtudest teatamisel või puudulik teave suu- ja sõrataudiviiruse võimaliku päritolu ja sissetoomise kanalite kohta seda nõuab, võib pädev asutus kehtestada ajutise kontrolltsooni.

2. Ajutise kontrolltsooni ettevõtetele, kus peetakse vastuvõtlikke loomi, tuleb kohaldada vähemalt artikli 4 lõikes 2 ja lõike 3 punktides a, b ja d ning artikli 5 lõikes 1 sätestatud meetmeid.

3. Lisaks ajutises kontrolltsoonis kohaldatud meetmetele võib kohaldada kõigi loomade ajutist liikumiskeeldu suuremal alal või kogu liikmesriigi territooriumil. Suu- ja sõrataudile mittevastuvõtlike loomade liikumiskeeld ei tohiks siiski olla pikem kui 72 tundi, v.a juhul, kui seda õigustavad erakorralised asjaolud.

Artikkel 8

Ennetav haigustõrjeprogramm

1. Kui epidemioloogiline või muu teave osutab sellisele vajadusele, võib pädev asutus rakendada ennetavat haigustõrjeprogrammi, mis hõlmab tõenäoliselt kontaktsete vastuvõtlike loomade ning vajadusel ka epidemioloogiliselt seotud tootmisüksuste ja naaberettevõtete loomade ennetavat hukkamist.

2. Sel juhul viiakse vastuvõtlikelt loomadelt proovide võtmine ja kliinilised uuringud läbi vähemalt vastavalt III lisa punktile 2.1.1.1.

3. Pädev asutus teavitab komisjoni enne käesolevas artiklis sätestatud meetmete rakendamist.

Artikkel 9

Meetmete säilitamine

Liikmesriigid ei tühistata artiklites 4–7 sätestatud meetmeid, kuni pole ametlikult tühistatud suu- ja sõrataudi kahtlust.

3. JAGU

MEETMED KINNITUSE KORRAL

Artikkel 10

Meetmed suu- ja sõrataudipuhangu kinnituse korral

1. Niipea kui suu- ja sõrataudipuhang on leidnud kinnitust, tagavad liikmesriigid, et lisaks artiklites 4–6 sätestatud meetmetele kohaldatakse ettevõtetele viivitamatult ka järgmisi meetmeid:

a) kõik vastuvõtlikud loomad hukatakse kohapeal.

Erandjuhtudel võib vastuvõtlikke loomi hukata ametliku järelevalve all lähimas selleks sobivas kohas ning viisil, mis välistab suu- ja sõrataudiviiruse leviku ohu transportimise ja hukkamise ajal. Asjaomane liikmesriik teatab komisjonile sellistest erandjuhtudest ja võetud meetmetest;

b) riiklik veterinaararst tagab, et enne vastuvõtlike loomade hukkamist või hukkamise ajal võetakse vastavalt III lisa punktile 2.1.1.1 piisaval hulgal kõik asjakohased proovid, mis on vajalikud artiklis 13 osutatud epidemioloogilise uuringu jaoks.

Pädev asutus võib otsustada, et artikli 4 lõiget 2 ei kohaldata teisese allika olemasolul, mis on epidemioloogiliselt seotud esmase allikaga, millest on juba võetud proovid vastavalt sellele artiklile, eeldusel et on võetud piisaval hulgal asjakohaseid proove, mis on vajalikud artiklis 13 osutatud epidemioloogilise uuringu jaoks;

c) ettevõttes surnud vastuvõtlike loomade korjused ja nende loomade korjused, kes on hukatud vastavalt punktile a, töödeldakse viivitamatult ametliku järelevalve all viisil, mis välistab suu- ja sõrataudiviiruse leviku ohu. Kui erakorralised asjaolud nõuavad korjuse matmist või põletamist ettevõtte territooriumil või väljaspool seda, viiakse sellised toimingud läbi vastavalt artiklis 72 osutatud situatsiooniplaani raames eelnevalt ettevalmistatud juhtnööridele;

d) kõik artikli 4 lõike 3 punktis c osutatud tooted ja materjalid isoleeritakse saastumise välistamiseks või töödeldakse vastavalt riikliku veterinaararsti juhtnööridele viisil, mis tagab suu- ja sõrataudiviiruse hävitamise, või töödeldakse ümber.

2. Pärast vastuvõtlike loomade hukkamist ja töötlemist ning lõike 1 punktis d sätestatud meetmete lõpuleviimist tagavad liikmesriigid, et:

a) vastuvõtlike loomade eluhooned, nende ümbrus ja nende transpordiks kasutatud sõidukid, samuti muud hooned ja seadmed, mis võivad olla saastunud, puhastatakse ja desinfitseeritakse vastavalt artiklile 11;

b) lisaks desinfitseeritakse põhjendatud saastumiskahtluse korral asjakohaste vahenditega ka inimeste eluruumid ning ettevõtte kontoriruumid;

c) loomade taastasustamine toimub vastavalt V lisale.

*Artikkel 11***Puhastamine ja desinfitseerimine**

1. Liikmesriigid tagavad, et puhastus- ja desinfitseerimistoi- mingud, mis on käesolevas direktiivis sätestatud meetmete lahu- tamatuks osaks, dokumenteeritakse nõuetekohaselt ning viiakse läbi ametliku järelevalve all vastavalt riikliku veterinaararsti juhtnõuetele, et tagada suu- ja sõrataudiviiruse hävitamine, kasutades selleks vastavas kontsentratsioonis desinfektsiooniva- hendeid, mis on direktiivi 98/8/EÜ kohaselt pädeva asutuse poolt ametlikult lubatud ja registreeritud turuleviimiseks kui loomade hügieeniks kasutatavad biotsiidid.

2. Liikmesriigid tagavad, et puhastus- ja desinfitseerimistoi- mingud, mis hõlmavad ka kahjuritõrjet, viiakse läbi viisil, mis viib miinimumini sellistest toimingutes tuleneda võiva nega- tiivse keskkonnamõju.

3. Liikmesriigid püüavad tagada, et igal kasutatud desinfekt- sioonivahendil oleks vastavalt parimale olemasolevale tehnolo- giale lisaks efektiivsele desinfektsioonivõimele ka minimaalne kahjulik mõju keskkonnale ning rahvatervisele.

4. Liikmesriigid tagavad, et puhastamine ja desinfitseerimine toimub vastavalt IV lisale.

*Artikkel 12***Suu- ja sõrataudipunkti loomadelt saadud või nendega kokku puutuda võinud toodete ja materjalide kindlakstege- mine ja töötlemine**

Liikmesriigid tagavad, et artikli 4 lõike 3 punktis c osutatud tooted ja materjalid, mis on kogutud vastuvõtlikelt loomadelt ettevõttes, kus suu- ja sõrataudipuhang leidis kinnitust ning selles ettevõttes haiguse arvatava sissetoomise ja ametlike meet- mete rakendamise vahelisel perioodil viibinud vastuvõtlike loomade sperma, munarakud ja embrüod tehakse kindlaks ning töödeldakse või, teiste materjalide puhul kui sperma, muna- rakud ja embrüod, käsitletakse ametliku järelevalve all viisil, mis tagab suu- ja sõrataudiviiruse hävitamise ja välistab selle edasise leviku.

*Artikkel 13***Epidemioloogiline uurimine**

1. Liikmesriigid tagavad, et suu- ja sõrataudipuhangute epidemioloogilisi uuringuid viivad läbi eriettevalmistusega vete- rinaararstid vastavalt küsimustikele, mis on koostatud artik-

lis 72 sätestatud situatsiooniplaanide raames, et kindlustada uuringute standardiseeritus, kiirus ja sihipärasus. Need uuringud hõlmavad vähemalt:

- a) ajavahemikku, mille vältel suu- ja sõrataud võis ettevõttes olla, enne kui seda kahtlustati või sellest teatati;
- b) suu- ja sõrataudiviiruse võimalikku päritolu ettevõttes ja teiste ettevõtete tuvastamist, kus on sama allika nakkuskaht- lusega või kontakteid loomi;
- c) muude vastuvõtlike loomade kui veiste ja sigade võimalikku nakatumise või saastumise ulatust;
- d) artikli 4 lõike 3 punktis c osutatud loomade, isikute, sõidu- kite ja materjalide liikumist, kelle kaudu suu- ja sõrataudi- viirus kõnealusesse ettevõttesse jõuda võis.

2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni ja teisi liikmesriike regulaarselt epidemioloogiliste uuringute tulemustest ning suu- ja sõrataudiviiruse levikust.

*Artikkel 14***Lisameetmed suu- ja sõrataudipuhangute kinnituse korral**

1. Pädev asutus võib nõuda, et lisaks vastuvõtlikele looma- dele hukataks ja töödeldaks viisil, mis tagab suu- ja sõrataudivi- ruse levimise ohu vältimise ka suu- ja sõrataudile mittevastuvõt- likest liikidest loomad ettevõttes, kus leidis kinnitust suu- ja sõrataudipuhang.

Esimest lõiget ei kohaldata suu- ja sõrataudile mittevastuvõtlike loomade suhtes, keda on võimalik isoleerida, tõhusalt puhas- tada ja desinfitseerida, eeldusel et nad on individuaalselt identi- fitseeritud (hobuslaste puhul vastavalt ühenduse õigusaktidele), nii et see võimaldab kontrollida nende liikumist.

2. Pädev asutus võib kohaldada artikli 10 lõike 1 punktis a sätestatud meetmeid epidemioloogiliselt seotud tootmisüksus- tele ja naaberettevõtetele, kui epidemioloogiline või muu teave annab põhjust kahtlustada nende ettevõtete võimalikku saastu- mist. Kavatsusest rakendada neid sätteid tuleb teavitada komis- joni, võimaluse korral enne nende rakendamist. Sel juhul võetakse loomadelt proovide võtmist ja kliinilisi uuringuid käsitlevaid meetmeid vähemalt vastavalt III lisa punktile 2.1.1.1.

3. Pädev asutus valmistab vahetult pärast esimese suu- ja sõrataudipuhangu kinnitamist ette kõik vähemalt vastavalt artiklile 21 moodustatud järelevalvetsooni suurusel alal erakorraliseks vaksineerimiseks vajalikud abinõud.

4. Pädev asutus võib kohaldada artiklites 7 ja 8 sätestatud meetmeid.

4. JAGU

ERIJUHTUDEL KOHALDATAVAD MEETMED

Artikkel 15

Meetmed, mida kohaldatakse suu- ja sõrataudipuhangu korral teatavates eriruumides, kus peetakse ajutiselt või pidevalt vastuvõtlikke loomi, või nende läheduses

1. Kui on oht, et suu- ja sõrataudipuhang võib nakatada vastuvõtlikke loomi laboris, loomaaias, loomapargis, tarastatud alal või vastavalt direktiivi 92/65/EMÜ artikli 13 lõikele 2 heakskiidetud asutuses, instituudis või keskusel, kus loomi peetakse teaduslikel eesmärkidel või liikide säilitamise või põllumajandusloomade geneetiliste ressursside säilitamisega seotud eesmärkidel, tagab asjaomane liikmesriik, et nende loomade kaitsmiseks nakatumise eest võetakse asjakohaseid bio-ohutuse meetmeid. Need meetmed võivad hõlmata piiratud juurdepääsu avalikele asutustele või selle juurdepääsu võimaldamist eritingimustel.

2. Kui suu- ja sõrataudipuhang on leidnud kinnitust ühes lõikes 1 osutatud ruumis, võib asjaomane liikmesriik otsustada teha erandi artikli 10 lõike 1 punktist a, kui ühenduse üldised huvid, eelkõige teiste liikmesriikide loomade tervislik seisund, ei ole ohus ning võetud on kõik vajalikud meetmed suu- ja sõrataudiviiruse levimise ohu vältimiseks.

3. Lõikes 2 nimetatud otsusest teavitatakse viivitamatult komisjoni. Põllumajandusloomade geneetiliste ressursside puhul peab teade viitama vastavalt artikli 77 lõike 2 punktile f koostatud ruumide nimekirjale, mille alusel pädev asutus on need ruumid eelnevalt märgistanud kui vastuvõtlike loomade tuumikkarja, mis on hädavajalik tõu säilimiseks.

Artikkel 16

Tapamajades, piiripunktides ja transpordivahendites kohaldatavad meetmed

1. Kui suu- ja sõrataudijuhtum on leidnud kinnitust tapamajas, vastavalt direktiivile 91/496/EMÜ loodud piiripunktis või transpordivahendis, tagab pädev asutus järgmiste meetmete elluviimise nakkusega ruumide ja transpordivahendite suhtes:

a) kõik vastuvõtlikud loomad nendes ruumides ja transpordivahendites hukatakse viivitamatult;

b) punktis a osutatud loomade korjused töödeldakse ametliku järelevalve all viisil, mis välistab suu- ja sõrataudiviiruse leviku ohu;

c) nakatunud, nakkuskahtlaste või kontaktsete loomade muud loomsed jäätmekäsitlused, k.a rups, töödeldakse ametliku järelevalve all viisil, mis välistab suu- ja sõrataudiviiruse leviku ohu;

d) sõnnik, virts ja läga desinfitseeritakse ja neid tohib transportida ainult töötlemiseks vastavalt määruse (EÜ) nr 1774/2002 VIII lisa III peatüki A osa II jaotise punktile 5;

e) hooneid ja seadmeid, k.a sõidukeid ja transpordivahendeid desinfitseeritakse riikliku veterinaararsti järelevalve all kooskõlas artikliga 11 ja pädeva asutuse kehtestatud juhtnõudega;

f) vastavalt artiklile 13 viiakse läbi epidemioloogiline uurimine.

2. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 19 sätestatud meetmeid kohaldatakse kontaktsetes ettevõtetes.

3. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud ruumidesse ega transpordivahenditesse ei tooda vähemalt 24 tunni jooksul pärast lõike 1 punktis e osutatud puhastus- ja desinfitseerimistoiminguid uuesti sisse loomi tapmiseks, kontrollimiseks või transpordiks.

4. Kui epidemioloogiline olukord nõuab, eelkõige kui on kahtlus, et lõikes 1 osutatud ruumide ja transpordivahenditega piirnevate ettevõtete vastuvõtlikud loomad on kokku puutunud viirusega, tagavad liikmesriigid, et erandina artikli 2 punkti b teisest lausest, teatatakse haiguspuhangust lõikes 1 osutatud ruumides või transpordivahendites ning kohaldatakse artiklites 10 ja 21 sätestatud meetmeid.

Artikkel 17

Meetmete läbivaatamine

Komisjon vaatab artiklis 15 osutatud erijuhtumeid käsitleva olukorra läbi toiduahela ja loomatervishoiu alalises komitees esimesel võimalusel. Suu- ja sõrataudiviiruse leviku ärahoidmiseks võetakse artikli 89 lõikes 3 osutatud korras vastu vajalikud meetmed, eelkõige piirkondadeks jaotamist käsitlevad meetmed vastavalt artiklile 45 ja erakorralist vaktsineerimist käsitlevad meetmed vastavalt artiklile 52.

5. JAGU

ERINEVATE EPIDEMIOLOOGILISTE TOOTMISÜKSUSTEGA ETTEVÕTTED JA KONTAKTETTEVÕTTED

Artikkel 18

Erinevate epidemioloogiliste tootmisüksustega ettevõtted

1. Ettevõtetes, milles on kaks või enam eraldi tootmisüksust, võib pädev asutus erandjuhtudel ning pärast riskide hindamist nende ettevõtete suu- ja sõrataudiga nakatumata tootmisüksuste puhul teha erandi artikli 10 lõike 1 punktist a.

2. Lõikes 1 sätestatud erand tehakse üksnes pärast riikliku veterinaararsti artikli 4 lõikes 2 osutatud ametliku uurimise ajal antud kinnitust, et vähemalt kahe peiteaja jooksul enne suu- ja sõrataudipuhangu tuvastamist ettevõttes on täidetud järgmisi lõikes 1 osutatud tootmisüksuste vahelisi suu- ja sõrataudiviiruse leviku ärahoidmise tingimusi:

- a) struktuur, sealhulgas töökorraldus ja ruumide suurus võimaldab erinevate vastuvõtlike loomade karjade eraldi hoidmist ja pidamist, k.a eraldi õhuruumi;
- b) erinevate tootmisüksuste toimingud, eelkõige lautade ja karjamaade hooldus, loomade söötmine, sönniku ja virtsa eemaldamine, on täielikult eraldatud ja neid viiakse läbi erinevate isikute poolt;
- c) tootmisüksustes kasutatavad masinad, suu- ja sõrataudile mittevastuvõtlikest liikidest tööloomad, seadmed, seadeldised, tööriistad ja desinfitseerimiseadmed on täiesti eraldi.

3. Piimatootmisettevõttele võib teha erandi artikli 10 lõike 1 punktis d eeldusel, et:

- a) see ettevõtte vastab lõikes 2 sätestatud tingimustele ja

b) lüps igas üksuses toimub eraldi ning

c) sõltuvalt kavatsetavast kasutusest töödeldakse piima vähemalt ühel IX lisa A või B osas kirjeldatud viisil.

4. Kui tehakse erand vastavalt lõikele 1, kehtestavad liikmesriigid eelnevalt üksikasjalikud eeskirjad sellise erandi kohaldamiseks. Liikmesriigid teavitavad komisjoni erandist ning sätestavad võetud meetmete üksikasjad.

Artikkel 19

Kontaktettevõtted

1. Ettevõtteid loetakse kontaktettevõteteks, kui riiklik veterinaararst tuvastab või järeldab kinnitatud andmete põhjal, et isikute, loomade, loomsete saaduste, sõidukite liikumise tulemusel või mõnel muul viisil on suu- ja sõrataudiviirus võidud teistest ettevõtetest sisse tuua artikli 4 lõikes 1 või artikli 10 lõikes 1 nimetatud ettevõttesse või artikli 4 lõikes 1 või artikli 10 lõikes 1 nimetatud ettevõtetest teistesse ettevõtetesse.

2. Kontaktettevõtete suhtes kohaldatakse artikli 4 lõikes 3 ja artiklis 5 sätestatud meetmeid ning neid meetmeid kohaldatakse kuni on ametlikult tühistatud suu- ja sõrataudi nakkuskahtlus selles kontaktettevõttes vastavalt I lisa definitsioonile ning III lisa punktis 2.1.1.1 sätestatud vaatlusnõuetele.

3. Pädev asutus keelab kõikide loomade väljaviimise kontaktettevõtetest ajavahemikul, mis vastab asjaomaste liikide artikli 2 punktis h määratletud peiteajale. Pädev asutus võib erandina artikli 4 lõike 3 punktist d lubada vastuvõtlike loomade transporti ametliku järelevalve all lähimasse määratud tapamajja hädatapamiseks.

Enne sellise erandi tegemist peab riiklik veterinaararst tegema vähemalt III lisa punktis 1 sätestatud kliinilised uuringud.

4. Kui pädeva asutuse arvates epidemioloogiline olukord seda lubab, võib ta lõikes 1 sätestatud kontaktettevõtteks lugeda üksnes ettevõtte ühe tuvastatud epidemioloogilise tootmisüksuse ja selle loomad, eeldusel, et see epidemioloogiline tootmisüksus vastab artikli 18 tingimustele.

5. Kui pole võimalik välistada epidemioloogilist seost suu- ja sõrataudipuhangu ning artiklites 15 ja 16 osutatud ruumide või transpordivahendite vahel, tagavad liikmesriigid, et nende ruumide või transpordivahendite suhtes kohaldatakse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 ja artiklis 5 sätestatud meetmeid. Pädev asutus võib otsustada kohaldada artiklis 8 sätestatud meetmeid.

Artikkel 20

Meetmete kooskõlastamine

Komisjon võib artiklites 18 ja 19 osutatud ettevõtete olukorra üle vaadata toiduahela ja loomatervishoiu alalises komitees, et kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud korraga vastu võtta liikmesriikide poolt vastavalt artiklitele 18 ja 19 rakendatavate meetmete kooskõlastamise tagamiseks vajalikud meetmed.

6. JAGU

OHUSTATUD TSOONID JA JÄRELEVALVETSOONID

Artikkel 21

Ohustatud tsoonide ja järelevalvetsoonide kehtestamine

1. Liikmesriigid tagavad, et olenemata artiklis 7 sätestatud meetmetest võetakse vahetult pärast suu- ja sõrataudipuhangu kinnitamist vähemalt alljärgnevates lõigetes 2, 3 ja 4 kehtestatud meetmeid.

2. Pädev asutus kehtestab ohustatud tsooni, mille raadius on vähemalt 3 km ja järelevalvetsooni, mille raadius on vähemalt 10 km lõikes 1 osutatud suu- ja sõrataudipuhangu keskusest. Nende tsoonide geograafilisel määramisel võetakse arvesse halduspiire, looduslikke tõkkeid, kontrollivahendeid ja tehnoloogia arengut, mis võimaldab ette näha suu- ja sõrataudiviiruse tõenäolist levikut õhu kaudu või mõnal muul viisil. Seda määratlust tuleb vajaduse korral nimetatud asjaolusid silmas pidades muuta.

3. Pädev asutus tagab, et ohustatud ja järelevalvetsoonide sissesõiduteed on tähistatud piisava suurusega viitadega.

4. Et tagada nii kiiresti kui võimalik kõigi suu- ja sõrataudi likvideerimiseks vajalike meetmete täielik kooskõlastamine, moodustatakse vastavalt artiklitele 74 ja 76 riiklikud ning kohalikud loomatauditõrje komisjonid. Artiklis 13 sätestatud epidemioloogilise uuringu läbiviimisel abistab komisjone artiklis 78 sätestatud ekspertide rühm.

5. Liikmesriigid teevad viivitamatult kindlaks vähemalt 21 päeva jooksul enne oletatava varaseima nakkuse ilmnemist ohustatud tsoonist lähetatud loomad ning teavitavad teiste riikide pädevaid asutusi ja komisjoni oma loomade kindlakstegemise tulemustest.

6. Liikmesriigid teevad koostööd, et selgitada välja ohustatud tsooni vastuvõtlikelt loomadelt saadud liha, lihatooted, toorpiim ja toorpiimatooted, mis on toodetud ajavahemikul oletatavast suu- ja sõrataudiviiruse sissetoomisest kuni lõikes 2 sätestatud meetmete jõustumiseni. Sellist värsket liha, lihatooteid, toorpiima ja toorpiimatoteid töödeldakse vastavalt artiklitele 25, 26 ja 27 või peetakse kinni, kuni on ametlikult välistatud võimalik saastumine suu- ja sõrataudiviirusega.

Artikkel 22

Ohustatud tsooni ettevõtetele kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et ohustatud tsoonis kohaldatakse viivitamatult vähemalt järgmisi meetmeid:

a) nii kiiresti kui võimalik registreeritakse kõik vastuvõtlikke loomi pidavad ettevõtted ning loendatakse nende ettevõtete loomad ja neid andmeid ajakohastatakse;

b) kõik vastuvõtlikke loomi pidavad ettevõtted läbivad korrapäraselt veterinaarkontrolli, mis viiakse läbi viisil, mis võimaldab vältida ettevõttes esineda võiva suu- ja sõrataudiviiruse levikut, ning mis hõlmab eelkõige asjakohaseid dokumente, eriti lõigus 1 nimetatud andmeid ning meetmeid, mida kohaldatakse, et hoida ära suu- ja sõrataudiviiruse sissetoomist ja levimist ning mis võib sisaldada III lisa punktis 1 kirjeldatud kliinilist uurimist või proovide võtmist vastuvõtlikelt loomadelt vastavalt III lisa punktile 2.1.1.1;

c) vastuvõtlikke loomi ei tohi välja viia ettevõtetest, kus neid peetakse.

2. Erandina lõike 1 punktist c võib vastuvõtlikke loomi transportida ametliku järelevalve all hädatapmiseks otse samas ohustatud tsoonis asuvasse tapamajja või, kui selles tsoonis ei ole tapamaja, pädeva asutuse poolt määratud väljaspool tsooni asuvasse tapamajja transpordivahendis, mis puhastatakse ja desinfitseeritakse ametliku järelevalve all pärast iga transporditoimingut.

Esimeses lõigus osutatud liikumist lubatakse ainult juhul, kui pädev asutus on vastavalt III lisa punktile 1 riikliku veterinaararsti poolt kõigi ettevõtte vastuvõtlike loomade osas läbi viidud kliinilise uurimise põhjal ning pärast epidemioloogiliste asjaolude hindamist kindlaks teinud, et ettevõttes ei ole nakatunud või kontaktseid loomi. Nende loomade liha suhtes kohaldatakse artiklis 25 sätestatud meetmeid.

Artikkel 23

Loomade ja loomsete saaduste liikumine ja transport ohustatud tsoonis

Liikmesriigid tagavad, et ohustatud tsoonis keelatakse järgmised tegevused:

- a) liikumine ettevõtete vahel ja vastuvõtlike loomade transport;
- b) messid, turud, näitused ja muud loomade kogunemised, k.a vastuvõtlike liikide kogumine ja jaotamine;
- c) vastuvõtlike loomade viimine teise ettevõttesse paaritamise eesmärgil;
- d) vastuvõtlike loomade kunstlik seemendamine ning nendelt munarakkude ja embrüote kogumine.

Artikkel 24

Lisameetmed ja erandid

1. Pädev asutus võib laiendada artikli 23 keelde:
 - a) mittevastuvõtlike loomade liikumisele või transpordile ohustatud tsoonis, ohustatud tsoonist või ohustatud tsooni;
 - b) kõigist liikidest loomade transiidile läbi ohustatud tsooni;
 - c) üritustele, milles võtavad osa isikud, kes võivad olla kokku puutunud vastuvõtlike loomadega, kui on oht suu- ja sõrataudiviiruse levikuks;
 - d) suu- ja sõrataudile mittevastuvõtlike loomade kunstlikule seemendamisele või nende munarakkude ja embrüote kogumisele;
 - e) loomade transportimiseks mõeldud transpordivahendite liikumisele;
 - f) vastuvõtlike loomade tapmisele ettevõttes isiklikuks tarbimiseks;

g) artiklis 33 osutatud kaupade transpordile vastuvõtlike loomi pidavatesse ettevõtetesse.

2. Pädevad asutused võivad lubada:

- a) kõigist liikidest loomade transiiti läbi ohustatud tsooni, kui see toimub eranditult suurematel maanteedel ja raudteedel;
- b) selliste vastuvõtlike loomade transiiti, kes on riikliku veterinaararsti poolt tunnustatud väljaspoolt ohustatud tsooni tulevateks ning keda transporditakse määratud marsruudil otse määratud tapamajadesse vahetuks tapmiseks, eeldusel et transpordivahendid puhastatakse ja desinfitseeritakse pärast kättetoimetamist tapamajas ametliku järelevalve all ning see saastatusest puhastamine kajastub transpordivahendi sõidupäevikus;
- c) ettevõtte loomade kunstlikku seemendamist, mida teevad selle ettevõtte töötajad, kasutades selle ettevõtte loomadelt kogutud või selles ettevõttes hoitud või seemendusjaamast selle ettevõtte välispiirini saadetud spermat;
- d) hobuslaste liikumist ja transporti vastavalt VI lisa tingimustele;
- e) teatavatel tingimustel artiklis 33 osutatud kaupade transpordi vastuvõtlike loomi pidavatesse ettevõtetesse.

Artikkel 25

Ohustatud tsoonis toodetud värskete lihale kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlikelt loomadelt saadud värsket liha, hakkliha ja lihavalmististe turuletoomine.
2. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonis asuvates ettevõtetes toodetud vastuvõtlike loomade värsket liha, hakkliha ja lihavalmististe turuletoomine.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõigus 1 osutatud värsket liha, hakkliha ja lihavalmistised märgistatakse vastavalt direktiivile 2002/99/EÜ ning transporditakse seejärel pitseeritud konteinerites ettevõttesse, mis on pädeva asutuse poolt määratud liha-toodete ümbertöötlemiseks käesoleva direktiivi VII lisa A osa punktis 1 määratud viisil.

4. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu värskete lihale, hakklihale ja lihavalmististele, mis toodeti vähemalt 21 päeva enne oletatava varaseima nakkuse ilmnemist ohustatud tsooni ettevõttes ning mida on alates tootmisest ladustatud ja transporditud eraldi lihast, mis on toodetud pärast seda kuupäeva. Selline liha peab olema vastavalt ühenduse õigusaktidele kehtestatud selge märgistuse abil kergesti eristatav välja- poole ohustatud tsooni tarnimiseks kõlbmatust lihast.

5. Erandina ei kohaldata lõikes 2 sätestatud keeldu värskete lihale, hakklihale ja lihavalmististele, mis toodeti ohustatud tsooni ettevõtetes, järgmistel tingimustel:

a) ettevõtte tegevus toimub range veterinaarkontrolli all;

b) ettevõttes töödeldakse ainult lõikes 4 määratletud liha või väljaspool ohustatud tsooni peetud ja tapetud loomade või vastavalt artikli 24 lõike 2 punktile b ettevõttesse transporditud ja seal tapetud loomade värsket liha, hakkliha ja liha- valmistisi;

c) sellisel värskel lihal, hakklihal ja lihavalmististel peab olema tervisemärk vastavalt direktiivi 64/433/EMÜ I lisa XI peatükile või, teiste sõraste liha puhul, direktiivi 91/495/EMÜ I lisa III peatükis sätestatud tervisemärk või, hakkliha ja liha- valmististe puhul, direktiivi 94/65/EÜ I lisa VI peatükis sätestatud tervisemärk;

d) kogu tootmisprotsessi jooksul märgistatakse selline liha, hakkliha ja lihavalmistised selgelt ning neid transporditakse ja ladustatakse eraldi värskest lihast, hakklihast ja lihavalmististest, mis on vastavalt käesolevale direktiivile välja- poole ohustatud tsooni tarnimiseks kõlbmatud.

6. Pädev asutus kinnitab ühendusesiseseks kauplemiseks mõeldud värsket liha, hakkliha ja lihavalmististe vastavust lõike 5 tingimustele. Pädev asutus teostab järelevalvet kohaliku veterinaarasutuse poolt tehtava vastavuskontrolli üle ning edastab ühendusesise kaubanduse puhul teistele liikmesriikidele ja komisjonile nimekirja ettevõtetest, kelle ta on tunnistanud neile tingimustele vastavaks.

7. Lõikes 1 sätestatud keelust võib teha erandeid artikli 89 lõikes 3 osutatud korras vastu võetud eritingimustel, eelkõige tervisemärgi andmisel lihale, mis on toodetud ohustatud tsooni vastuvõtlikel loomadest, keda on säilitatud 30 päeva.

Artikkel 26

Ohustatud tsoonis toodetud lihatoodetele kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlikelt loomadelt saadud lihatoodete turuletoomine.

2. Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu lihatoodetele, mida on töödeldud ühel VII lisa A osa punktis 1 sätestatud viisil või mis on toodetud artikli 25 lõigus 4 osutatud lihast.

Artikkel 27

Ohustatud tsoonis toodetud piimale ja piimatoodetele kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlikelt loomadelt saadud piima ja sellest piimast saadud piimatoodete turuletoomine.

2. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonis asuvates ettevõtetes toodetud vastuvõtlike loomade piima ja piimatoodete turuletoomine.

3. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlike loomade piimale ja piimatoodetele, mis toodeti vähemalt 21 päeva enne oletatava varaseima nakkuse ilmnemist ohustatud tsooni ettevõttes ning mida on alates tootmisest ladustatud ja transporditud eraldi piimast ja piimatoodetest, mis on toodetud pärast seda kuupäeva.

4. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlike loomade piimale ja sellest piimast valmistatud piimasaadustele, mida on sõltuvalt piima või piimatoodete kasutusest töödeldud ühel IX lisa A või B osas sätestatud viisil. Töötlemine toimub lõikes 5 osutatud ettevõtetes lõikes 6 sätestatud tingimustel või, kui ohustatud tsoonis pole vastavat ettevõtet, väljaspool ohustatud tsooni asuvas ettevõttes lõikes 8 sätestatud tingimustel.

5. Erandina ei kohaldata lõikes 2 sätestatud keeldu piimale ja piimatoodetele, mis toodeti ohustatud tsooni ettevõtetes lõikes 6 sätestatud tingimustel.

6. Lõigetes 4 ja 5 osutatud ettevõtted peavad vastama järgmistele tingimustele:

- a) ettevõtte tegevus toimub pideva ja range ametliku kontrolli all;
- b) kogu ettevõttes kasutatav piim peab vastama lõigete 3 ja 4 tingimustele või peab toorpiim olema pärit väljastpoolt ohustatud tsooni olevatelt loomadelt;
- c) kogu tootmisprotsessi jooksul märgistatakse piim selgelt ning seda transporditakse ja ladustatakse eraldi toorpiimast ja toorpiimatoodetest, mis pole määratud väljapoole ohustatud tsooni tarnimiseks;
- d) väljastpoolt ohustatud tsooni pärit ettevõtete toorpiim transporditakse ettevõttesse sõidukites, mis on enne transportimist puhastatud ja desinfitseeritud ning mis pole järgnevalt kokku puutunud ohustatud tsoonis vastuvõtlikke loomi pidavate ettevõtetega.

7. Pädev asutus kinnitab ühendusesiseseks kauplemiseks mõeldud piima vastavust lõike 6 tingimustele. Pädev asutus teostab järelevalvet kohaliku veterinaarasutuse poolt tehtava vastavuskontrolli üle ning edastab ühendusesisesse kaubanduse puhul teistele liikmesriikidele ja komisjonile nimekirja ettevõtetest, kelle ta on tunnistanud neile tingimustele vastavaks.

8. Ohustatud tsoonis asuvate ettevõtete toorpiima transport väljaspool ohustatud tsooni asuvasse ettevõttesse ning selle piima töötlemine toimub järgmistel tingimustel:

- a) loa ohustatud tsoonis peetud vastuvõtlike loomade toorpiima töötlemiseks väljaspool ohustatud tsooni asuvasse ettevõttes annavad pädevad asutused;
- b) luba hõlmab juhtnööre ja marsruudi määramist määratud ettevõteteni;
- c) transport toimub sõidukites, mis on enne transportimist puhastatud ja desinfitseeritud, mis on ehitatud ja mida on hooldatud nii, et piim transportimisel ei leki ning mille varustus takistab piima kokkupuutumist õhuga piima peale-ja mahalaadimise ajal;
- d) enne lahkumist ettevõtetest, kust vastuvõtlike loomade piim koguti, puhastatakse ja desinfitseeritakse sõiduki ühendustorud, rehvid, rattakoopad ja madalamad osad ning kõik kohad, kuhu on loksunud piima ning sõiduk pole pärast viimast desinfitseerimist ja enne ohustatud tsoonist lahkumist kokku puutunud ohustatud tsoonis vastuvõtlikke loomi pidavate ettevõtetega;

e) transpordivahendid määratakse rangelt määratletud geograafilise või halduspiirkonna alla, nad märgistatakse vastavalt ning võivad teise piirkonda liikuda üksnes pärast ametliku järelevalve all toimunud puhastamist ja desinfitseerimist.

9. Ohustatud tsooni ettevõtete vastuvõtlikelt loomadelt pärit toorpiima proovide võtmine ja transport muudesse kui suu- ja sõrataudi määramiseks heakskiidetud veterinaardiagnostika laboritesse ning piima töötlemine sellistes laborites on keelatud.

Artikkel 28

Ohustatud tsoonis vastuvõtlikelt loomadelt kogutud sperma, munarakkude ja embrüote suhtes kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlikelt loomadelt saadud sperma, munarakkude ja embrüote turuletoomine.

2. Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu külmutatud spermale, munarakkudele ja embrüotele, mis on kogutud ja ladustatud vähemalt 21 päeva enne oletatava varaseima suu- ja sõrataudiviiruse nakkuse ilmnemist tsooni ettevõttes.

3. Külmutatud sperma, mis on kogutud kooskõlas ühenduse õigusaktidega lõikes 2 osutatud nakatumiskuupäevast hiljem, ladustatakse eraldi ning antakse vabaks alles pärast seda, kui:

- a) vastavalt artiklile 36 tühistatakse kõik suu- ja sõrataudipuhangu suhtes kohaldatavad meetmed; ja
- b) kõik seemendusjaamas viibivad loomad on läbinud kliinilise uuringu ning vastavalt III lisa punktile 2.2 võetud proovid on läbinud seroloogilise uuringu, et kinnitada nakkuse puudumist seemendusjaamas; ning
- c) doonorloomalt mitte enne kui 28 päeva pärast sperma kogumist võetud proovi seroloogilise uurimise tulemus suu- ja sõrataudiviiruse vastaste antikehade suhtes on osutunud negatiivseks.

Artikkel 29

Ohustatud tsooni vastuvõtlike loomade toodetud sõnniku ja virtsa transport ning jaotamine

1. Liikmesriigid tagavad, et ohustatud tsoonis keelatakse sõnniku ja virtsa transport ja jaotamine artiklis 16 osutatud ettevõtetest ja ruumidest või transpordivahenditest, mis asuvad ohustatud tsoonis, kus peetakse vastuvõtlikke loomi.

2. Erandina lõikes 1 sätestatud keelust võib pädev asutus lubada vastuvõtlike loomade sõnniku saatmist ohustatud tsooni ettevõttest määratud ettevõttesse töötlemiseks vastavalt määruse (EÜ) nr 1774/2002 VIII lisa III peatüki A osa II jaotise punktide 5 või vaheladustamiseks.

3. Erandina lõikes 1 sätestatud keelust võib pädev asutus lubada vastuvõtlike loomade sõnniku saatmist ohustatud tsooni ettevõttest, mille suhtes ei kohaldata artiklis 4 või 10 sätestatud meetmeid, määratud põldudele laotamiseks järgmistel tingimustel:

- a) kogu sõnnik on toodetud vähemalt 21 päeva enne oletatava varaseima nakkuse ilmnemist ohustatud tsooni ettevõttes ja sõnnik või virts laotatakse maapinna lähedalt ja piisaval kaugusel vastuvõtlikke loomi pidavatest ettevõtetest ning töödeldakse kohe pinnasesse; või
- b) veise- ja seasõnniku puhul:
- riikliku veterinaararsti poolt läbi viidud kõigi ettevõtte loomade uurimine on välistanud suu- ja sõrataudi suhtes nakkuskahtlaste loomade olemasolu; ja
 - kogu sõnnik on toodetud vähemalt 4 päeva enne punktis i osutatud uurimist; ja
 - sõnnik on töödeldud pinnasesse ettevõtte lähedal asuvatel määratud põldudel ja piisaval kaugusel muudest ohustatud tsoonis vastuvõtlikke loomi pidavatest ettevõtetest.

4. Liikmesriigid tagavad, et iga vastuvõtlikke loomi pidavast ettevõttest sõnniku või virtsa eemaldamise loa suhtes kohaldatakse rangeid meetmeid suu- ja sõrataudiviiruse levikut vältimiseks, tagades eelkõige lekkimiskindlate transpordivahendite puhastamise ja desinfitseerimise pärast laadimist ning enne ettevõttest lahkumist.

Artikkel 30

Ohustatud tsooni vastuvõtlike loomade toornahkade suhtes kohaldatavad meetmed

- Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlike loomade toornahkade turuletoomine.
- Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu toornahkadele, mis:
 - on toodetud vähemalt 21 päeva enne oletatava nakkuse ilmnemist artikli 10 lõikes 1 osutatud ettevõttes ning mis on ladustatud eraldi hiljem toodetud toornahkadest või

- vastavad VII lisa A osa punktis 2 sätestatud tingimustele.

Artikkel 31

Ohustatud tsoonis toodetud lambavilla, mäletsejaliste karvade ja seaharjaste suhtes kohaldatavad meetmed

- Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit lambavilla, mäletsejaliste karvade ja seaharjaste turuletoomine.
- Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu töötlemata villale, karvadele ja harjastele, mis:
 - on toodetud vähemalt 21 päeva enne oletatava nakkuse ilmnemist artikli 10 lõikes 1 osutatud ettevõttes ning mis on ladustatud eraldi hiljem toodetud villast, karvadest ja harjastest või
- vastavad VII lisa A osa punktis 3 sätestatud tingimustele.

Artikkel 32

Muude ohustatud tsoonis toodetud loomsete saaduste suhtes kohaldatavad meetmed

- Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit vastuvõtlikelt loomadelt saadud artiklites 25–31 nimetatud loomsete saaduste turuletoomine.
- Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu lõikes 1 osutatud toodetele, mis:
 - on toodetud vähemalt 21 päeva enne oletatava nakkuse ilmnemist artikli 10 lõikes 1 osutatud ettevõttes ning mis on ladustatud eraldi hiljem toodetud saadustest; või
 - on töödeldud vastavalt VII lisa A osa punktidele 4; või
 - eritoodete puhul, vastavad VII lisa A osa punktide 5–9 asjakohastele nõuetele; või
 - on liittooted, mida rohkem ei töödelda ning mis sisaldavad loomseid saadusi, mida on töödeldud viisil, mis tagab võimaliku suu- ja sõrataudiviiruse hävitamise või on saadud loomadelt, kelle suhtes ei kohaldata käesolevas direktiivis sätestatud piiranguid; või

- e) on *in-vitro* diagnostikaks või laboratoorseteks reagentideks mõeldud pakendatud tooted.

Artikkel 33

Ohustatud tsoonis toodetud sööda, kuivsööda, heina ja õlgede suhtes kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonist pärit sööda, kuivsööda, heina ja õlgede turuletoomine.
2. Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu söödale, kuivsöödale, heinale ja õlgedele, mis:
 - a) on toodetud vähemalt 21 päeva enne oletatava nakkuse ilmnemist artikli 10 lõikes 1 osutatud ettevõttes ning mis on ladustatud eraldi hiljem toodetud söödast, kuivsöödast, heinast ja õlgedest; või
 - b) on ette nähtud kasutamiseks ohustatud tsoonis vastavalt pädevate asutuste loale; või
 - c) on toodetud ettevõtetes, kus ei peeta vastuvõtlikke loomi; või
 - d) on toodetud ettevõtetes, kus ei peeta vastuvõtlikke loomi ja mis hangivad toorainet punktis c osutatud ettevõtetest või väljaspool ohustatud tsooni asuvatest ettevõtetest.
3. Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu kuivsöödale ja õlgedele, mis on toodetud vastuvõtlikke loomi pidavates ettevõtetes, mis vastavad VII lisa B osa punkti 1 nõuetele.

Artikkel 34

Erandite tegemine ja täiendav tõendamine

1. Iga erand artiklites 24–33 sätestatud keeldudest tehakse pädeva asutuse poolt eriootsuse alusel alles pärast seda, kui ta on veendunud, et asjakohaseid nõudeid on täidetud piisava ajavahemiku jooksul enne toodete väljaviimist ohustatud tsoonist ja et puudub suu- ja sõrataudiviiruse leviku oht.
2. Iga erandi puhul artiklites 25–33 sätestatud keeldudest on ühendusesiseses kaubanduse korral nõutav täiendav tõendamine pädeva asutuse poolt.
3. Lõikes 2 sätestatud meetmete üksikasjalikud rakenduseeskirjad võib vastu võtta artikli 89 lõikes 2 ettenähtud korras.

Artikkel 35

Liikmesriikide poolt ohustatud tsoonis kohaldatavad lisameetmed

Lisaks vastavalt käesolevale direktiivile ohustatud tsoonis kohaldatavatele meetmetele võivad liikmesriigid võtta täiendavaid riiklikke meetmeid, mida peetakse vajalikuks ja asjakohaseks suu- ja sõrataudiviiruse tõkestamisel, võttes arvesse valitsevaid epidemioloogilisi, loomakasvatus-, kaubandus- ja sotsiaalseid tingimusi nakatunud piirkonnas. Liikmesriigid teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele nendest lisameetmetest.

Artikkel 36

Meetmete lõpetamine ohustatud tsoonis

1. Liikmesriigid tagavad, et ohustatud tsoonis kasutuselevõetud abinõud jäävad kehtima kuni on täidetud järgmised tingimused:
 - a) kõigi vastuvõtlike loomade hukkamisest ja ohutust kõrvaldamisest artikli 10 lõikes 1 osutatud põllumajandusettevõttest ning selle ettevõtte esialgselt puhastamisest ja desinfitseerimisest, mis viidi läbi vastavalt artiklile 11, on möödunud vähemalt 15 päeva;
 - b) kõigis ohustatud tsoonis asuvates vastuvõtlikke loomi pidavates ettevõtetes on uurimine lõpetatud negatiivsete tulemustega.
2. Pärast ohustatud tsoonis kohaldatavate erimeetmete lõpetamist kohaldatakse vähemalt 15 päeva jooksul artiklites 37–42 sätestatud järelevalvetsoonis kohaldatavaid meetmeid enne, kui need vastavalt artiklile 44 lõpetatakse.
3. Viiakse läbi lõike 1 punktis b osutatud uurimine vähemalt vastavalt III lisa punkti 1 kriteeriumidele, et tõestada nakkuse puudumist, kusjuures uurimine hõlmab ka III lisa punktis 2.3 sätestatud meetmeid, mis põhinevad III lisa punktides 2.1.1 ja 2.1.3 sätestatud kriteeriumidel.

Artikkel 37

Järelevalvetsooni ettevõtetele kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et artikli 22 lõikes 1 sätestatud meetmeid kohaldatakse järelevalvetsoonis.

2. Erandina artikli 22 lõike 1 punktis c sätestatud keelust ning juhul, kui järelevalvetsoonis puuduvad võimalused või pole piisavalt võimalusi loomade tapmiseks, võivad pädevad asutused lubada vastuvõtlike loomade transportimist järelevalvetsooni ettevõtetest otse ja ametliku järelevalve all tapmiseks väljastpoolt järelevalvetsooni asuvasse tapamajja järgmistel tingimustel:

- a) artikli 22 lõikes 1 osutatud dokumendid on ametlikult kontrollitud ning ettevõtte epidemioloogiline olukord ei osuta nakkus- või saastumiskahtlusele suu- ja sõrataudiviirusega; ja
- b) kõigi riikliku veterinaararsti poolt kontrollitud ettevõtte vastuvõtlike loomade leiud on negatiivsed; ja
- c) vastavalt III lisa punkti 2.2 statistilistele parameetritele on loomade valikühm läbinud põhjalikud kliinilised uuringud, et välistada kliiniliselt nakatunud loomade olemasolu või kahtlus; ja
- d) tapamaja on määratud pädeva asutuse poolt ning asub järelevalvetsoonile võimalikult lähedal; ja
- e) sellistelt loomadelt saadud liha töödeldakse artiklis 39 määratletud viisil.

Artikkel 38

Vastuvõtlike loomade liikumine järelevalvetsoonis

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalvetsooni ettevõtetest ei viida välja vastuvõtlike loomi.
2. Erandina ei kohaldata lõikes 1 sätestatud keeldu loomade liikumisele ühel järgmistest eesmärkidest:
 - a) nende viimiseks järelevalvetsoonis asuvale karjamaale mitte enne kui 15 päeva möödumisel viimasest suu- ja sõrataudipuhangust ohustatud tsoonis, ilma et nad puutuksid kokku teiste ettevõtete vastuvõtlike loomadega;
 - b) nende transportimiseks otse ja ametliku järelevalve all tapmiseks samas tsoonis asuvas tapamajas;
 - c) nende transportimiseks vastavalt artikli 37 lõikele 2;

d) nende transportimiseks vastavalt artikli 24 lõike 2 punktile a ja b.

3. Lõike 2 punktis a sätestatud loomade liikumiseks annab pädev asutus loa alles seejärel, kui pärast kõigi ettevõtte vastuvõtlike loomade kontrollimist riikliku veterinaararsti poolt (k.a vastavalt III lisa punktile 2.2 võetavad proovid) on välistatud nakkus- või saastumiskahtlaste loomade olemasolu.

4. Lõike 2 punktis b sätestatud loomade liikumiseks annab pädev asutus loa alles seejärel, kui artikli 37 lõike 2 punktides a ja b sätestatud meetmed on andnud rahuldavaid tulemusi.

5. Liikmesriigid teevad viivitamatult kindlaks vähemalt 21 päeva jooksul enne oletatava varaseima nakkuse ilmnemist järelevalvetsoonist lähetatud vastuvõtlikud loomad ning teavitavad teiste liikmesriikide pädevaid asutusi oma loomade kindlakstegemise tulemustest.

Artikkel 39

Järelevalvetsoonist pärit vastuvõtlike loomade liha ja sellest lihast toodetud lihatoodete suhtes kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse järelevalvetsoonist pärit vastuvõtlikelt loomadelt saadud värske liha, hakkliha ja lihavalmististe ning sellisest lihast toodetud lihatoodete turuletoomine.
2. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse ohustatud tsoonis asuvates ettevõtetes toodetud vastuvõtlike loomade värske liha, hakkliha ja lihavalmististe ning sellisest lihast toodetud lihatoodete turuletoomine.
3. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu värskel lihale, hakklihale ja lihavalmististele, mis toodeti vähemalt 21 päeva enne oletatava varaseima nakkuse ilmnemist vastava ohustatud tsooni ettevõttes ning mida on alates tootmisest ladustatud ja transporditud eraldi lihast, mis on toodetud pärast seda kuupäeva. Selline liha peab olema vastavalt ühenduse õigusaktidele kehtestatud selge märgistuse abil kergesti eristatav väljapoole järelevalvetsooni tarnimiseks kõlbmatust lihast.

4. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu värskete lihale, hakklihale ja lihavalmististele, mis toodeti loomadest, keda transporditi tapamajja vähemalt sama rangetel tingimustel, kui artikli 37 lõike 2 punktides a–e sätestatud, tingimusel, et liha suhtes kohaldatakse lõikes 5 sätestatud meetmeid.

5. Erandina ei kohaldata lõikes 2 sätestatud keeldu värskete lihale, hakklihale ja lihavalmististele, mis toodeti järelevalvetsooni ettevõtetes, järgmistel tingimustel:

a) ettevõtte tegevus toimub range veterinaarkontrolli all;

b) ettevõttes töödeldakse ainult lõikes 4 määratletud ja VIII - lisa B osa täiendavatele tingimustele kohaldatavat või väljaspool järelevalvetsooni peetud ja tapetud loomade või vastavalt artikli 24 lõike 2 punktile b transporditud loomade värsket liha, hakkliha ja lihavalmistisi;

c) sellisel värskel lihal, hakklihal ja lihavalmististel peab olema tervisemärk vastavalt direktiivi 64/433/EMÜ I lisa XI peatükile või, teiste sõraste liha puhul, direktiivi 91/495/EMÜ I lisa III peatükis sätestatud tervisemärk või, hakkliha ja lihavalmististe puhul, direktiivi 94/65/EÜ I lisa VI peatükis sätestatud tervisemärk;

d) kogu tootmisprotsessi jooksul märgistatakse selline liha, hakkliha ja lihavalmistised selgelt ning neid transporditakse ja ladustatakse eraldi värskest lihast, hakklihast ja lihavalmististest, mis on vastavalt käesolevale direktiivile väljapoole järelevalvetsooni tarnimiseks kõlbmatud.

6. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu lihatoodetele, mis on toodetud järelevalvetsoonist pärit vastuvõtlike loomade värskest lihast, mis on märgistatud direktiivis 2002/99/EÜ sätestatud tervisemärgiga ning transporditud ametliku järelevalve all määratud ettevõttesse töötlemiseks vastavalt VII lisa A osa punktile 1.

7. Erandina ei kohaldata lõikes 2 sätestatud keeldu järelevalvetsoonis asuvates ettevõtetes toodetavatele lihatoodetele, mis vastavad lõike 6 sätetele või on toodetud lihast, mis vastab lõike 5 sätetele.

8. Pädev asutus kinnitab ühendusesiseseks kauplemiseks mõeldud värsket liha, hakkliha ja lihavalmististe vastavust lõigete 5 ja 7 tingimustele. Pädev asutus teostab järelevalvet

kohaliku veterinaarasutuse poolt tehtava vastavuskontrolli üle ning edastab ühendusesiseses kaubanduse puhul teistele liikmesriikidele ja komisjonile nimekirja ettevõtetest, kelle ta on tunnistanud neile tingimustele vastavaks.

9. Erandit lõikes 1 sätestatud keelust võib lubada vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korras vastu võetud eritingimustele, eelkõige järelevalvetsoonis üle 30 päeva hoitud vastuvõtlikest loomadest toodetud liha tervisemärgistamise suhtes.

Artikkel 40

Järelevalvetsoonis toodetud vastuvõtlike loomade piima ja piimatoodete suhtes kohaldatavad meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse järelevalvetsoonist pärit vastuvõtlikest loomadest saadud piima ja sellest piimast saadud piimatoodete turuletoomine.

2. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse järelevalvetsoonis asuvates ettevõtetes toodetud vastuvõtlike loomade piima ja piimatoodete turuletoomine.

3. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu järelevalvetsoonist pärit vastuvõtlike loomade piimale ja piimatoodetele, mis toodeti vähemalt 21 päeva enne oletatava varaseima nakkuse ilmnemist vastava ohustatud tsooni ettevõttes ning mida on alates tootmisest ladustatud ja transporditud eraldi piimast ja piimatoodetest, mis on toodetud pärast seda kuupäeva.

4. Erandina ei kohaldata lõigus 1 sätestatud keeldu järelevalvetsoonist pärit vastuvõtlike loomade piimale ja sellest piimast valmistatud piimasaadustele, mida on sõltuvalt piima või piimatoodete kasutusest töödeldud ühel IX lisa A või B osas sätestatud viisil. Töötlemine toimub lõikes 5 osutatud ettevõtetes lõikes 6 sätestatud tingimustel või, kui järelevalvetsoonis pole vastavat ettevõtet, väljaspool ohustatud ja järelevalvetsooni asuvas, pädeva asutuse poolt määratud ettevõttes.

5. Erandina ei kohaldata lõikes 2 sätestatud keeldu piimale ja piimatoodetele, mis toodeti järelevalvetsooni ettevõtetes lõikes 6 sätestatud tingimustel.

6. Lõigetes 4 ja 5 osutatud ettevõtted peavad vastama järgmistele tingimustele:

- a) ettevõtte tegevus toimub range veterinaarkontrolli all;
- b) kogu ettevõttes kasutatav piim peab vastama lõike 4 tingimustele või olema pärit väljastpoolt ohustatud ja järelevalvetsooni asuvatelt loomadelt;
- c) kogu tootmisprotsessi jooksul märgistatakse piim selgelt ning seda transporditakse ja ladustatakse eraldi piimast ja piimatoodetest, mis pole määratud väljapoole järelevalvetsooni tarnimiseks;
- d) väljastpoolt ohustatud ja järelevalvetsooni pärit ettevõtete toorpiim transporditakse ettevõttesse sõidukites, mis on enne transportimist puhastatud ja desinfitseeritud ning mis pole järgnevalt kokku puutunud ohustatud ja järelevalvetsoonis vastuvõtlikke loomi pidavate ettevõtetega.

7. Pädev asutus kinnitab ühendusesiseks kauplemiseks mõeldud piima vastavust lõike 6 tingimustele. Pädev asutus teostab järelevalvet kohaliku veterinaarasutuse poolt tehtava vastavuskontrolli üle ning edastab ühendusesise kaubanduse puhul teistele liikmesriikidele ja komisjonile nimekirja ettevõtetest, kelle ta on tunnistanud neile tingimustele vastavaks.

8. Järelevalvetsoonis asuvate ettevõtete toorpiima transport väljaspool ohustatud ja järelevalvetsooni asuvasse ettevõttesse ning selle piima töötlemine toimub järgmistel tingimustel:

- a) loa järelevalvetsoonis peetud vastuvõtlike loomade toorpiima töötlemiseks väljaspool ohustatud ja järelevalvetsooni asuvasse ettevõttes annavad pädevad asutused;
- b) luba hõlmab juhtnööre ja marsruudi määramist määratud ettevõteteni;
- c) transport toimub sõidukites, mis on enne transportimist puhastatud ja desinfitseeritud, mis on ehitatud ja mida on hooldatud nii, et piim transportimisel ei leki ning mille varustus takistab piima kokkupuutumist õhuga piima peale ja mahalaadimise ajal;
- d) enne lahkumist ettevõttest, kust vastuvõtlike loomade piim koguti, puhastatakse ja desinfitseeritakse sõiduki ühendustorud, rehvid, rattakoopad ja madalamad osad ning kõik kohad, kuhu on loksunud piima ning sõiduk pole pärast viimast desinfitseerimist ja enne järelevalvetsoonist lahkumist kokku puutunud ohustatud ja järelevalvetsoonis vastuvõtlike loomi pidavate ettevõtetega;

e) transpordivahendid määratakse rangelt määratletud geograafilise või halduspiirkonna alla, nad märgistatakse vastavalt ning võivad teise piirkonda liikuda üksnes pärast ametliku järelevalve all toimunud puhastamist ja desinfitseerimist.

9. Järelevalvetsooni ettevõtete vastuvõtlikelt loomadelt pärit toorpiima proovide võtmine ja transport muudesse kui suu- ja sõrataudi määramiseks heakskiidetud veterinaardiagnostika laboritesse ning piima töötlemine sellistes laborites toimub ametliku loa alusel ja vastavalt meetmetele, mis aitavad vältida võimaliku suu- ja sõrataudiviiruse levikut.

Artikkel 41

Järelevalvetsooni vastuvõtlike loomade toodetud sõnniku ja virtsa transport ning jaotamine

1. Liikmesriigid tagavad, et keelatakse järelevalvetsooni ettevõtetest ja muudest ruumidest (nt artiklis 16 osutatud), kus peetakse vastuvõtlikke loomi, pärineva sõnniku ja virtsa transport ja jaotamine tsoonis ja sellest väljaspool.

2. Erandina lõikes 1 kehtestatud keelust võivad pädevad asutused erandkorras lubada sõnniku ja virtsa transporti transpordivahendites, mis puhastatakse ja desinfitseeritakse põhjalikult enne ja pärast sõnniku laotamist järelevalvetsooni määratud piirkondades ning piisavalt kaugel ettevõtetest, kus peetakse vastuvõtlikke loomi, järgmistel tingimustel:

- a) riikliku veterinaararsti poolt läbi viidud kõigi ettevõtte vastuvõtlike loomade uurimine on välistanud suu- ja sõrataudi suhtes nakkuskahtlaste loomade olemasolu ning sõnnik ja virts on laotatud maapinna lähedalt, et vältida aerosoolide tekkimist, ning küntud kohe maasse; või
- b) kõik riikliku veterinaararsti poolt ettevõtte vastuvõtlikele loomadele tehtud kliiniliste uuringute tulemused on negatiivsed ja sõnnik on maapinda juhitud; või
- c) sõnniku suhtes kohaldatakse artikli 29 lõike 2 sätet.

Artikkel 42

Muude järelevalvetsoonis toodetud loomsete saaduste suhtes kohaldatavad meetmed

Liikmesriigid tagavad, et muude kui artiklites 39–41 nimetatud loomsete saaduste turuletoomine vastab artiklites 28 ja 30–32 sätestatud tingimustele.

Artikkel 43

Liikmesriikide poolt järelevalvetsoonis kohaldatavad lisa-meetmed

Lisaks artiklites 37–42 sätestatud meetmetele võivad liikmesriigid võtta täiendavaid riiklikke meetmeid, mida peetakse vajalikuks ja asjakohaseks suu- ja sõrataudiviiruse tõkestamisel, võttes arvesse valitsevaid epidemioloogilisi, loomakasvatuse-, kaubandus- ja sotsiaalseid tingimusi nakatunud piirkonnas. Kui peetakse vajalikuks erimeetmeid hobuslaste liikumise piiramiseks, peab arvesse võtma VI lisa sätestatud meetmeid.

Artikkel 44

Meetmete lõpetamine järelevalvetsoonis

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalvetsoonis kasutusele võetud abinõud jäävad kehtima kuni on täidetud järgmised tingimused:

- a) kõigi vastuvõtlike loomade hukkamisest ja ohutust kõrvaldamisest artikli 10 lõikes 1 osutatud põllumajandusettevõttest ning selle ettevõtte esialgselt puhastamisest ja desinfitseerimisest, mis viidi läbi vastavalt artiklile 11, on möödunud vähemalt 15 päeva;
- b) ohustatud tsoonis täidetakse artiklis 36 sätestatud nõudeid;
- c) läbi on viidud uurimine, mille tulemused on negatiivsed.

2. Viiakse läbi lõike 1 punktis c osutatud uurimine vastavalt III lisa punkti 1 kriteeriumidele, et tõestada nakkuse puudumist järelevalvetsoonis, kusjuures vaatlus hõlmab ka III lisa punktis 2.4 sätestatud meetmeid, mis põhinevad III lisa punktis 2.1 sätestatud kriteeriumidel.

7. JAGU

PIIRKONDADEKS JAOTAMINE, LIIKUMISE KONTROLL JA MÄRGISTAMINE

Artikkel 45

Piirkondadeks jaotamine

1. Ilma, et see piiraks direktiivi 90/425/EÜ ja eelkõige selle artikli 10 kohaldamist, tagavad liikmesriigid suu- ja sõrataudiviiruse levimisel hoolimata vastavalt sellele direktiivile võetud meetmetest ning episootia muutumisel laiaulatuslikuks ning iga kord, kui on vajalik erakorraline vaksineerimine, et nende territoorium jagatakse üheks või mitmeks kitsendustega ja vabaks piirkonnaks.

2. Liikmesriigid teatavad komisjonile viivitamatult kitsendustega piirkondades rakendatavate meetmete üksikasjadest ning komisjon vaatab üle ja vajadusel muudab ning kinnitab need kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud korraga.

3. Olenemata liikmesriikide lõikes 1 osutatud piirkondadeks jaotamise kohustusest, võib piirkondadeks jaotamise ja kitsendustega piirkondades kohaldatavate meetmete kohta otsuse teha artikli 89 lõikes 3 osutatud korras. See otsus võib avaldada mõju naaberliikmesriikidele, mis ei ole võetud meetmete ajaks nakatunud.

4. Enne kitsendustega piirkonna piiritlemist tuleb teha olukorra põhjalik epidemioloogiline hindamine, eelkõige suu- ja sõrataudiviiruse sissetoomise võimaliku aja ja arvatava koha, võimaliku leviku ning likvideerimiseks vajamineva eeldatava ajavahemiku suhtes.

5. Kui võimalik, tuleks kitsendustega piirkond piiritleda, tuginedes halduspiiridele ja geograafilistele tōketele. Piirkondadeks jaotamise lähtepunktiks on pigem suuremad haldusüksused kui piirkonnad. Kitsendustega piirkonda võib artiklis 13 sätestatud epidemioloogilise uurimise tulemuste põhjal vähendada alani, mis hõlmab vähemalt allpiirkonna suuruse ala ja vajadusel seda ümbritsevad allpiirkonnad. Suu- ja sõrataudiviiruse leviku korral laiendatakse kitsendustega piirkonda, hõlmates täiendavaid piirkondi või allpiirkondi.

Artikkel 46

Liikmesriigi kitsendustega piirkonnas kohaldatavad meetmed

1. Kui kohaldatakse piirkondadeks jaotamist, tagavad liikmesriigid, et võetakse vähemalt järgmisi meetmeid:

- a) transpordi ja vastuvõtlike loomade, loomsete saaduste ja kaupade ning transpordivahendite kui potentsiaalsete suu- ja sõrataudiviiruse kandjate liikumise kontroll kitsendustega piirkonnas;
- b) värske liha ja toorpiima ning nii palju kui võimalik ka teiste laos olevate, väljapoole kitsendustega piirkonda lähetamiseks kõlbmatute toodete kindlakstegemine ja märgistamine kooskõlas ühenduse õigusaktidega;
- c) vastuvõtlike loomade ja nendelt loomadelt saadud toodete kohta erikinnituse andmine ning inimitarbimiseks mõeldud ja väljapoole kitsendustega piirkonda lähetamiseks kõlblike toodete tervisemärgistamine kooskõlas ühenduse õigusaktidega.

2. Kui kohaldatakse piirkondadeks jaotamist, tagavad liikmesriigid, et tehakse kindlaks vähemalt need vastuvõtlikud loomad, kes on lähetatud kitsendustega piirkonnast teistes liikmesriikidesse ajavahemikul oletatavast suu- ja sõrataudiviiruse sissetoomise kuupäevast kuupäevani, mil rakendati piirkondadeks jaotamist, ja et sellised loomad isoleeritakse riikliku veterinaararsti järelevalve all võimaliku nakkuse või saastumise ametliku välistamiseni.

3. Liikmesriigid teevad koostööd kitsendustega piirkonnas ajavahemikul oletatavast suu- ja sõrataudiviiruse sissetoomise kuupäevast piirkondadeks jaotamise rakendamise kuupäevani vastuvõtlikelt loomadelt saadud värske liha ja toorpiima ning toorpiimatoodete kindlakstegemisel. Sellist värsket liha töödeldakse vastavalt VII lisa A osa punktile 1 ja toorpiima ning piimatooteid töödeldakse sõltuvalt kasutusest vastavalt IX lisa A või B osale või peetakse kinni võimaliku suu- ja sõrataudiviirusega saastumise ametliku välistamiseni.

4. Kooskõlas direktiivi 2002/99/EÜ artikli 4 lõikega 3 võib eelkõige kitsendustega piirkonnast pärit vastuvõtlikelt loomadelt saadud ja väljaspool kitsendustega piirkonda turuletoomiseks mitte mõeldud toodete tervisemärgistamise suhtes kohaldada erimeetmeid.

Artikkel 47

Vastuvõtlike loomade märgistamine

1. Ilma, et see piiraks ühenduse koduveiste, -lammaste, -kitsede ja -sigade märgistamist käsitlevate õigusaktide kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et suu- ja sõrataudipuhangu korral lahkuvad vastuvõtlikud loomad ettevõttest, kus neid peetakse, üksnes siis, kui nad on märgistatud viisil, mis võimaldab pädevatel asutustel kiiresti kindlaks teha nende liikumised ning nende päritoluettevõtte või mistahes ettevõtte, kust nad on saanud. Artikli 15 lõikes 1 ja 16 lõikes 1 toodud erijuhudel võivad pädevad asutused teatavatel asjaoludel ja loomateravishoiu olukorda silmas pidades lubada muid meetodeid nende loomade liikumise ja nende päritoluettevõtte või ettevõtte, kust nad on saanud, kindlakstegemiseks. Selliste loomade märgistamise või nende päritoluettevõtete kindlakstegemise kord määratakse pädeva asutuse poolt ja sellest teatatakse komisjonile.

2. Meetmeid, mida liikmesriigid võtavad loomade täiendavaks, püsivaks ja kustutatamatuks märgistamiseks spetsiaalselt suu- ja sõrataudi tõrje eesmärgil ning eelkõige vastavalt artiklitele 52 ja 53 tehtava vaktsineerimise korral, võib muuta vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale.

Artikkel 48

Liikumise kontroll suu- ja sõrataudipuhangu korral

1. Liikmesriigid tagavad, et suu- ja sõrataudipuhangu korral nende territooriumil kohaldatakse vastavalt artiklile 45 loodud kitsendustega piirkondades vastuvõtlike loomade liikumise kontrollimiseks järgmisi meetmeid:

- omanikud edastavad pädeva asutuse nõudel sellele asutusele asjakohast teavet nende ettevõttesse saabuvate või sealt lahkuvate loomade kohta. Vastuvõtlike loomade puhul hõlmab see teave vähemalt direktiivi 64/432/EMÜ artiklis 14 nõutud üksikasju;
- isikud, kes tegelevad vastuvõtlike loomade transpordi või turustamisega, edastavad pädeva asutuse nõudel sellele asutusele asjakohast teavet loomade kohta, keda nad on transportinud või turustanud. See teave hõlmab vähemalt direktiivi 64/432/EMÜ artikli 12 lõikes 2 ja artikli 13 lõike 1 punktis b nõutud üksikasju.

2. Liikmesriigid võivad mõnesid või kõiki lõikes 1 sätestatud meetmeid laiendada kogu vabale piirkonnale või osale sellest.

8. JAGU

VAKTSINEERIMINE

Artikkel 49

Suu- ja sõrataudivaktsiinide kasutamine, tootmine, müük ja kontroll

Liikmesriigid tagavad, et:

- nende territooriumil keelatakse suu- ja sõrataudivaktsiinide kasutamine ja suu- ja sõrataudivastaste hüperimmuunseerumite manustamine, v.a käesolevas direktiivis sätestatud juhtudel;
- suu- ja sõrataudivaktsiinide tootmine, ladustamine, tarnimine, turustamine ja müük nende territooriumil toimub ametliku järelevalve all;
- suu- ja sõrataudivaktsiinide turustamine toimub pädevate asutuste järelevalve all kooskõlas ühenduse õigusaktidega;
- suu- ja sõrataudivaktsiinide kasutamiseks muudel eesmärkidel, kui vastuvõtlikel loomadel aktiivse immuunsuse tekitamiseks, eelkõige laboratoorseteks uuringuteks, teaduslikuks uurimistööks või vaktsiinide katsetamiseks, annavad loa pädevad asutused ning see toimub vastavalt asjakohastele bio-ohutuse tingimustele.

Artikkel 50

Otsus erakorralise vaksineerimise läbiviimise kohta

1. Otsus erakorralise vaksineerimise kohta võidakse teha, kui kehtib vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- a) suu- ja sõrataudipuhangud on kinnitatud ja ähvardavad muutuda laiaulatuslikeks liikmesriigis, kus need puhangud on kinnitatud;
- b) teised liikmesriigid on ohustatud liikmesriigi poolt teatatud suu- ja sõrataudipuhangute geograafilise asendi või valitsevate ilmastikutingimuste tõttu;
- c) teised liikmesriigid on ohustatud epidemioloogiliste kontaktide tõttu oma territooriumi ettevõtete ja vastuvõtlike loomi pidavate ettevõtete vahel liikmesriigis, kus esineb suu- ja sõrataudipuhanguid;
- d) teised liikmesriigid on ohustatud geograafilise asendi või valitsevate ilmastikutingimuste tõttu kolmandas naaberriigis, kus esineb suu- ja sõrataudipuhanguid.

2. Kui tehakse otsus erakorralise vaksineerimise läbiviimise kohta, võetakse arvesse artiklis 15 sätestatud meetmeid ja X lisas loetletud kriteeriume.

3. Otsus erakorralise vaksineerimise läbiviimise kohta tehakse artikli 89 lõikes 3 sätestatud korras.

4. Lõikes 3 osutatud otsust erakorralise vaksineerimise läbiviimise kohta oma territooriumil võib taotleda:

- a) lõike 1 punktis a osutatud liikmesriik või
- b) lõike 1 punktides b, c või d osutatud liikmesriik.

5. Erandina lõikest 3 võib asjaomane liikmesriik ise teha otsuse erakorralise vaksineerimise läbiviimiseks ja rakendada seda vastavalt käesolevale direktiivile, olles eelnevalt edastanud komisjonile kirjalikult artiklis 51 sätestatud teabe.

6. Kui liikmesriik viib läbi erakorralise vaksineerimise vastavalt lõikele 5, vaatab selle otsuse viivitamatult üle toiduahela ja loomatervishoiu alaline komitee ning vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale kohaldatakse ühenduse meetmeid.

7. Kui kehtivad lõike 1 punkti a ja lõike 1 punkti b tingimused, võib erandina lõikest 4 otsuse erakorralise vaksineerimise läbiviimiseks lõike 1 punktis a osutatud liikmesriigis teha kooskõlastatult nakatunud liikmesriigiga vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale komisjoni initsiatiivil.

Artikkel 51

Erakorralise vaksineerimise läbiviimise tingimused

1. Otsuse korral viia läbi erakorraline vaksineerimine vastavalt artikli 50 lõigetele 3 ja 4 määratletakse, millistel tingimustel see vaksineerimine läbi viiakse; määratletakse vähemalt järgmised tingimused:

- a) geograafilise piirkonna piiritlemine, kus erakorraline vaksineerimine läbi viiakse;
- b) vaksineeritavate loomade liik ja vanus;
- c) vaksineerimiskampaania kestus;
- d) vaksineeritud ja vaksineerimata vastuvõtlike loomade ja nendelt saadud toodete liikumisele kohaldatavad erikeelud;
- e) vaksineeritud loomade täiendav ja püsiv erimärgistus ning nende eriregistreerimine vastavalt artikli 47 lõikele 2;
- f) muud eriolukorraga seotud asjaolud.

2. Lõikes 1 sätestatud erakorralise vaksineerimise tingimused tagavad, et vaksineerimine viiakse läbi kooskõlas artikliga 52 sõltumata sellest, kas vaksineeritud loomad tapetakse järgnevalt või jäävad ellu.

3. Liikmesriigid tagavad, et seatakse sisse teabevahetusprogramm, teavitamiseks avalikkust vaksineeritud loomadelt pärit inimtarbimiseks ettenähtud liha, piima ja piimasaaduste ohutusest.

Artikkel 52

Kaitsevaksineerimine

1. Kaitsevaksineerimist kohaldatakse liikmesriigid tagavad, et:

- a) vaksineerimispiirkond jaotatakse piirkondadeks vastavalt artiklile 45, vajadusel tihedas koostöös naaberliikmesriikidega;
- b) vaksineerimine viiakse läbi kiiresti ning vastavalt hügieeni- ja bio-ohutuse eeskirjadele, et vältida suu- ja sõrataudiviiruse levikut;
- c) kõiki vaksineerimispiirkonnas kohaldatavaid meetmeid viiakse läbi ilma, et see mõjutaks 7. jaos sätestatud meetmeid;

d) kui vaksineerimispiirkonda kuulub osa ohustatud või järelevalvetsoonist või terve tsoon:

Artikkel 54

i) säilitatakse ohustatud või järelevalvetsoonis vastavalt käesolevale direktiivile kohaldatavad meetmed selles vaksineerimispiirkonna osas kuni neid ei ole lõpetatud vastavalt artiklile 36 või artiklile 44;

ii) kui ohustatud või järelevalvetsoonis kohaldatavad meetmed on lõpetatud, kohaldatakse jätkuvalt vaksineerimispiirkonnale kohaldatavaid meetmeid vastavalt artiklitele 54–58.

2. Liikmesriigid, kes kohaldavad erakorralist vaksineerimist, tagavad et vaksineerimispiirkonda ümbritseb vähemalt 10 km laiune järelevalvepiirkond (järelevalvetsoon rahvusvahelise episootiaameti määratluses):

- a) kus vaksineerimine on keelatud;
- b) mis on tugevdatud järelevalve all;
- c) kus vastuvõtlike loomade liikumist kontrollivad pädevad asutused;
- d) mis kehtib, kuni kooskõlas artikliga 61 taastatakse suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatus.

Artikkel 53

Taudi levikut tõkestav vaksineerimine

1. Liikmesriigid teavitavad komisjoni, kui nad otsustavad kooskõlas artikliga 50 ja arvestades kõiki vastavaid asjaolusid läbi viia taudi tõkestava vaksineerimise ning sätestavad võetavate tõrjemeetmete üksikasjad, mis peavad hõlmama vähemalt artiklis 21 kehtestatud.

2. Liikmesriigid tagavad, et taudi tõkestav vaksineerimine viiakse läbi:

- a) üksnes ohustatud tsoonis;
- b) üksnes selgelt määratletud ettevõtetes, millele kohaldatakse artikli 10 lõikes 1 ja eriti selle punktis a sätestatud meetmeid.

Logistilistel põhjustel ja erandina artikli 10 lõike 1 punktist a võib nende ettevõtete loomade tapmisega viivitada nii kaua, kuni on täidetud direktiivi 93/119/EMÜ ja käesoleva direktiivi artikli 10 lõike 1 punkti c nõuded.

Vaksineerimispiirkonnas ajavahemikul erakorralise vaksineerimise alustamisest kuni vähemalt 30 päeva möödumiseni vaksineerimise lõpetamisest kohaldatavad meetmed (etapp 1)

1. Liikmesriigid tagavad, et vaksineerimispiirkonnas kohaldatakse lõigetes 2–6 sätestatud meetmeid ajavahemikul erakorralise vaksineerimise alustamisest kuni vähemalt 30 päeva möödumiseni vaksineerimise lõpetamisest.

2. Vastuvõtlike elusloomade liikumine vaksineerimispiirkonna ettevõtete vahel ja piirkonnast väljapoole on keelatud.

Erandina esimeses lõikes sätestatud keelust ning pärast nende loomade või nende päritolukarjade või karjade, kuhu nad lähetatakse, kliinilist uurimist võivad pädevad asutused lubada nende otsest transportimist vahetuks tapmiseks pädeva asutuse poolt määratud ja vaksineerimispiirkonnas asuvasse või, erandkorras, väljaspool seda piirkonda asuvasse tapamajja.

3. Lõikes 1 osutatud ajavahemikul tapetud vaksineeritud loomade värske liha:

a) kannab direktiivis 2002/99/EÜ sätestatud märki;

b) ladustatakse ja transporditakse eraldi lihast, mis ei kanna punktis a osutatud märki ja transporditakse seejärel pitseeritud konteinerites pädeva asutuse poolt määratud ettevõttesse töötlemiseks vastavalt VII lisa A osa punktile 1.

4. Vaksineeritud loomadelt saadud piima ja piimatooteid võib turule viia vaksineerimispiirkonnas või väljaspool seda, eeldusel, et sõltuvalt sellest, kas see on ette nähtud lõppkasutuseks inimtoiduna või mitte, on seda töödeldud vähemalt ühel IX lisa A ja B osas osutatud viisil. Töötlemine toimub vaksineerimispiirkonnas asuvas ettevõttes lõikes 5 sätestatud tingimustel või, kui selles piirkonnas pole vastavat ettevõtet, väljaspool vaksineerimispiirkonda asuvas ettevõttes, kuhu toorpiim transporditakse, lõikes 7 sätestatud tingimustel.

5. Lõikes 4 osutatud ettevõtted peavad vastama järgmistele tingimustele:

a) ettevõtte tegevus toimub pideva ja range ametliku kontrolli all;

b) kogu ettevõttes kasutatav piim peab vastama lõike 4 tingimustele või peab toorpiim olema pärit väljastpoolt vaksineerimispiirkonda asuvatelt loomadelt;

c) kogu tootmisprotsessi jooksul märgistatakse piim selgelt ning seda transporditakse ja ladustatakse eraldi toorpiimast ja toorpiimatoodetest, mis pole määratud väljapoole vaktsineerimispiirkonda tarnimiseks;

d) väljastpoolt vaktsineerimispiirkonda pärit ettevõtete toorpiim transporditakse ettevõttesse sõidukites, mis on enne transportimist puhastatud ja desinfitseeritud ning mis pole järgnevalt kokku puutunud kitsendustega piirkonnas vastuvõtlikke loomi pidavate ettevõtetega.

6. Pädev asutus kinnitab ühendusesiseseks kauplemiseks mõeldud piima vastavust lõike 5 tingimustele. Pädev asutus teostab järelevalvet kohaliku veterinaarasutuse poolt tehtava vastavuskontrolli üle ning edastab ühendusesise kaubanduse puhul teistele liikmesriikidele ja komisjonile nimekirja ettevõtetest, kelle ta on tunnistanud neile tingimustele vastavaks.

7. Vaktsineerimispiirkonnas asuvate ettevõtete toorpiima transport väljaspool vaktsineerimispiirkonda asuvatesse ettevõttesse ning selle piima töötlemine toimub järgmistel tingimustel:

a) loa vaktsineerimispiirkonnas peetud vastuvõtlike loomade toorpiima töötlemiseks väljaspool vaktsineerimispiirkonda asuvates ettevõtetes annavad pädevad asutused;

b) luba hõlmab juhtnööre ja marsruudi määramist määratud ettevõteteni;

c) transport toimub sõidukites, mis on enne transportimist puhastatud ja desinfitseeritud, mis on ehitatud ja mida on hooldatud nii, et piim transportimisel ei leki ning mille varustus takistab piima kokkupuutumist õhuga piima peale ja mahalaadimise ajal;

d) enne lahkumist ettevõttest, kust vastuvõtlike loomade piim koguti, puhastatakse ja desinfitseeritakse sõiduki ühendustorud, rehvid, rattakoopad ja madalamad osad ning kõik kohad, kuhu on loksunud piima ning sõiduk pole pärast viimast desinfitseerimist ja enne vaktsineerimispiirkonnast lahkumist kokku puutunud vaktsineerimispiirkonnas vastuvõtlikke loomi pidavate ettevõtetega;

e) transpordivahendid määratakse rangelt määratletud geograafilise või halduspiirkonna alla, nad märgistatakse vastavalt ning võivad teise piirkonda liikuda üksnes pärast ametliku järelevalve all toimunud puhastamist ja desinfitseerimist.

8. Vaktsineerimispiirkonna ettevõtete vastuvõtlikelt loomadelt pärit toorpiima proovide võtmine ja transport muudesse kui suu- ja sõrataudi määramiseks heakskiidetud veterinaardiagnostika laboritesse ning piima töötlemine sellistes laborites on keelatud.

9. Kunstlikuks seemendamiseks mõeldud sperma kogumine vastuvõtlike liikide doonorloomadelt, keda peetakse vaktsineerimispiirkonnas asuvates seemendusjaamades, peatatakse.

Erandina esimeses lõikes sätestatud keelust võivad pädevad asutused lubada sperma kogumist vaktsineerimispiirkonnas asuvates seemendusjaamades külmutatud sperma tootmiseks järgmistel tingimustel:

a) on tagatud, et lõikes 1 osutatud perioodi vältel kogutud spermat on ladustatud eraldi vähemalt 30 päeva jooksul; ja

b) enne sperma lähetamist:

1) pole doonorlooma vaktsineeritud ja kohaldatakse artikli 28 lõike 3 punkte b ja c või

2) doonorlooma on vaktsineeritud pärast seda, kui enne vaktsineerimist tehtud suu- ja sõrataudiviiruse vastaste antikehade uuringu tulemused on osutunud negatiivseks; ja

i) sperma karantiiniaja lõpus kõigilt sellel ajahetkel seemendusjaamas viibinud vastuvõtlikelt loomadelt võetud proovide tulemused viiruse või viiruse genoomi avastamise katse puhul või struktuuriväliste valkude vastase antikeha avastamise heakskiidetud katse puhul on osutunud negatiivseks; ja

ii) sperma vastab direktiivi 88/407/EMÜ II peatüki artikli 4 lõike 3 tingimustele.

10. Munarakkude ja embrüote kogumine doonorloomadelt keelatakse.

11. Muude, kui artiklites 9 ja 10 nimetatud loomsete saaduste turuleviimine vastab artiklites 30, 31, 32 ja 41 sätestatud tingimustele.

Artikkel 55

Vaktsineerimispiirkonnas ajavahemikul erakorralisest vaktsineerimisest kuni ettevõtete uurimise ja liigitamise lõpetamiseni kohaldatavad meetmed (etapp 2)

1. Liikmesriigid tagavad, et vaktsineerimispiirkonnas kohaldatakse lõigetes 2–5 sätestatud meetmeid ajavahemikul, mis algab vähemalt 30 päeva möödumisel erakorralise vaktsineerimise lõpetamisest ning lõpeb artiklites 56 ja 57 sätestatud meetmete lõpetamisega.

2. Vastuvõtlike loomade liikumine vaksineerimispiirkonna ettevõtete vahel ja piirkonnast väljapoole on keelatud.

3. Erandina lõikes 2 sätestatud keelust võib pädev asutus lubada artikli 57 lõikes 5 osutatud ettevõtetest pärit vastuvõtlike loomade otsest transportimist kohe tapmiseks vaksineerimispiirkonnas või väljaspool seda asuvasse tapamajja järgmistel tingimustel:

- a) need loomad ei puutu transportimise ajal ega tapamajas kokku teiste vastuvõtlike loomadega;
- b) loomadega on kaasas ametlik dokument, mis kinnitab, et kõik päritoluettevõtte või lähetusettevõtte vastuvõtlikud loomad on läbinud artikli 56 lõikes 2 sätestatud uuringud;
- c) mootorsõidukid puhastatakse ja desinfitseeritakse enne loomade pealelaadimist ja pärast nende kättetoimetamist; puhastamise ja desinfitseerimise kuupäev ja kellaaeg kajastub transpordivahendi sõidupäevikus;
- d) loomadel viidi tapamajas 24 tundi enne tapmist läbi tapaeelne kontroll, eelkõige suu- ja sõrataudi suhtes, ning neil ei täheldatud nimetatud haiguse tunnuseid.

4. Vaksineeritud suur- ja väikemäletsejalistelt lõikes 1 osutatud perioodil saadud värske liha (v.a rups) turuleviimine vaksineerimispiirkonnas ja väljaspool seda on lubatud järgmistel tingimustel:

- a) ettevõtte tegevus toimub range veterinaarkontrolli all;
- b) ettevõttes töödeldakse ainult värsket liha (v.a rups), mida on töödeldud vastavalt VIII lisa A osa punktidele 1, 3 ja 4 või värsket liha, mis on saadud väljaspool vaksineerimispiirkonda peetud ja tapetud loomadelt;
- c) sellisel värskel lihal peab olema tervisemärk vastavalt direktiivi 64/433/EMÜ I lisa XI peatükile või, teiste sõraste liha puhul, direktiivi 91/495/EMÜ I lisa III peatükis sätestatud tervisemärk või, hakkliha ja lihavalmististe puhul, direktiivi 94/65/EÜ I lisa VI peatükis sätestatud tervisemärk;
- d) kogu tootmisprotsessi vältel tuleb värske liha selgelt märgistada ning transportida ja ladustada eraldi lihast, mille sanitaarseisund on vastavalt käesolevale direktiivile teistsugune.

5. Pädev asutus kinnitab ühendusesiseseks kauplemiseks mõeldud värske liha vastavust lõike 4 tingimustele. Pädev asutus teostab järelevalvet kohalike veterinaarasutuste poolt

tehtava vastavuskontrolli üle ning edastab ühendusesiseses kaubanduse puhul teistele liikmesriikidele ja komisjonile nimekirja ettevõtetest, kelle ta on tunnistanud neile tingimustele vastavaks.

6. Lõikes 1 osutatud ajavahemikul tapetud vaksineeritud sigadelt saadud värske liha kannab direktiivis 2002/99/EÜ sätestatud tervisemärki ning ladustatakse ja transporditakse eraldi lihast, mis ei kannata seda märki ja transporditakse seejärel pitseeritud konteinerites pädeva asutuse poolt määratud ettevõttesse töötlemiseks vastavalt VII lisa A osa punktile 1.

7. Vaksineeritud loomadelt saadud piima ja piimatooteid võib turule viia vaksineerimispiirkonnas või väljaspool seda, eeldusel, et sõltuvalt sellest, kas see on ette nähtud lõppkasutuseks inimitoiduna või mitte, on seda töödeldud vähemalt ühel IX lisa A ja B osas osutatud viisil. See töötlemine toimub vaksineerimispiirkonnas või väljaspool seda asuvas ettevõttes kooskõlas artikli 54 lõigete 4–8 sätetega.

8. Vastuvõtlike loomade sperma, munarakkude ja embrüote kogumise suhtes kohaldatakse jätkuvalt artikli 54 lõigetes 9 ja 10 sätestatud meetmeid.

9. Muude kui artiklites 4, 6, 7 ja 8 nimetatud loomsete saaduste turuleviimine vastab artiklites 30, 31, 32 ja 41 sätestatud tingimustele.

Artikkel 56

Kliiniline ja seroloogiline uurimine vaksineerimispiirkonnas (etapp 2-A)

1. Liikmesriigid tagavad, et vaksineerimispiirkonnas kohaldatakse lõigetes 2 ja 3 sätestatud meetmeid ajavahemikul, mis algab vähemalt 30 päeva möödumisel erakorralise vaksineerimise lõpetamisest ning lõppeb kliinilise ja seroloogilise uurimise lõpetamisega.

2. Uurimise läbiviimise eesmärgiks on selliste vastuvõtlike loomade karjade kindlakstegemine, kes on suu- ja sõrataudivirusega kokku puutunud, kuid kellel ei täheldata ilmseid suu- ja sõrataudi kliinilisi tunnuseid. See uurimine hõlmab kõigi vaksineerimispiirkonna karjade kõigi vastuvõtlike loomade kliinilist ja laboratoorset kontrolli vastavalt lõikele 3.

3. Laboratoorne kontroll toimub katsete abil, mis vastavad XIII lisas sätestatud diagnostiliste katsete kriteeriumidele ning on heaks kiidetud vastavalt artikli 89 lõikes 2 osutatud korrale, ning vastab ühele järgmistest tingimustest:

- a) suu- ja sõrataudiviiruse struktuurivälise valkude vastaste antikehade analüüsi abil või mõnel muul heakskiidetud meetodil läbi viidud uuring suu- ja sõrataudiviirusega nakatumise kohta peab vastama III lisa punktis 2.2 sätestatud proovivõtmise kriteeriumidele ettevõtetes. Kui pädevad asutused kasutavad lisaks sentinell-loomi, tuleb arvesse võtta V lisa nakatunud ettevõtete taasasustamise tingimusi;
- b) suu- ja sõrataudiviiruse struktuurivälise valkude vastaste antikehade analüüs tehakse proovidest, mis on võetud kõigi vaktsineerimispiirkonna karjade kõigilt vaktsineeritud vastuvõtlikelt loomadelt ja nende vaktsineerimata järglastelt.

Artikkel 57

Karjade liigitamine vaktsineerimispiirkonnas (etapp 2-B)

1. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtted, kus on vastuvõtlikke loomi:

- a) liigitatakse vastavalt artikli 56 lõikes 2 osutatud uuringu tulemustele ja I lisas sätestatud kriteeriumidele;
- b) järgivad lõigetes 2–4 sätestatud meetmeid.

2. Ettevõttes, kus on vähemalt üks nakkuskahtlane loom ja kus suu- ja sõrataudiviiruse olemasolu on kinnitatud vastavalt I lisas sätestatud kriteeriumidele, kohaldatakse artiklites 10 ja 21 sätestatud meetmeid.

3. Ettevõtetes, kus on vähemalt üks vastuvõtlik loom, kes on nakkuskahtlane eelneva kokkupuute tõttu suu- ja sõrataudiviirusega, kuid kus edasine kõiki ettevõtte vastuvõtlikke loomi hõlmav uurimine pole suutnud tuvastada esinevat suu- ja sõrataudiviirust, kohaldatakse vähemalt järgmisi meetmeid:

- a) ettevõtte vastuvõtlikud loomad:
 - 1) kas hukatakse ja nende korjused töödeldakse või
 - 2) loomad liigitatakse ja
 - i) vähemalt ühe artikli 56 lõikes 3 osutatud heakskiidetud katse suhtes positiivsed loomad hukatakse ja nende korjused töödeldakse ja

- ii) ettevõtte ülejäänud vastuvõtlikud loomad tapetakse pädevate asutuste poolt lubatud tingimustel;

- b) ettevõtted puhastatakse ja desinfitseeritakse vastavalt artiklile 11;

- c) ettevõtted taasasustatakse loomadega vastavalt V lisale.

4. Liikmesriigid tagavad, et vastuvõtlikelt loomadelt saadud ja artikli 56 lõikes 1 osutatud ajavahemikul toodetud toodete suhtes kohaldatakse järgmisi meetmeid:

- a) lõike 3 punkti 2 alapunktis ii osutatud loomade värsket liha suhtes kohaldatakse artikli 55 lõiget 4 mäletsejaliste liha puhul ja lõiget 6 sealihah puhul;
- b) lõike 3 punkti 2 alapunktis ii osutatud loomade piima ja piimasaadusi töödeldakse sõltuvalt nende kavatsetavast kasutamise vähemalt ühel IX lisa A ja B osas määratletud viisil ja kooskõlas artikli 54 lõigete 4–8 sätetega.

5. Ettevõtetes, kus vastavalt artikli 56 lõikele 3 on ametlikult välistatud varasem või olemasolev suu- ja sõrataudiviiruse nakkus, võib loomade suhtes kohaldada artiklis 58 sätestatud meetmeid.

Artikkel 58

Vaktsineerimispiirkonnas uurimise ja ettevõtete liigitamise lõpetamisest kuni suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatuse kehtestamiseni kohaldatavad meetmed (etapp 3)

1. Liikmesriigid tagavad, et pärast artiklis 57 sätestatud meetmete lõpetamist ning suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatuse kehtestamist vastavalt artiklile 59 kohaldatakse vaktsineerimispiirkonnas lõigetes 2–6 sätestatud meetmeid.

2. Liikmesriigid tagavad, et vastuvõtlike loomade liikumine vaktsineerimispiirkonna ettevõtete vahel toimub loa alusel.

3. Vastuvõtlike loomade liikumine vaktsineerimispiirkonnast väljapoole on keelatud. Erandina sellest keelust võib lubada vastuvõtlike loomade transportimist tapamajja kohe tapmiseks artikli 55 lõikes 3 sätestatud tingimustel.

4. Erandina lõike 2 keelust võivad pädevad asutused lubada vaktsineerimata vastuvõtlike loomade transporti vastavalt järgmistele tingimustele:

- a) 24 tunni jooksul pealelaadimisest on kõiki ettevõtte vastuvõtlikke loomi kliiniliselt uuritud ja neil ei ole ilmnenu suu- ja sõrataudi kliinilisi tunnuseid; ja
- b) loomade suhtes on rakendatud vähemalt 30-päevast päritolukarjast väljaviimise keeldu, mille jooksul pole ettevõttesse toodud ühtki vastuvõtlikku looma; ja
- c) päritoluettevõtte ei asu ohustatud ega järelevalvetsoonis; ja
- d) isolatsiooniperioodi lõpul igale transporditavale loomale tehtud suu- ja sõrataudiviiruse vastase antikeha avastamise katse tulemused olid negatiivsed või ettevõttes viidi olenevata liigist vastavalt III lisa punktile 2.2 läbi seroloogiline uurimine;
- e) transportimisel päritolukarjast sihtkohta ei puutunud loomad kokku ühegi nakkusallikaga.

5. Vaktsineeritud emade vaktsineerimata järglaste väljaviimine päritoluettevõttes on keelatud, v.a juhul, kui neid transporditakse:

- a) vaktsineerimispiirkonnas asuvasse, sama tervisliku seisundiga ettevõttesse kui päritoluettevõtte;
- b) tapamajja kohe tapmiseks;
- c) pädeva asutuse poolt määratud ettevõttesse, kust järglased saadetakse otse tapamajja;
- d) igasse ettevõttesse, kui enne päritoluettevõttest lähetamist võetud vereproovide seroloogilise uurimise tulemused suu- ja sõrataudiviiruse vastase antikeha avastamiseks on osutunud negatiivseks.

6. Vaktsineerimata vastuvõtlikelt loomadelt saadud värsket liha võib viia turule vaktsineerimispiirkonnas ja väljaspool seda järgmistel tingimustel:

- a) kogu vaktsineerimispiirkonnas on lõpetatud artikli 57 lõikes 3 sätestatud meetmed või loomad transporditakse tapamajja vastavalt lõikele 3 või lõike 4 punktile b ja

b) ettevõtte tegevus toimub range veterinaarkontrolli all;

c) ettevõttes töödeldakse ainult punktis a osutatud loomadelt või väljaspool vaktsineerimispiirkonda peetud ja/või tapetud loomadelt saadud värsket liha või lõikes 8 osutatud värsket liha;

d) sellisel värskel lihal peab olema tervisemärk vastavalt direktiivi 64/433/EMÜ I lisa XI peatükile või, teiste sõraliste liha puhul, direktiivi 91/495/EMÜ I lisa III peatükis sätestatud tervisemärk või, hakkliha ja lihavalmististe puhul, direktiivi 94/65/EÜ I lisa VI peatükis sätestatud tervisemärk;

e) kogu tootmisprotsessi vältel tuleb värsket liha selgelt märgistada ning transportida ja ladustada eraldi lihast, mille sanitaarseisund on vastavalt käesolevale direktiivile teistsugune.

7. Lõikes 1 osutatud ajavahemikul tapetud vaktsineeritud vastuvõtlikelt loomadelt või vaktsineeritud emade vaktsineerimata seropositiivsetelt järglastelt saadud värsket liha kannab direktiivis 2002/99/EÜ sätestatud tervisemärki ning ladustatakse ja transporditakse eraldi lihast, mis ei kannata seda märki ja transporditakse seejärel pitseeritud konteinerites pädeva asutuse poolt määratud ettevõttesse töötlemiseks vastavalt VII lisa A osa punktile 1.

8. Erandina lõikest 7 on vaktsineeritud suur- ja väikemäletsejalistelt või nende vaktsineerimata seropositiivsetelt järglastelt saadud värsket liha ja trimmitud rupsi turuleviimine vaktsineerimispiirkonnas ja väljaspool seda lubatud järgmistel tingimustel:

a) ettevõtte tegevus toimub range veterinaarkontrolli all;

b) ettevõttes töödeldakse ainult värsket liha (v.a rups), mida on töödeldud vastavalt VIII lisa A osa punktidele 1, 3 ja 4 või lõikes 6 osutatud värsket liha või värsket liha, mis on saadud väljaspool vaktsineerimispiirkonda peetud ja/või tapetud loomadelt;

c) sellisel värskel lihal peab olema tervisemärk vastavalt direktiivi 64/433/EMÜ I lisa XI peatükile või, teiste sõraliste liha puhul, direktiivi 91/495/EMÜ I lisa III peatükis sätestatud tervisemärk või, hakkliha ja lihavalmististe puhul, direktiivi 94/65/EÜ I lisa VI peatükis sätestatud tervisemärk;

d) kogu tootmisprotsessi vältel tuleb värske liha selgelt märgistada ning transportida ja ladustada eraldi lihast, mille sanitaarseisund on vastavalt käesolevale direktiivile teistsugune.

9. Erandina lõikest 7 võib vaktsineeritud sigadelt ja nende vaktsineerimata seropositiivsetelt järglastelt saadud värske liha, mis on toodetud ajavahemikul uurimise algusest kuni artiklis 57 sätestatud meetmete lõpetamiseni kogu vaktsineerimispiirkonnas ja kuni on möödunud vähemalt 3 kuud viimasest selles piirkonnas registreeritud haiguspuhangust, viia turule ainult päritoluliikmesriigi siseriiklikule turule vaktsineerimispiirkonnas ja väljaspool seda alljärgnevatel tingimustel:

a) ettevõtte tegevus toimub range veterinaarkontrolli all;

b) ettevõttes töödeldakse ainult artikli 57 lõike 5 tingimustele vastavatest ettevõtetest pärit loomade värsket liha või värsket liha, mis on saadud väljaspool vaktsineerimispiirkonda peetud ja tapetud loomadelt;

c) sellisel värskel lihal on vastavalt direktiivi 2002/99/EÜ artikli 4 lõikele 3 kinnitatud tervisemärk;

d) kogu tootmisprotsessi vältel tuleb värske liha selgelt märgistada ning transportida ja ladustada eraldi lihast, mille sanitaarseisund on vastavalt käesolevale direktiivile teistsugune.

10. Mõni muu liikmesriik kui lõikes 9 osutatud liikmesriik võib vastavalt artikli 89 lõikes 3 sätestatud korrale nõuda lõikes 9 osutatud liha turustamise laiendamist oma territooriumile või osale sellest tingimustel, mis sätestatakse vastavalt samale korrale.

11. Eeskirjad vaktsineeritud sigade värske liha, mis on toodetud lõikes 9 nimetatud ajavahemiku lõpust kuni taudivaba staatuse taastamiseni vastavalt artiklile 61, lähetamise kohta vaktsineerimispiirkonnast kehtestatakse kooskõlas artikli 89 lõikes 3 sätestatud korraga.

12. Pädev asutus kinnitab ühendusesiseseks kauplemiseks mõeldud värske liha vastavust lõike 6, lõike 8 ja, kui kohaldatakse, lõike 10 tingimustele. Pädev asutus teostab järelevalvet kohalike veterinaarasutuste poolt tehtava vastavuskontrolli üle

ning edastab ühendusesisesese kaubanduse puhul teistele liikmesriikidele ja komisjonile nimekirja ettevõtetest, kelle nad on tunnistanud neile tingimustele vastavaks.

13. Erandina lõikest 8 võib mäletsejaliste värsket liha, mida ei töödelda vastavalt VIII lisa A osale, ja sellisest lihast toodetud hakkliha ja lihavalmistisi, mis on mõeldud turule viimiseks päritoluliikmesriigi teatud piirkonnas, märgistada tervisemärgiga, mida ei ole võimalik segi ajada lõike 8 punktis c ja lõike 9 punktis c osutatud tervisemärgiga.

14. Vaktsineeritud loomadelt saadud piima ja piimatooteid võib turule viia vaktsineerimispiirkonnas ja väljaspool seda, eeldusel, et sõltuvalt sellest, kas see on ette nähtud lõppkasutuseks inimtoiduna või mitte, on seda töödeldud vähemalt ühel IX lisa A ja B osas osutatud viisil. See töötlemine toimub vaktsineerimispiirkonnas asuvas ettevõttes või kooskõlas artikli 54 lõigete 4–7 sätetega.

15. Järelevalvetsooni ettevõtete vastuvõtlikelt loomadelt pärit toorpiima proovide võtmine ja transport muudesse kui suu- ja sõrataudi määramiseks heakskiidetud veterinaardiagnostika laboritesse ning piima töötlemine sellistes laborites toimub ametliku loa alusel ja vastavalt asjakohastele meetmetele, mis aitavad vältida võimaliku suu- ja sõrataudiviiruse levikut.

16. Muude kui artiklites 6–11, ja 13–15 nimetatud loomsete saaduste turuleviimine vastab artiklites 30, 31, 32 ja 42 sätestatud tingimustele.

9. JAGU

SUU- JA SÕRATAUDIVABA JA NAKKUSVABA STAATUSE TAASTAMINE

Artikkel 59

Suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamine

Liikmesriigi või selle piirkonna suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatuse taastatakse vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale, pidades silmas artiklites 60 ja 61 osutatud tingimusi.

Artikkel 60

Staatuse taastamine pärast suu- ja sõrtaudi likvideerimist erakorralise vaktsineerimiseta

1. Liikmesriigi või liikmesriigi piirkonna, mis on loodud vastavalt artiklis 45 sätestatud piirkondadeks jaotamisele, suu- ja sõrtaudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamine pärast ühe või mitme suu- ja sõrtaudipuhangu tõrjet ja likvideerimist ilma vaktsineerimiseta toimub järgmistel tingimustel:

a) kõik artiklites 36 ja 44 sätestatud meetmed on lõpetatud ja

b) kehtib vähemalt üks järgmistest tingimustest:

i) on täidetud rahvusvahelise episoootiaameti loomatervis- hoiu eeskirja suu- ja sõrtaudi peatüki viimase redaktsiooni asjakohaseid tingimusi;

ii) on möödunud vähemalt 3 kuud viimasest registreeritud suu- ja sõrtaudipuhangust ja vastavalt III lisale läbi viidud kliiniline ja laboratoorne uurimine on kinnitanud suu- ja sõrtaudinakkuse puudumist asjaomases liikmesriigis või piirkonnas.

2. Suu- ja sõrtaudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamist käsitlevad otsused võetakse vastu vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale.

Artikkel 61

Staatuse taastamine pärast suu- ja sõrtaudi likvideerimist vaktsineerimise abil

1. Liikmesriigi või liikmesriigi piirkonna, mis on loodud vastavalt artiklis 45 sätestatud piirkondadeks jaotamisele, suu- ja sõrtaudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamine pärast ühe või mitme suu- ja sõrtaudipuhangu tõrjet ja likvideerimist vaktsineerimise abil toimub järgmistel tingimustel:

a) kõik artiklites 36, 44, 54, 55, 56 ja 57 sätestatud meetmed on lõpetatud ja

b) kehtib vähemalt üks järgmistest tingimustest:

i) on täidetud rahvusvahelise episoootiaameti loomatervis- hoiu eeskirja suu- ja sõrtaudi peatüki viimase redaktsiooni asjakohaseid tingimusi;

ii) on möödunud vähemalt kolm kuud viimase vaktsineeritud looma tapmisest ja on läbi viidud seroloogiline uurimine vastavalt artikli 70 lõikes 3 kehtestatud juhistele;

iii) on möödunud vähemalt kuus kuud viimasest suu- ja sõrtaudipuhangust või erakorralise vaktsineerimise lõpetamisest (olenevalt sellest, mis lõppes hiljem) ja vastavalt artikli 70 lõikes 3 kehtestatud juhistele läbi viidud seroloogiline uuring, mis põhineb suu- ja sõrtaudiviiruse struktuuriväliste valkude vastaste antikehade avastamisel, on näidanud nakkuse puudumist vaktsineeritud loomadel.

2. Suu- ja sõrtaudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamist käsitlevad otsused võetakse vastu vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale.

Artikkel 62

Suu- ja sõrtaudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamiseks kohaldatavate meetmete muutmise

1. Erandina artiklist 60 võidakse kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud korraga otsustada vastavalt käesolevale direktiivile kohaldatud piirangud kõrvaldada, kui artiklites 36 ja 44 sätestatud nõuded on täidetud ja kliiniline ja seroloogiline uurimine on lõpetatud ning kinnitanud suu- ja sõrtaudinakkuse puudumist.

2. Erandina artiklist 61 võidakse kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud korraga otsustada vastavalt käesolevale direktiivile kohaldatud piirangud kõrvaldada, kui artiklis 56 sätestatud kliiniline ja seroloogiline uurimine ning artiklis 57 sätestatud meetmed on lõpetatud ning kinnitanud suu- ja sõrtaudinakkuse puudumist.

3. Ilma, et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, võidakse kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud korraga otsustada, et keelatakse vastuvõtlike loomade viimine liikmesriigi territooriumilt või piirkonnast, kus suu- ja sõrtaud on puhkenud, teise liikmesriiki, kuni pole taastatud suu- ja sõrtaudivaba ja nakkusvaba staatus vastavalt rahvusvahelise episoootiaameti loomatervisohiu eeskirja tingimustele, v.a juhul, kui need loomad:

a) ei ole vaktsineeritud ning on saadetud otse tapamajja kohe tapmiseks; või

b) on olnud isoleeritud vähemalt 30 päeva jooksul vahetult enne pealelaadimist ja neile on tehtud seroloogiline uuring suu- ja sõrtaudiviiruse struktuuriväliste valkude vastaste antikeha avastamiseks, mille tulemused 10 päeva enne laadimist võetud proovide puhul on osutunud negatiivseks.

4. Ilma, et see piiraks löike 2 kohaldamist, võidakse kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud korraga otsustada, et kuni suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamiseni vastavalt rahvusvahelise episoogiaameti loomatervishoiu eeskirja tingimustele, vähendatakse artiklis 57 sätestatud meetmete rahuldavate tulemustega lõpetamise korral artikli 52 lõikes 2 osutatud vaktsineerimispiirkonda ümbritsevat järelevalvetsooni.

Artikkel 63

Tõendite andmine ühendusesiseseks kauplemiseks vastuvõtlike loomadega ja sellistelt loomadelt saadud toodetega

Liikmesriigid tagavad, et jätkatakse vastavalt käesolevale direktiivile nõutavate täiendavate tõendite väljaandmist ühendusesiseseks kauplemiseks vastuvõtlike loomadega ja sellistelt loomadelt saadud toodetega, kuni on taastatud liikmesriigi või liikmesriigi osa suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatus vastavalt artiklitele 60 ja 61.

Artikkel 64

Vaktsineeritud vastuvõtlike loomade liikumine pärast suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamist

1. Suu- ja sõrataudi vastu vaktsineeritud vastuvõtlike loomade lähetamine ühest liikmesriigist teise on keelatud.

2. Erandina lõikes 1 sätestatud keelust võidakse kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga otsustada vastavalt rahvusvahelise episoogiaameti loomatervishoiu eeskirja asjakohastele sätetele võtta vastu erimeetmeid vaktsineeritud vastuvõtlike loomade suhtes, keda peetakse loomaaedades või kes kuuluvad metsloomade liikide säilitamise programmidesse või keda peetakse põllumajandusloomade geneetiliste ressursside säilitamiseks, mis on pädevate asutuste nimekirjas tõuaretuse tuumikarjana, mis koosneb loomadest, kes on tõu säilimiseks hädavajalikud.

III PEATÜKK

ENNETUSMEETMED

10. JAGU

SUU- JA SÕRATAUDIVIIRUST KÄSITLEVAD LABORID JA ETTEVÕTTED

Artikkel 65

Elusat suu- ja sõrataudiviirust käsitlevad laborid ja ettevõtted

Liikmesriigid tagavad, et:

a) pädevad asutused kontrollivad rangelt laboreid ja ettevõtteid, kus teadustegevuse, diagnostika või tootmise eesmärgil käsitletakse elusat suu- ja sõrataudiviirust, selle genoomi, antiigene või nendest antigeenidest toodetud vaktsiine;

b) elusat suu- ja sõrataudiviirust käsitletakse teadustegevuse ja diagnostika eesmärgil üksnes XI lisa A osas loetletud heakskiidetud laborites;

c) elusat suu- ja sõrataudiviirust käsitletakse vaktsiinide tootmiseks mõeldud antigeenide valmistamise või vaktsiinide valmistamise ja sellega seotud teadustegevuse eesmärgil ainult XI lisa B osa heakskiidetud ettevõtetes ja laborites;

d) punktides b ja c osutatud laborite ja ettevõtete tegevus toimub vähemalt vastavalt XII lisas kehtestatud bio-ohutuse standarditele.

Artikkel 66

Elusat suu- ja sõrataudiviirust käsitlevate laborite ja ettevõtete kontrollimine

Komisjoni veterinaarekspertid teevad koostöös liikmesriikide pädevate asutustega kohapealseid kontrole, veendumaks, kas XI lisa A ja B osas nimetatud ettevõtetes ja laborites kohaldatavad turvasüsteemid vastavad XII lisas sätestatud bio-ohutuse standarditele.

Artikkel 67

Elusat suu- ja sõrataudiviirust käsitlevate heakskiidetud laborite ja ettevõtete nimekirja muutmise

1. XI lisa A ja B osas toodud ettevõtete ja laborite nimekirja võib artiklis 66 sätestatud kohapealsete kontrollide põhjal muuta vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale.

2. XI lisa A ja B osas toodud ettevõtete ja laborite nimekirja uuendatakse korrapäraselt liikmesriikide poolt vastavalt artikli 89 lõikes 2 osutatud korrale esitatud kirjaliku teabe põhjal.

Artikkel 68

Riiklikud laborid

1. Liikmesriigid tagavad, et:

a) suu- ja sõrataudi laboratoorne uurimine toimub laborites, millele pädevad asutused on selliseks uurimiseks loa andnud;

- b) laboratoorseid uuringuid suu- ja sõrataudiviiruse või mõne muu vesikulaarhaiguse viiruse olemasolu kinnitamiseks viib vastavalt artiklile 71 läbi üks XI lisa A osas loetletud laboritest;
- c) üks XI lisa A osas loetletud laboritest määratakse selle liikmesriigi tugilaboriks, kelle territooriumil ta asub, ja ta vastutab selle liikmesriigi standardite ja diagnoosimeetodite kooskõlastamise eest;
- d) riigi tugilabor täidab vähemalt XV lisas sätestatud funktsioone ja kohustusi;
- e) punktis c osutatud riigi tugilabor peab sidet artiklis 69 sätestatud ühenduse tugilaboriga ning tagab eelkõige asjakohaste proovide saatmise ühenduse tugilaborisse.

2. Lõike 1 punktis c osutatud ühe liikmesriigi tugilabor võib osutada riigi tugilabori teenuseid ühele või mitmele ülejäänud liikmesriigile. Liikmesriik, kelle territooriumil pole riigi tugilaborit, võib kasutada ühe või mitme ülejäänud liikmesriigi tugilabori teenuseid.

See koostöö vormistatakse vastastikuse kokkuleppena asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste vahel ning sellest teatatakse komisjonile. Need koostööjuhtumid loetletakse XI lisa A osa tabeli eraldi veerus.

3. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiiviga sätestatud laboratoorseid uuringuid tehakse eelkõige suu- ja sõrtaudi kinnitamiseks või välistamiseks või teiste vesikulaarhaiguste välistamiseks.

Kui suu- ja sõrtaudipuhang on leidnud kinnitust ja viiruse serotüüp on tuvastatud, määratakse vaktsiini referentitüvede põhjal viiruse antigeen, kasutades vajadusel ühenduse tugilabori abi.

Vesikulaarhaiguse tunnustega koduloomadelt võetud proovid, mis on negatiivsed suu- ja sõrataudiviiruse suhtes ja, kui asjakohane, sigade vesikulaarhaiguse suhtes, saadetakse edasiseks uurimiseks ühenduse tugilaborisse.

4. Liikmesriigid tagavad, et nende territooriumil asuv riigi tugilabor on asjakohaselt varustatud seadmete ja piisava arvu koolitatud töötajatega, et viia läbi käesolevas direktiivis nõutud laboratoorseid uuringuid.

Artikkel 69

Ühenduse tugilabor

1. Ühenduse tugilabor määratakse asjaomase labori nõusolekul ja kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga ajavahemikuks, mis määratakse nimetatud korra alusel.
2. Ühenduse tugilaborit määrates peab esmajoones võtma arvesse labori teaduslik-tehnilist pädevust, samuti tema teaduslik-tehniliste töötajate erialateadmisi ja tippset.
3. Komisjon vaatab ühenduse tugilaboriks olemiseks määratud tegevusaja lõpul või varem üle, kas labor täidab XVI lisas määratletud ühenduse tugilabori funktsioone ja kohustusi.

Artikkel 70

Turvanõuded, juhtnõõrid uurimiseks ja käitumisjuhend elusate suu- ja sõrataudiviirust käsitlevatele heakskiidetud laboritele ja ettevõtetele

1. Kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga võib vastu võtta suu- ja sõrataudiviirusega *in vitro* ja *in vivo* töötavate laborite miinimumnõuete käsiraamatu.
2. Kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga võib vastu võtta suu- ja sõrataudivaba ja nakkusvaba staatuse taastamiseks nõutavate uuringute juhtnõõrid.
3. Kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga võib vastu võtta ühtse eeskirja XI lisa A ja B osas loetletud ettevõtetes ja laborites kohaldatavate turvasüsteemide kasutamiseks.

11. JAGU

SUU- JA SÕRATAUDI DIAGNOOSIMINE

Artikkel 71

Standardid ja katsed suu- ja sõrtaudi diagnostikaks ja muude vesikulaarhaiguste eristusdiagnostikaks

1. Liikmesriigid tagavad, et riiklikud laborid kasutavad diagnostikaks XIII lisas sätestatud katseid ja standardeid.

2. Artikli 89 lõikes 2 osutatud korras võib vastu võtta otsuse asjakohaste meetmete kohta riiklikele laboritele piisava koguse spetsiifiliste reaktiivide ja diagnostikatestide ostuks, ladustamiseks ja tarnimiseks hädaolukorras, võttes eelkõige arvesse artikli 56 lõikes 3 sätestatud meetmeid.

3. Kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga võib vastu võtta käsiraamatu suu- ja sõrataudi diagnostikaks ja muude vesikulaarhaiguste kui sigade vesikulaarhaiguse diferentsiaal-diagnostikaks.

12. JAGU

SITUATSIOONPLAANID JA REAALAJAS ÕPPUSED

Artikkel 72

Situatsioonplaanid

1. Liikmesriigid koostavad situatsioonplaani, kus määratakse riiklikud meetmed, mis on nõutavad kõrge teadlikkuse ja valmisoleku säilitamiseks suu- ja sõrataudi suhtes ning keskkonnakaitseks ja mida rakendatakse suu- ja sõrataudipuhangu korral.

2. Situatsioonplaan sätestab juurdepääsu kõigile vahenditele, seadmetele, töötajatele ja muudele asjakohastele haiguse kiireks ja tõhusaks likvideerimiseks vajalikele materjalidele; see tagab koostöö naaberliikmesriikidega ning soodustab koostöö kolmandate naaberriikidega.

3. Situatsioonplaan sätestab meetmed, mida tuleb rakendada XVII lisa punktis 12 osutatud halvimal juhul ning esitab järgmised andmed:

a) erakorralise vaksineerimise puhul vajamineva vaktsiini nõudlus ja

b) piirkonnad, kus on tiheda asustusega karjakasvatusalad, võttes arvesse X lisas sätestatud kriteeriume.

4. Situatsioonplaan tagab, et haiguspuhangu korral tehakse kõik vajalik iga välditava keskkonnakahjustuse ennetamiseks, tagades samal ajal kõrgeima tauditõrje taseme ning minimeeritakse iga haiguspuhangu tulemusena tekkivaid kahjustusi, eelkõige kui on vajalik surnud või hukatud loomade korjuste matmine või põletamine kohapeal.

5. Situatsioonplaani koostamise kriteeriumid ja nõuded on sätestatud XVII lisas. Kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga võib neid kriteeriume ja nõudeid muuta, võttes arvesse suu- ja sõrataudi erilist iseloomu ning tauditõrje ja keskkonnakaitse arengu alal tehtud edusamme.

6. Komisjon vaatab situatsioonplaanid läbi, et veenduda, kas need võimaldavad saavutada lõikes 1 soovitud eesmärgi, ning teeb asjaomasele liikmesriigile ettepanekud vajalike muudatuste kohta, millega tagatakse, et plaanid on kooskõlas teiste liikmesriikide plaanidega.

7. Situatsioonplaanid kiidetakse heaks artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

8. Liikmesriigid tagavad, et komisjoni teavitatakse viivitamatult olulistest muudatustest nende heakskiidetud situatsioonplaanides.

9. Üle vaadatud situatsioonplaanid võib seejärel heaks kiita artikli 89 lõikes 2 osutatud korras, võttes arvesse olukorra arengut.

10. Igal juhul peavad kõik liikmesriigid iga viie aasta tagant ajakohastama oma situatsioonplaanid, eelkõige arvestades artiklis 73 osutatud reaajas õppusi, ning esitama need komisjonile heakskiitmiseks artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

Artikkel 73

Reaajas õppused

1. Liikmesriigid tagavad, et reaajas õppused viiakse läbi kooskõlas nende heakskiidetud situatsioonplaanidega ja XVII lisaga.

2. Liikmesriigid tagavad, et kui see on võimalik ja praktiline, viiakse reaajas õppused läbi tihedas koostöös naaberliikmesriikide või kolmandate naaberriikide pädevate asutustega.

3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni reaajas õppuste olulisematest tulemustest. Teave esitatakse komisjonile osana direktiivi 64/432/EMÜ artiklis 8 nõutavast teabest.

13. JAGU

Artikkel 75

LOOMATAUDITÕRJE KOMISJONID JA EKSPERTRÜHMAD

Artikkel 74

Riiklikud/kesksed loomatauditõrje komisjonid – funktsioonid ja ülesanded

1. Liikmesriigid tagavad, et suu- ja sõrataudipuhangu korral oleks võimalik viivitamatult luua täielikult toimiv riiklik/keskne loomatauditõrje komisjon.

2. Riiklik/keskne loomatauditõrje komisjon suunab ja kontrollib eelkõige kohalike loomatauditõrje komisjonide tegevust vastavalt artiklile 76. Teatavad funktsioonid, mis olid algselt riikliku/keskse loomatauditõrje komisjoni omad, võib seejärel üle kanda direktiivi 64/432/EMÜ artikli 2 lõike 2 punktis p sätestatud haldustasandil võis sellest kõrgemal tasandil tegutsevale kohalikule loomatauditõrje komisjonile, kui see ei ohusta riikliku loomatauditõrje komisjoni ülesandeid.

3. Riiklik/keskne loomatauditõrje komisjon vastutab vähemalt:

- a) vajalike tõrjemeetmete kavandamise eest;
- b) kohalike loomatauditõrje komisjonide poolt nende meetmete kiire ja tõhusa rakendamise tagamise eest;
- c) töötajate ja muude ressursside kohalike loomatauditõrje komisjonide kästusse andmise eest;
- d) teabe edastamise eest komisjonile, teiste liikmesriikide pädevatele asutustele ja muudele riigiasutustele, k.a pädevad keskkonnaasutused ja -organid, samuti veterinaar-, põllumajandus- ja kaubandusorganisatsioonid ja -asutused;
- e) erakorralise vaksineerimise kampaania organiseerimise, samuti vaksineerimispiirkondade piiritlemise eest;
- f) ühenduse pidamise eest diagnostikalaboritega;
- g) ühenduse pidamise eest pädevate keskkonnaasutustega, et kooskõlastada veterinaar- ja keskkonnaohutuse-alast tegevust;
- h) ühenduse pidamise eest massiteabevahenditega;
- i) ühenduse pidamise eest täitevasutustega, et tagada õiguslike erimeetmete piisavat rakendamist.

Riiklikud/kesksed loomatauditõrje komisjonid – tehnilised nõuded

1. Liikmesriigid tagavad, et riiklikel/kesksetel loomatauditõrje komisjonidel on kõik vajalikud vahendid tõhusa likvideerimiskampaania korraldamiseks, k.a töötajad, seadmed ja vahendid.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendid peavad hõlmama vähemalt järgnevat:

- a) karjade tuvastamise ja loomade positioneerimise süsteem, soovitatavalt elektrooniline;
- b) kõik asjakohased sidevahendid, k.a telefonid, faks ja võimalusel ka seadmed massiteabevahenditega suhtlemiseks;
- c) sidesüsteem, mis võimaldab teabevahetust kohalike loomatauditõrje komisjonidega, laboritega ja teiste asjaomaste organisatsioonidega, soovitatavalt elektrooniline;
- d) kaardid ja muud teabeallikad, mida võib kasutada tõrjemeetmete suunamiseks;
- e) ühtne ajakava iga päeva kohta, kuhu märgitakse kronoloogilises järjestuses kõik suu- ja sõrataudipuhanguga seotud juhtumid ja mis võimaldab seostada ja kooskõlastada erinevaid tegevusi;
- f) riiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonide ja laborite loetelu, kes tunnevad huvi suu- ja sõrataudipuhangute vastu ja kellega tuleks sel juhul ühendust võtta;
- g) töötajate ja teiste isikute nimekiri, keda võib suu- ja sõrataudipuhangu korral viivitamatult kutsuda töötama kohalikes loomatauditõrje komisjonides või artiklis 78 sätestatud ekspertrühmades;
- h) pädevate keskkonnakaitseasutuste ja -organite loetelu, kellega tuleks suu- ja sõrataudipuhangu korral ühendust võtta;
- i) kaardid, kus on märgitud sobivad töötlemiskohad;
- j) töötlemis- ja ümbertöötlemisettevõtete loetelu, kellel on lubatud töödelda või ümber töödelda loomakorjuseid ja loomseid jäätmeid ja kellele see ülesanne suu- ja sõrataudipuhangu korral võidakse anda, märkides eelkõige ära nende tootmisvõimsuse, aadressi ja muud kontaktandmed;
- k) desinfektsioonivahendite, samuti korjaste lagunemise tagajärjel ümbritsevasse keskkonda sattuvate kehakudede ja vedelike eelkõige pinna- ja põhjavette imbumise jälgimis- ja kontrollimeetmete nimekiri.

Artikkel 76

Kohalikud loomatauditõrje komisjonid – loomine, funktsioonid ja ülesanded

1. Liikmesriigid tagavad, et suu- ja sõrataudipuhangu korral oleks võimalik viivitamatult luua täielikult toimiv kohalik loomatauditõrje komisjon.
2. Liikmesriigid tagavad, et nende situatsiooniplaanide raames on esitatud andmed kohalike loomatauditõrje komisjonide võimalike asukohtade, nende organisatsiooni, töötajate, nende majutamise, seadmete ja vahendite, haldussüsteemide, sideliinide ja teabekanalite kohta.
3. Liikmesriigid tagavad, et kohalikud loomatauditõrje komisjonid tegutsevad tihedas kooskõlas ja koostöös riiklike/kesksete loomatauditõrje komisjonidega, eelkõige artikli 74 lõike 3 punktis b sätestatud meetmete osas.
4. Liikmesriigid tagavad, et kohalikud loomatauditõrje komisjonid on organiseeritud nii, et tagada käesolevas direktiivis sätestatud, suu- ja sõrataudipuhangu korral kohaldatavate meetmete kiire rakendamine.

Artikkel 77

Kohalikud loomatauditõrje komisjonid – tehnilised nõuded

1. Liikmesriigid tagavad, et kohalikel loomatauditõrje komisjonidel oleks vajalikud töötajad, seadmed ja vahendid ning selgelt struktureeritud ja tõhus haldussüsteem, et tagada epidemioloogiline uurimine, keskkonnakaitse, nakatunud karjade korjuse töötlemine, tsoonide ametlik järelevalve, loomade päritolu kindlakstegemine, tapmine loomade heaolu huvides ja hädatapmine, puhastamist ja desinfitseerimist käsitlevate meetmete ja muude hügieenimeetmete, erakorralise vaktsineerimise ja kõigi muude strateegiliste otsuste kiire rakendamine.
2. Kohalikel loomatauditõrje komisjonidel on vähemalt:
 - a) üks riikliku loomatauditõrje komisjoniga suhtlemiseks reserveeritud telefoniliin, samuti hea juurdepääsuga telefoniliinid, millelt talupidajad ja teised maapiirkonnas elavad isikud saavad jooksvat ja täpset teavet võetud meetmete kohta;
 - b) välitöötajad, kes on varustatud vajalike sidevahenditega ja kõigi vajalike andmete haldamiseks vajalike tõhusate vahenditega;
 - c) soovitatavalt elektrooniline registreerimissüsteem, mis on ühendatud riikliku tauditõrje komisjoniga ja kõigi vajalike andmebaasidega, laboritega ja teiste organisatsioonidega;

- d) ühtne ajakava iga päeva kohta, kuhu märgitakse kronoloogilises järjestuses kõik suu- ja sõrataudipuhangu seotud juhtumid ja mis võimaldab seostada ja kooskõlastada erinevaid tegevusi;
- e) ajakohased nimekirjad iga piirkonna isikutest, sh eraloomaarealistest, ja kohalikest organisatsioonidest, kellega tuleb suu- ja sõrataudipuhangu korral ühendust võtta ja keda võib kaasata;
- f) ajakohased nimekirjad ettevõtetest, mille suhtes võib suu- ja sõrataudipuhangu korral kohaldada artiklite 15 ja 18 sätteid;
- g) ajakohased loendid võimalikest põletus- ja matmiskohtadest vastavalt käesolevale direktiivile hukatud ja vastavalt ühenduse ja siseriiklikele keskkonnakaitset käsitlevatele õigusaktidele töödeldud loomade jaoks;
- h) ajakohane nimekiri iga piirkonna pädevatest keskkonnaasutustest, samuti muudest keskkonnaorganitest, kellega tuleb suu- ja sõrataudipuhangu korral ühendust võtta ja keda võib kaasata;
- i) kaardid, kuhu on märgitud korjuse matmiseks sobivad kohad, mis ei kujuta endast ohtu keskkonnale, eelkõige pinna- ja põhjaveele;
- j) töötlemis- ja jäätmekäitlusettevõtete nimekiri, kellel on lubatud töödelda või kõrvaldada loomakorjuseid ja loomseid jäätmeid;
- k) desinfitseerimisvahendite, samuti korjuse lagunemise tagajärjel ümbritsevasse keskkonda sattuvate kehakudede ja vedelike eelkõige pinna- ja põhjavette imbumise jälgimis- ja kontrollimeetmete nimekiri.

Artikkel 78

Ekspertühm

1. Liikmesriigid loovad pidevalt tegutseva ekspertrühma, mis koosneb tasakaalustatud suhtes epidemioloogidest, veterinaar-teadlastest ja virooloogidest, et hankida teadmisi, mis aitaks pädeval asutusel tagada valmisolekut suu- ja sõrataudi puhkemisel.

Erandina lõikest 1 võivad piiratud vastuvõtlike loomade arvuga liikmesriigid ekspertrühma osas sõlmida ametliku vastastikuse abi kokkuleppe teiste liikmesriikidega. Need kokkulepped määratletakse üksikasjalikult artiklis 72 osutatud situatsiooniplaanides.

2. Suu- ja sõrataudipuhangu kahtluse korral ekspertrühm vähemalt:

- a) hindab kliinilist pilti ja epidemioloogilist olukorda;
- b) annab nõu suu- ja sõrataudi diagnoosimiseks vajalike proovide võtmiseks ja analüüside tegemiseks ning täiendavate tegevuste ja lisameetmete osas.

3. Suu- ja sõrataudipuhangu korral ekspertrühm vähemalt:

- a) hindab kinnitatud juhtumi korral (vajadusel ka kohapeal) kliinilist pilti ja analüüsib epidemioloogilist uuringut, saamaks vajalikke andmeid, et määrata kindlaks:
 - i) nakkuse päritolu;
 - ii) nakkusetekitaja sissetoomise kuupäev;
 - iii) haiguse võimalik levik;
- b) teeb ettekande veterinaarameti juhatajale ja riiklikule loomatauditõrje komisjonile;
- c) annab nõu läbivaatus-, proovivõtu- ja katsemeetodite, kohaldatavate kontrolli- ja muude meetmete (k.a artiklis 16 osutatud ettevõtetes ja ruumides kohaldatavate bio-ohutuse meetmete) ja erakorralise vaktsineerimise osas;
- d) jälgib ja juhib epidemioloogilist uurimist;
- e) täiendab epidemioloogilisi andmeid geograafilise, meteoroloogilise ja muu vajaliku teabega;
- f) analüüsib epidemioloogilisi andmeid ja teeb korrapärase ajavahemike järel riskianalüüsi;
- g) aitab tagada, et loomakorjuse ja loomsete jäätmete töötlemist viiakse läbi nii, et see selle kahjulik mõju keskkonnale oleks minimaalne.

14. JAGU

ANTIGEENI- JA VAKTSIINIPANGAD

Artikkel 79

Riiklikud antigeeni- ja vaktsiinipangad

1. Liikmesriigid võivad situatsioonplaanide raames asutada ja pidada riiklikke antigeeni- ja vaktsiinipanku vastavalt direktiivile 2001/82/EÜ lubatud erakorraliseks vaktsineerimiseks mõeldud antigeeni- ja vaktsiinivarude ladustamiseks.

2. Liikmesriigid võivad teha ettevõtetele ülesandeks erakorralisel vaktsineerimisel kasutatavate vaktsiinide pakendamise ja ladustamise.

3. Liikmesriigid tagavad, et riiklikes antigeeni- ja vaktsiinipankades olevad antigeenid ja formuleeritud vaktsiinid vastavad ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale kehtestatud miinimumstandarditele ohutuse, steriilsuse ja struktuuriväliste valkude sisalduse osas.

4. Riiklikku antigeeni- ja vaktsiinipanka pidavad liikmesriigid peavad teavitama komisjoni säilitatavatest antigeeni- ja vaktsiinivarudest. See teave esitatakse komisjonile iga 12 kuu tagant osana direktiivi 64/432/EMÜ artiklis 8 nõutavast teabest. Teave riiklikus antigeeni- ja vaktsiinipangas ladustatavate antigeenide või lubatud vaktsiinide koguste ja alatüüpide kohta on konfidentsiaalne ja ei kuulu avalikustamisele.

Artikkel 80

Ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipank

1. Ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipank asutatakse artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

2. Komisjon tagab, et suu- ja sõrataudivaktsiinide tootmiseks vajalike kontsenteeritud inaktiveeritud antigeenide varusid hoitakse ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangas. Seetõttu otsustatakse ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangas ladustatavate dooside arv ja suu- ja sõrataudiviiruse antigeeni tüvede ja alatüüpide ja vajadusel ka vastavalt direktiivile 2001/82/EÜ lubatud vaktsiinide mitmekesisus kooskõlas artikli 89 lõikes 2 osutatud korraga, võttes arvesse artiklis 72 sätestatud situatsioonplaanide hinnangulisi vajadusi ja epidemioloogilist olukorda, olles vajadusel eelnevalt konsulteerinud ühenduse tugilaboriga.

3. Teave ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangas ladustatavate antigeenide või lubatud vaktsiinide koguste ja alatüüpide kohta on konfidentsiaalne ja ei kuulu avalikustamisele.

4. Tingimused ühenduse antigeeni- ja lubatud vaktsiinide varude loomise ja pidamise kohta eelistatult vähemalt kahes tootmisettevõttes sätestatakse komisjoni ja tootmisettevõtete vahel sõlmitavates lepingutes. Lepingud sisaldavad vähemalt järgmisi andmeid:

- a) kontsenteeritud inaktiveeritud antigeeni koguste ja alatüüpide tarnimise tingimused;
- b) tingimused antigeeni ja lubatud vaktsiinide turvaliseks ladustamiseks;

c) tagatised ja tingimused vaktsiinide kiireks valmistamiseks, tootmiseks, villimiseks, sildistamiseks ja jaotamiseks.

5. Lõike 4 punktides a–c osutatud tingimusi ja tagatisi võib muuta artikli 89 lõikes 3 osutatud korras.

Artikkel 81

Kontsentreeritud inaktiveeritud antigeeni tarnimine ja ladustamine

Komisjon tagab, et ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale tarnitava kontsentreeritud inaktiveeritud antigeeni lepinguline tootja tagab suu- ja sõrataudiviiruse kontsentreeritud inaktiveeritud antigeenile vähemalt samaväärsed tarne- ja ladustamistingimused kui XIV lisa punktis 1 kehtestatud.

Artikkel 82

Vaktsiini valmistamine, tootmine, villimine, sildistamine ja jaotamine

1. Komisjon tagab, et ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale tarnitava kontsentreeritud inaktiveeritud antigeeni lepinguline tootja tagab artiklis 81 osutatud antigeenidest saadud vaktsiinidele vähemalt samaväärsed valmistamis-, tootmis-, villimis-, sildistamis- ja jaotamistingimused kui XIV lisa punktis 2 kehtestatud.

2. Eriolukorras, võttes hoolikalt arvesse epidemioloogilist olukorda, lubatakse komisjonil korraldada igast sobivast antigeenist saadud vajalike vaktsiinikoguste vahetut tootmist, villimist, sildistamist ja jaotamist.

Artikkel 83

Juurdepäas ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale

1. Liikmesriikidel on pärast taotluse esitamist komisjonile juurdepäas ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale

Komisjon korraldab ühenduse antigeeni- ja vaktsiinivarude piires viivitamatult vajalike vaktsiinikoguste ja -alatüüpide valmistamise, tootmise, villimise, sildistamise ja jaotamise, kohaldades eelkõige artiklit 51.

2. Liikmesriikidel, kes peavad riiklikku antigeeni- ja vaktsiinipanka või liikmesriikidel, kes on ühinenud mõne rahvusvahelise antigeeni- ja vaktsiinipangaga, on samad õigused ja kohustused ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipanga suhtes kui liikmesriikidel, kellel sellised varud puuduvad.

3. Kui see on ühenduse huvides, võib komisjon ühenduse varudest pärit antigeene või nendest antigeenidest saadud vaktsiine tarnida või laenata kolmandatele riikidele.

Ilma, et see mõjutaks ühenduse ja kolmandate riikide vahel sõlmitud kokkuleppeid, lubatakse kolmandatele riikidele juurdepääsu ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangale artikli 89 lõikes 2 osutatud korras, silmas pidades nimetatud korras vastu võetavat komisjoni ja kolmanda riigi vahelise rahandusalase ja tehnilise koostöö üksikasjalikku korda.

4. Pärast antigeenide või formuleeritud vaktsiinide kasutamist ühenduse varudest peab komisjon tagama, et kasutatud antigeen või vaktsiin asendatakse nii kiiresti kui võimalik vastavalt epidemioloogilisele olukorrale.

Artikkel 84

Suu- ja sõrataudivaktsiinide kontrollimine

1. Komisjon vastutab ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangas ladustatavatest antigeenidest saadud vaktsiinide ning muudest antigeenidest saadud ja vastavalt artikli 82 lõikele 2 ja artikli 83 lõikele 3 ühenduse suu- ja sõrataudi tõrjeks kolmandatele riikidele osutatava abi raames kasutamiseks mõeldud vaktsiinide tõhususe ja ohutuse sõltumatu kontrolli korraldamise eest.

2. Lõikes 1 osutatud kontrollimiseks võib komisjon kasutada ühenduse sõltumatu koordineerimisinstituudi teenuseid.

Vajadusel määratakse ühenduse koordineerimisinstituut ja võetakse vastu selle funktsioone, vastutust ja ühenduse rahalist toetust käsitlevad üksikasjalikud eeskirjad artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

3. Ilma, et see mõjutaks ühenduse õigusaktides sätestatud tõhususe, ohutuse ja tootmisprotseduuride standardeid, peavad ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangas ladustatavast antigeenist saadud vaktsiinid vastama vähemalt Euroopa farmakopöas ja rahvusvahelise episootiaameti käsiraamatu vastavates sätetes kehtestatud tõhususe, ohutuse ja tootmisprotseduuride miinimumstandarditele.

15. JAGU

SUU- JA SÖRATAUD TEISTEL LIIKIDEL

Artikkel 85

Lisameetmed suu- ja sõrataudi ennetamiseks ja tõrjeks

1. Ilma, et see mõjutaks määruse (EÜ) nr 1774/2002 ja vastavate rakendusaktide kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et kooskõlas ühenduse ja siseriiklike õigusaktidega keelatakse kõigi loomade söötmine vedelate toidujäätmetega, sõltumata sellest, milleks neid loomi kasutatakse või kus neid peetakse. Üksikasjalikud eeskirjad liikmesriikide poolt kohaldatavate tõrjemeetmete kohta võib vastu võtta artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

2. Üksikasjalikud eeskirjad suu- ja sõrataudi tõrjeks artikli 2 punkti a teises lauses osutatud loomadel võib vastu võtta artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

3. Vahetult pärast seda, kui liikmesriigi pädev asutus on saanud teavet suu- ja sõrataudi nakkuskahtluse kohta metsloomadel, peab ta võtma asjakohaseid meetmeid, et kinnitada või välistada haiguse olemasolu kõigi lastud või surnult leitud vastuvõtlikest liikidest metsloomade uurimise teel (k.a laboratoorne uurimine). Kahtluse korral teavitab ta sellest vastuvõtlike loomade omanikke ja jahimehi.

4. Niipea, kui liikmesriigi pädev asutus on kinnitanud suu- ja sõrataudi esmase juhtumi metsloomadel, kohaldab ta viivitamatult XVIII lisa A osas sätestatud meetmeid, et piirata haiguse levikut ning koostab vastavalt XVIII lisa B osale suu- ja sõrataudi likvideerimise kava. Kinnitatud juhtumi korral teavitab ta sellest vastuvõtlike loomade omanikke ja jahimehi.

IV PEATÜKK

RAKENDUSMEETMED

Artikkel 86

Sanktsioonid

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada nende rakendamise. Ettenähtud sanktsioonid peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoi-

tavad. Liikmesriigid teatavad neist sätetest komisjonile hiljemalt artikli 93 lõikes 1 kindlaksmääratud kuupäevaks ja annavad viivitamata teada nende edaspidistest muudatustest.

Artikkel 87

Teatavate artiklite rakendamise ja käesoleva direktiivi rakendamiseks ning lisade muutmiseks vajalike täiendavate üksikasjalike eeskirjade vastuvõtmise kord

1. Artikli 75 lõike 2 ja artikli 77 lõike 2 üksikasjalikud rakenduseeskirjad võib võtta vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

2. Täiendavad käesoleva direktiivi üksikasjalikud rakenduseeskirjad võib võtta vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

3. Käesoleva direktiivi lisasid võib muuta artikli 89 lõikes 2 osutatud korras või, XI lisa puhul, artikli 89 lõikes 3 osutatud korras.

Artikkel 88

Ad hoc epidemioloogiliste meetmete vastuvõtmise kord

Kui liikmesriik määrab käesoleva direktiivi sätete rakendamise korral, et mõnda meetet ei kohandata epidemioloogilise olukorra suhtes või kui suu- ja sõrataudiviirus levib hoolimata kooskõlas käesoleva direktiiviga võetud meetmetest, võib artikli 89 lõikes 3 osutatud korras vastu võtta *ad hoc* otsuse lubada sellel liikmesriigil rakendada alternatiivseid meetmeid, mille epidemioloogiline mõju epidemioloogilisele olukorrale vastaval ajavahemikul on samaväärne.

Artikkel 89

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EÜ) nr 178/2002 kohaselt moodustatud alaline toiduahela- ja loomatervishoiukomitee.

2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 5 ja 7.

Otsuse 1999/468/EÜ artikli 5 lõikes 6 sätestatud tähtjaks kehtestatakse kolm kuud.

3. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 5 ja 7.

Selle otsuse artikli 5 lõikes 6 sätestatud tähtjaks kehtestatakse 15 päeva.

4. Komitee võtab vastu oma töökorra.

V PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 90

Direktiivi 92/46/EMÜ muudatus

Nõukogu direktiivi 92/46/EMÜ A lisa I peatüki punkt 4 alapunkti b teine lõik kustutatakse.

Artikkel 91

Kehtetukstunnistamised

1. Käesolevaga kuulutatakse alates artiklis 93 osutatud kuupäevast kehtetuks direktiiv 85/511/EMÜ, ilma, et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud XIX lisas sätestatud ülevõtmis- ja kohaldamistähtaegadega, samuti selle rakendamiseks 25. septembril 1989. aastal vastu võetud otsus 89/531/EMÜ, millega määratakse tugilabor suu- ja sõrataudiviruse identifitseerimiseks ning määratakse kindlaks selle labori funktsioonid⁽¹⁾ ja 11. detsembri 1991. aasta otsus 91/665/EMÜ, millega määratakse ühenduse suu- ja sõrataudivaktsiini koordineerimisinstituut ja sätestatakse selle funktsioonid.⁽²⁾

2. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile 85/511/EMÜ tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt XX lisa vastavustabelile.

Artikkel 92

Üleminekusätted

1. Üleminekusätted võib vastu võtta artikli 89 lõikes 2 osutatud korras viieks aastaks alates käesoleva direktiivi jõustumise päevast.

2. Viie kuu jooksul pärast artiklis 94 osutatud tähtpäeva esitavad liikmesriigid komisjonile muudetud situatsiooniplaanid, et vastata artikli 72 sätetele.

Komisjon vaatab situatsiooniplaanid läbi, pidades silmas käesoleva direktiivi eesmärke ja teeb asjaomastele liikmesriikidele ettepaneku vajalike muudatuste tegemiseks, eelkõige, et tagada plaanide vastavus teiste liikmesriikide omadega.

Muudetud situatsiooniplaanid kiidetakse heaks artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

Artikkel 93

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 30. juuniks 2004. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad neid õigusnorme 1. juulist 2004.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näeb ette liikmesriik.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 94

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

Artikkel 95

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 29. september 2003

Nõukogu nimel

president

G. ALEMANNI

⁽¹⁾ EÜT L 279, 28.9.1989, lk 32.

⁽²⁾ EÜT L 368, 31.12.1991, lk 19.

I LISA

HAIGUSPUHANGU MÄÄRATLUS

Haiguspuhangust teatatakse, kui ettevõtte vastab ühele või mitmele järgmistest kriteeriumidest.

1. Mõnelt loomalt, ükskõik millisel sellelt loomalt saadud tootelt või teda ümbritsevast keskkonnast isoleeritakse suu- ja sõrataudiviirus.
2. Vastuvõtlikul loomal täheldatakse kliinilisi tunnuseid, mis osutavad suu- ja sõrataudile ja sama epidemioloogilise rühma loomalt või loomadelt võetud proovidest avastatakse ja tehakse kindlaks viiruse antigeen või ühele või mitmele suu- ja sõrataudiviiruse serotüübile iseloomulik viiruslik ribonukleiinhape (RNA).
3. Vastuvõtlikul loomal täheldatakse kliinilisi tunnuseid, mis osutavad suu- ja sõrataudile ja loom või teine sama aasta-käigu loom on positiivne suu- ja sõrataudiviiruse vastaste struktuursete või struktuuriväliste valkude antikeha suhtes, eeldusel, et seropositiivsuse võimalike põhjustena võib välistada eelneva vaksineerimise, emalt pärinevad antikehad või mittespetsiifilised reaktsioonid.
4. Vastuvõtlikelt loomadelt võetud proovidest avastatakse ja tehakse kindlaks viiruse antigeen või ühele või mitmele suu- ja sõrataudiviiruse serotüübile iseloomulik viiruslik RNA ja loomad on positiivsed suu- ja sõrataudiviiruse vastaste struktuursete või struktuuriväliste valkude antikeha suhtes, eeldusel, et struktuursete valkude antikehade puhul võib seropositiivsuse võimalike põhjustena välistada eelneva vaksineerimise, emalt pärinevad antikehad või mittespetsiifilised reaktsioonid.
5. On loodud epidemioloogiline seos kinnitatud suu- ja sõrataudipuhangu ja kehtib vähemalt üks järgmistest tingimustest:
 - a) üks või mitu looma on positiivsed suu- ja sõrataudiviiruse vastaste struktuursete või struktuuriväliste valkude antikeha suhtes, eeldusel, et seropositiivsuse võimalike põhjustena võib välistada eelneva vaksineerimise, emalt pärinevad antikehad või mittespetsiifilised reaktsioonid;
 - b) ühelt või mitmelt vastuvõtlikult loomalt võetud proovidest avastatakse ja tehakse kindlaks viiruse antigeen või ühele või mitmele suu- ja sõrataudiviiruse serotüübile iseloomulik viiruslik RNA;
 - c) ühel või mitmel vastuvõtlikul loomal on serokonversiooni põhjal, st suu- ja sõrataudiviiruse struktuursete või struktuuriväliste valkude vastase antikeha negatiivsest positiivseks muutumise põhjal, seroloogiliselt tõestatud äge suu- ja sõrataudinakkus ning seropositiivsuse võimalike põhjustena võib välistada eelneva vaksineerimise, emalt pärinevad antikehad või mittespetsiifilised reaktsioonid.

Kui senist seronegatiivsust ei ole enam võimalik eeldada, tõestatakse serokonversiooni paarisproovide abil, mis on struktuursete valkude korral kogutud samalt loomalt ühel või mitmel korral vähemalt 5päevaste vahedega ja struktuuriväliste valkude korral vähemalt 21päevaste vahedega;
 - d) vastuvõtlikul loomal täheldatakse kliinilisi tunnuseid, mis osutavad suu- ja sõrataudile.

II LISA

HAIGUSEST TEATAMINE JA EPIDEMIOLOOGILINE LISATEAVE, MIDA LIIKMESRIIK, KUS SUU- JA SÕRATAUDI ESINEMIST ON KINNITATUD, PEAB EDASTAMA

1. Asjaomane liikmesriik peab 24 tunni jooksul iga esmase haiguspuhangu või juhtumi kinnitamisest artiklis 16 osutatud ruumides või transpordivahendites teatama vastavalt direktiivi 82/894/EMÜ artiklile 5 loodud loomahaigustest teatamise süsteemi abil järgnevalt:
 - a) lähetuskuupäev;
 - b) lähetamise kellaaeg;
 - c) päritoluriik;
 - d) haiguse nimetus ja vajadusel viiruse tüüp;
 - e) haiguspuhangu järjekorranumber;
 - f) puhangu liik;
 - g) kõnealuse puhanguga seotud puhangu viitenumber;
 - h) ettevõtte paiknemispiirkond ja geograafiline asukoht;
 - i) muud piirkonnad, mille suhtes kehtivad kitsendused;
 - j) kinnitamise kuupäev ja kinnitamiseks kasutatud meetod;
 - k) haiguskahtluse tekkimise kuupäev;
 - l) esimese nakkuse oletatav kuupäev;
 - m) haiguse päritolu, kui võimalik tuvastada;
 - n) võetud tauditõrjemeetmed.
2. Esmaste haiguspuhangute või juhtude korral artiklis 16 osutatud ruumides või transpordivahendites peavad liikmesriigid lisaks punktis 1 osutatud andmetele edastama ka järgmise teabe:
 - a) iga vastuvõtliku liigi loomade arv taudipunktis või artiklis 16 osutatud ruumides ja transpordivahendites;
 - b) iga liigi ja tüübi (aretusloom, nuumloom, tapaloom jne) puhul surnud vastuvõtlike loomade arv ettevõttes, tapamajas või transpordivahendis;
 - c) iga tüübi (aretusloom, nuumloom, tapaloom jne) puhul: haigestumuse protsent ja vastuvõtlike loomade arv, kellel kinnitati suu- ja sõrataudi olemasolu;
 - d) taudipunktis, tapamajas või transpordivahendis hukatud vastuvõtlike loomade arv;
 - e) töödeldud ja kõrvaldatud loomakorjuse arv;
 - f) taudipunkti kaugus lähimast vastuvõtlikke loomi pidavast ettevõttest;
 - g) suu- ja sõrataudi kinnitamise korral tapamajas või transpordivahendis: nakatunud loomade või loomakorjuse päritoluettevõtte või -ettevõtete asukoht.
3. Teiseste puhangute korral tuleb punktides 1 ja 2 osutatud teave edastada direktiivi 82/894/EMÜ artiklis 4 sätestatud ajavahemiku jooksul.

4. Asjaomane liikmesriik peab tagama, iga suu- ja sõrataudipuhangu või juhtumi korral ettevõttes, tapamajas või transpordivahendis vastavalt punktidele 1, 2 ja 3 edastatavale teabele lisatakse nii kiiresti kui võimalik kirjalik ettekanne komisjonile ja teistele liikmesriikidele, mis hõlmab vähemalt:
- a) kuupäeva, mil vastuvõtlikud loomad ettevõttes, tapamajas või transpordivahendis hukati ja nende korjused töödeldi;
 - b) hukatud vastuvõtlikelt loomadelt võetud proovide uuringute tulemusi;
 - c) kui kohaldati artiklis 18 sätestatud erandit: tapetud ja töödeldud vastuvõtlike loomade arvu ja vajaduse korral nende vastuvõtlike loomade arvu, kes tuleb tappa hiljem ning nende tapmiseks ettenähtud tähtaega;
 - d) mistahes teavet haiguse võimaliku päritolu kohta või haiguse päritolu kohta, kui see on kindlaks tehtud;
 - e) esmase suu- ja sõrataudipuhangu või juhtumi korral tapamajas või transpordivahendis: haiguspuhangu või juhtumi põhjustanud viiruse geneetilist tüüpi;
 - f) juhtudel, kui vastuvõtlikud loomad hukati kontaktettevõtetes või ettevõtetes, kus on vastuvõtlikke loomi, kelle puhul kahtlustatakse nakatumist suu- ja sõrataudiviirusesse, informatsiooni alljärgneva kohta:
 - i) hukkamise kuupäev ja tapetud vastuvõtlike loomade arv igas ettevõttes kategooriate kaupa ning juhul, kui kontaktettevõttes vastuvõtlikke loomi ei hukatud, teave selle otsuse põhjuste kohta,
 - ii) epidemioloogiline seos suu- ja sõrataudipuhangu või juhtumi ja iga kontaktettevõtte vahel või suu- ja sõrataudikahtluse tekkimise põhjused igas kahtlases ettevõttes
 - iii) hukatud vastuvõtlikelt loomadelt võetud proovide laboratoorsete uuringute tulemused.
5. Kui loomahaigustest teatamise süsteem mingil põhjusel ajutiselt ei toimi, tuleb kasutada teisi sidevahendeid.
-

III LISA

UURIMINE

1. **Kliiniline läbivaatus**

- 1.1. Ettevõtetes tuleb teha kõigi vastuvõtlike loomade kliiniline läbivaatus suu- ja sõrataudi tunnuste või sümptomite avastamiseks.
- 1.2. Erilist tähelepanu tuleb pöörata loomadele, kes võisid suure tõenäosusega kokku puutuda suu- ja sõrataudiviirusega, eelkõige transportimisel riskiohtlikest ettevõtetest või puutudes tihedalt kokku inimeste või seadmetega, mis on tihedalt kokku puutunud riskiohtlike ettevõtetega.
- 1.3. Kliinilisel läbivaatusel tuleb arvesse võtta suu- ja sõrataudi edasikandumist, k.a artikli 2 punktis h osutatud peiteaega ning vastuvõtlike loomade pidamisviise.
- 1.4. Ettevõtetes peetavaid asjakohaseid registreid tuleb üksikasjalikult kontrollida, pöörates erilist tähelepanu ühenduse õigusaktide kohaselt loomatervishoiu alal nõutavatele andmetele ning andmetele haigestumuse, suremuse ja aborteerumise, kliiniliste vaatluste, tootlikkuse ja söödakulu muutuste, loomade ostu või müügi, nakkust kanda võivate isikute külastuste kohta ning muule anamnestiliselt olulisele teabele.

2. **Proovide võtmise kord**2.1. *Üldsätted*

2.1.1. Seroloogilised proovid võetakse:

2.1.1.1. vastavalt artiklis 78 osutatud ekspertrühma siseselt loodud epidemioloogiarühma soovitudele ja

2.1.1.2. toetamiseks nakkuse päritolu kindlakstegemist ja, silmas pidades ka I lisa määratlust, tõendamaks eelneva nakkuse puudumist.

2.1.2. Kui proovid võetakse haiguseseire raames pärast haiguspuhangut, ei alustata tegevust enne kui vähemalt 21 päeva möödumisel vastuvõtlike loomade kõrvaldamisest nakatunud ettevõttest/ettevõtetest ning esialgset puhastamist ja desinfitseerimist, v.a juhul, kui käesolev lisa sätestab teisiti.

2.1.3. Proovide võtmine vastuvõtlikelt loomadelt vastavalt käesoleva lisa sätetele viiakse läbi iga kord, kui haiguspuhanguga on seotud lambad, kitsed või teised vastuvõtlikud loomad, kellel ei esine selgeid kliinilisi haigustunnuseid ja eelkõige siis, kui neid loomi on hoitud eraldi veistest ja sigadest.

2.2. *Proovide võtmine ettevõtetes*

Ettevõtetes, kus kahtlustatakse suu- ja sõrataudi, kui puuduvad kliinilised tunnused, kontrollitakse lambaid ja kitsi (epidemioloogiameeskonna soovitusel ka teisi vastuvõtlikke loomi) vastavalt proovivõtuprotokollile, mis võimaldab 5 % haiguse levimust kindlaks teha 95 % usaldusväärsusega.

2.3. *Proovide võtmine ohustatud tsoonides*

Kui taotletakse artiklites 21–35 sätestatud meetmete kehtetukstunnistamist vastavalt artiklile 36, kontrollitakse kõiki ohustatud tsoonis asuvaid ettevõtteid, mille lambad ja kitsed pole vähemalt 21 päeva jooksul enne proovide võtmist otseselt ja lähedalt kokku puutunud veistega, vastavalt proovivõtuprotokollile, mis võimaldab 5 % haiguse levimust kindlaks teha 95 % usaldusväärsusega.

Kui epidemioloogiline olukord lubab ja eelkõige artikli 36 lõike 1 punkti b kohaldamisel võivad pädevad asutused lubada, et proove võetakse vähemalt 14 päeva möödumisel vastuvõtlike loomade likvideerimisest nakatunud ettevõttes/ettevõtetes ning puhastamisest ja desinfitseerimisest, tingimusel, et proove võetakse vastavalt punktile 2.3, kasutades statistilisi parameetreid, mis võimaldavad 2 % haiguse levimust karjas kindlaks teha 95 % usaldusväärsusega.

2.4. *Proovide võtmine järelevalvetsoonides*

Kui taotletakse artiklites 37–43 sätestatud meetmete kehtetukstunnistamist vastavalt artiklile 44, kontrollitakse kõiki järelevalvetsoonis asuvaid ettevõtteid (eelkõige lamba- ja kitsekasvatuse ettevõtteid), kus hoolimata kliiniliste tunnuste puudumisest kahtlustatakse suu- ja sõrataudi. Selle uurimise läbiviimiseks piisab mitmeastmelise valiku mudelist, eeldusel et proovid võetakse:

- 2.4.1. kõigi haldusüksuste ettevõtetest tsoonis, kus lambad ja kitsed vähemalt 30 päeva jooksul enne proovide võtmist ei ole olnud otseses ja lähedases kokkupuutes veistega, ja
- 2.4.2. nii paljudest eelpool osutatud ettevõtetest, kui on vajalik vähemalt ühe nakatunud ettevõtte kindlakstegemiseks 95 % usaldusväärsusega, kui haiguse oletatav levimus oli 2 % jaotatuna ühtlaselt kogu tsooni peale ja
- 2.4.3. nii paljudelt lammastelt ja kitsedelt ettevõttes, kui on vajalik 5 % haiguse levimuse kindlakstegemises karjas vähemalt 95 % usaldusväärsusega, ning kõigilt lammastelt ja kitsedelt, kui ettevõttes on alla 15 lamba ja kitse.

2.5. *Proovide võtmine kontrolliks*

- 2.5.1. Väljaspool artiklis 21 sätestatud tsoone asuvate piirkondade kontrolliks ja eelkõige selleks, et tõestada nakkuse puudumist lamba- ja kitsepopulatsioonides, mis pole otseselt ja lähedalt kokku puutunud vaktsineerimata veiste ja sigadega, kohaldatakse rahvusvahelise episoootiaameti poolt kontrolliks soovitatud proovivõtuprotokolli või lõikes 2.4 sätestatud proovivõtuprotokolli puhul erinevalt lõikest 2.4.2 1 % oletatavat haiguse levimust.
3. Vastavalt lõigete 2.2, 2.3 ja 2.4 nõuetele arvestatud proovide hulka suurendatakse, et võtta arvesse katse kindlaksmääratud diagnostilist tundlikkust.
-

IV LISA

PUHASTAMISE JA DESINFITSEERIMISE PÕHIMÕTTED JA KORD

1. Üldised põhimõtted ja kord

- 1.1. Artiklis 11 osutatud puhastamine ja desinfitseerimine toimub ametliku järelevalve all ning kooskõlas ametliku veterinaararsti poolt antud juhtnõuõridega.
- 1.2. Kasutatavad desinfektsioonivahendid ja nende kontsentratsioonid peavad olema ametlikult heakskiidetud pädeva asutuse poolt, et tagada suu- ja sõrataudiviiruse hävitamine.
- 1.3. Desinfektsioonivahendite mõju ei tohi pikaajalisel ladustamisel väheneda.
- 1.4. Desinfektsioonivahendite ja -protseduuride valikul tuleb arvesse võtta käsitletavate hoonete, sõidukite ja esemete laadi.
- 1.5. Tuleb tagada, et rasvatustamisaineid ja desinfektsioonivahendeid kasutatakse nii, et see ei vähenda nende tõhusust. Eriti tuleb järgida tootja kehtestatud tehnilisi parameetreid nagu rõhk, miinimumtemperatuur ja nõutav kokkupuuteaeg. Desinfektsioonivahendi mõju ei tohi ohustada nende koosmõju kaudu teiste ainetega, nt rasvatustamisainetega.
- 1.6. *Sõltumata kasutatud desinfektsioonivahendist kohaldatakse järgmisi üldeeskirju:*
 - 1.6.1. allapanu ja väljaheidet immutatakse põhjalikult desinfektsioonivahendiga;
 - 1.6.2. kui kõik tõhusat puhastamist ja desinfitseerimist segavad seadmed ja rajatised on võimaluse korral eemaldatud või demonteeritud, pestakse ja puhastatakse hoolikalt harjates ja küürides tõenäoliselt saastunud pinnad, eelkõige põrandad, laed, rambid ja seinad;
 - 1.6.3. seejärel kantakse taas pindadele desinfektsioonivahend tootja poolt soovitatud minimaalseks kokkupuuteajaks;
 - 1.6.4. puhastamiseks kasutatud vesi tuleb kõrvaldada vastavalt ametliku veterinaararsti juhtnõuõridele nii, et vältida igasugust suu- ja sõrataudiviiruse leviku ohtu.
- 1.7. Kui pestakse rõhu all olevate vedelikega ja sellele järgneb desinfitseerimine, tuleb vältida eelnevalt puhastatud või desinfitseeritud osade teisest saastumist.
- 1.8. Saastuda võinud seadmed, rajatised, esemed või boksid tuleb pesta, desinfitseerida või hävitada.
- 1.9. Käesoleva direktiivi raames nõutud puhastus- ja desinfitseerimistööd tuleb fikseerida põllumajandusettevõtte registris või, sõidukite puhul, sõidupäevikus; kui on nõutav ametlik heakskiit, tuleb need kinnitada ametliku veterinaararsti järelevalve all.

2. Erisätted nakatunud ettevõtete puhastamiseks ja desinfitseerimiseks

2.1. *Esialgne puhastamine ja desinfitseerimine*

- 2.1.1. Loomade hukkamise ajal tuleb võtta kõik vajalikud meetmed suu- ja sõrataudiviiruse levimise vältimiseks või vähendamiseks. See hõlmab muu hulgas ka ajutiste desinfitseerimiseseadmete paigaldamist, kaitseriietuse ja duššide tarnimist, kasutatud seadmete, instrumentide ja rajatiste saastatusest puhastamist ning ventilatsiooniseadmete väljalülitamist.

- 2.1.2. Hukatud loomade korjused tuleb üle pihustada desinfitseerimisvahendiga ning viia töötlemiseks ja kõrvaldamiseks ettevõttest välja kinnistes ja lekkimiskindlates mahutites.
 - 2.1.3. Niipea, kui vastuvõtlike loomade korjused on töötlemiseks ja hävitamiseks ära viidud, tuleb ettevõtte neid osi, kus neid loomi peeti, ning hukkamise, tapmise või tapajärgse kontrolli ajal saastunud muude hoonete, hoovide vms osi pihustada desinfitseerimisvahenditega, mis on selleks otstarbeks heaks kiidetud.
 - 2.1.4. Kude või veri, mis võis tapmise või tapajärgse kontrolli ajal maha sattuda ja hoonetest, hoovidest, riistadelt vms pärit suurem mustus tuleb hoolikalt kokku koguda ning hävitada koos korjustega.
 - 2.1.5. Kasutatud desinfitseerimisvahend peab jääma pindadele vähemalt 24 tunniks.
- 2.2. *Lõplik puhastamine ja desinfitseerimine*
 - 2.2.1. Kõikidelt pindadelt tuleks rasvatustamisainega eemaldada rasv ja mustus ning pinnad tuleks pesta külma veega.
 - 2.2.2. Pärast külma veega pesemist tuleks pindadele taas pihustada desinfitseerimisvahendit.
 - 2.2.3. Seitsme päeva pärast tuleks ruume jälle töödelda rasvatustamisainega, pesta külma veega, pihustada pindadele desinfitseerimisvahendit ning pesta uuesti külma veega.
3. **Saastunud allapanu, sõnniku ja läga desinfitseerimine**
 - 3.1. Tahke sõnnik ja kasutatud allapanu tuleb virnastada, soovitavalt lisades 1m³ sõnnikule 100 kg kustutatud lubja graanuleid, nii et kogu virnas tekiks vähemalt 70°C temperatuur, pihustada desinfektsioonivahendiga ja jätta vähemalt 42 päevaks seisma, kattes virna või seda ümber virnastades, et oleks tagatud kõikide kihtide termiline töötlemine.
 - 3.2. Vedel sõnnik ja läga ladustatakse vähemalt 42 päevaks pärast viimase nakkusliku materjali lisandumist. Seda ajavahemikku võib pikendada, kui läga oli tugevalt saastunud või ebasoodsate ilmastikuolude tõttu. Seda ajavahemikku võib lühendada, kui lisati desinfitseerimisvahendit, et muuta kogu materjali pH väärtust nii, et suu- ja sõrataudiviirus häviks.
4. **Erijuhud**
 - 4.1. Kui tehnilistel põhjustel või turvalisuse tagamiseks pole võimalik läbi viia puhastamist ja desinfitseerimist vastavalt käesolevale direktiivile, puhastatakse ja desinfitseeritakse hooneid ja ruume nii palju, kui võimalik, et vältida suu- ja sõrataudiviiruse levikut ja neisse ei tohi vähemalt 1 aasta jooksul paigutada vastuvõtlikke loomi.
 - 4.2. Erandina punktides 2.1 ja 2.2 võivad pädevad asutused vabaõhuettevõtete korral kehtestada puhastamise ja desinfitseerimise erikorra, võttes arvesse ettevõtte liiki ja ilmastikutingimusi.
 - 4.3. Erandina punktist 3 võib pädev asutus kehtestada sõnniku ja virtsa desinfitseerimise erikorra, kui teaduslikult on tõestatud, et see võimaldab suu- ja sõrataudiviirust tõhusalt hävitada.
-

V LISA

ETTEVÕTETE TAASASUSTAMINE

1. Üldpõhimõtted

- 1.1. Taasasustamine ei tohi alata enne 21 päeva möödumist ettevõtte lõplikust desinfitseerimisest.
- 1.2. Taasasustamiseks mõeldud loomi tohib sisse tuua ainult järgmistel tingimustel:
 - 1.2.1. loomi ei tooda piirkondadest, mille suhtes rakendatakse suu- ja sõrataudiga seotud kitsendusi;
 - 1.2.2. pädevad asutused peavad veenduma, et taasasustamiseks mõeldud loomadel on võimalik kindlaks teha iga võimalik säilinud suu- ja sõrataudiviirus, veiste ja sigade puhul kliiniliste tunnuste alusel ning muude suu- ja sõrataudi suhtes vastuvõtlike liikide puhul lõikes 1.3 määratletud vaatlusaja lõpus läbi viidud laboratoorsete uuringute teel;
 - 1.2.3. taasasustamiseks mõeldud loomade lõikes 1.2.2 osutatud immuunsusreaktsiooni tagamiseks peavad loomad:
 - 1.2.3.1. pärinema ja tulema ettevõttest, mis asub piirkonnas, millest vähemalt 10 km raadiuses ei ole vähemalt 30 päeva jooksul esinenud suu- ja sõrataudipuhanguid või
 - 1.2.3.2. loomadelt enne ettevõttesse toomist XIII lisa kirjeldatud suu- ja sõrataudiviiruse vastaste antikehade tuvastamise analüüsiks võetud proovide tulemused on negatiivsed.
- 1.3. Olenemata ettevõttes viljeldavast põllumajandustootmise viisist peab taasasustamine vastama järgmisele korrale:
 - 1.3.1. loomad tuleb tuua kõigisse kõnealuse ettevõtte üksustesse ja hoonetesse;
 - 1.3.2. kui ettevõtte koosneb rohkem kui ühest üksusest või hoonest, ei pea loomi tooma kõigisse üksustesse või hoonetesse üheaegselt;

Ükski suu- ja sõrataudile vastuvõtlik loom ei tohi lahkuda ettevõttest enne, kui kõik sissetoodud loomad kõigis üksustes ja hoonetes on läbinud kõik taasasustamise protseduurid.
 - 1.3.3. 14 esimese loomade sissetoomisele järgneva päeva jooksul tuleb loomi kliiniliselt kontrollida iga 3 päeva tagant;
 - 1.3.4. 15. ja 28. päeva vahelisel perioodil pärast sissetoomist tuleb loomi kliiniliselt kontrollida üks kord nädalas;
 - 1.3.5. vähemalt 28 päeva möödumisel viimasest sissetoomisest tuleb loomi kliiniliselt uurida ja vastavalt III lisa punkti 2.2 nõuetele võtta proovid suu- ja sõrataudiviiruse vastase antikeha esinemise kontrollimiseks.
- 1.4. Taasasustamine loetakse lõpetatuks, kui punktis 1.3.5 sätestatud meetmed on lõpetatud negatiivsete tulemustega.

2. Meetmete ja erandite laiendamine

2.1. Pädev asutus võib kehtestada:

- 2.1.1. sentinell-loomade kasutamise, eelkõige ettevõtetes, mida on raske puhastada ja desinfitseerida (peamiselt vabaõhuettevõtetes). Üksikasjalikud sätted sentinell-loomade kasutamise kohta võib sätestada artikli 89 lõikes 2 osutatud korras;
- 2.1.2. täiendavad kaitse- ja kontrollimeetmed taasasustamise raames.
- 2.2. Pädevad asutused võivad käesoleva lisa punktides 1.3.2–1.3.4 sätestatud meetmetest kõrvale kalduda, kui taasasustamine viiakse läbi pärast 3 kuu möödumist viimasest haiguspuhangust 10 km raadiuses ettevõttest, mida taasasustatakse.

3. Erakorralise vaktsineerimisega seotud taasasustamine

- 3.1. Taasasustamine vastavalt artiklile 52 loodud vaktsineerimispiirkonnas toimub vastavalt käesoleva lisa lõigetele 1 ja 2 või artikli 58 lõikele 2 või lõike 4 punktidele a, c ja d.
- 3.2. Pädevad asutused võivad lubada väljaspool vaktsineerimispiirkonda asuvate ettevõtete taasasustamist vaktsineeritud loomade, kui on lõpetatud artiklis 61 sätestatud meetmed ning järgmistel tingimustel:
 - 3.2.1. taasasustamiseks kasutatud vaktsineeritud loomade osakaal on üle 75 %: sel juhul kontrollitakse vaktsineeritud loomi pisteliselt mitte enne kui 28 päeva möödumisel viimasest vastuvõtlike loomade sissetoomisest struktuuriväliste valkude vastaste antikehade tuvastamiseks III lisa punktis 2.2 sätestatud statistiliste parameetrite alusel ning vaktsineerimata loomade suhtes kohaldatakse lõike 1 sätteid; või
 - 3.2.2. taasasustamiseks kasutatud vaktsineeritud loomade osakaal on kuni 75 %: sel juhul loetakse vaktsineerimata loomi sentinell-loomadeks ja kohaldatakse lõike 1 sätteid.

VI LISA

HOBUSLASTE LIIKUMISELE KOHALDATAVAD PIIRANGUD**1. Miinimummeetmed**

Kui on kinnitatud vähemalt üks suu- ja sõrataudipuhang vastavalt artiklile 10, tagavad liikmesriigid, et hobuslasi lahetatakse teistesse liikmesriikidesse ainult siis, kui neil on lisaks otsustes 93/623/EMÜ või 2000/68/EÜ sätestatud identifitseerimisdokumentidele ka direktiivi 90/426/EMÜ C lisa sätestatud veterinaartõend.

2. Soovitatud lisameetmed**2.1. Meetmed liikumiskeelu ajal**

Kui pädevad asutused kohaldavad artikli 7 lõikes 3 sätestatud täielikku liikumiskeeldu, võib lubada transportida artiklites 4 ja 10 sätestatud kitsendustega ettevõtetest hobuslasi, kes vajavad eriveterinaarravi, kohtadesse, kus ei ole vastuvõtlikke loomi, järgmistel tingimustel:

- 2.1.1. eriolukord peab olema dokumenteeritud veterinaar kirurgi poolt, kes on kättesaadav ööpäev läbi 7 päeva nädalas;
- 2.1.2. tuleb esitada sihtkliiniku nõusolek;
- 2.1.3. transporti peab lubama pädev asutus, kes on kättesaadav ööpäev läbi 7 päeva nädalas;
- 2.1.4. hobuslastel peab transportimisel kaasas olema otsustes 93/623/EMÜ või 2000/68/EÜ sätestatud identifitseerimisdokument;
- 2.1.5. telefoni teel kättesaadavat ametlikku veterinaararsti peab teavitama marsruudist enne ärasõitu;
- 2.1.6. hobuslased peavad olema hooldatud ja töödeldud tõhusa desinfitseerimisvahendiga;
- 2.1.7. hobuslased peavad reisima neile mõeldud transpordivahendites, mis on sellistena äratuntavad ning mis on enne ja pärast kasutamist puhastatud ja desinfitseeritud.

2.2. Hobuslaste kontroll seoses ohustatud ja järelevalvetsooniga

- 2.2.1. Hobuslaste liikumisele väljaspool ohustatud ja järelevalvetsooni kohaldatakse ainult direktiivi 90/426/EMÜ tingimusi.
- 2.2.2. Hobuslaste liikumine vastavalt artiklile 21 loodud ohustatud ja järelevalvetsoonides toimub vastavalt järgmistele tingimustele:
 - 2.2.2.1. lubatud on ohustatud ja järelevalvetsooni vastuvõtlikke loomi mitte pidavates ettevõtetest pärit hobuslaste kasutamine ohustatud tsoonis, kui võetakse tarvitusle vajalikke puhastamis- ja desinfitseerimismeeteid ning nende kasutamist järelevalvetsoonis ei piirata;
 - 2.2.2.2. hobuslasi võib piiranguteta transportida neile mõeldud transpordivahendites ettevõttesse, kus ei peeta vastuvõtlikke loomi;

- 2.2.2.3. pädevad asutused võivad erandjuhtudel lubada hobuslaste transportimist selleks mõeldud või registreeritud sõidukites vastuvõtlikke loomi mitte pidavast ettevõttest ohustatud tsooni vastuvõtlikke loomi pidavasse ettevõttesse, kui transpordivahend puhastatakse ja desinfitseeritakse enne loomade pealelaadimist ja enne sihtetevõttest lahkumist;
 - 2.2.2.4. hobuslaste liikumist võib lubada avalikult kasutatavatel teedel, vastuvõtlikke loomi mitte pidavate ettevõtete karjamaadel ja harjutusruumides.
 - 2.2.3. Hobuslaste sperma, munarakkude ja embrüote kogumist doonorloomadelt ohustatud ja järelevalvetsooni vastuvõtlikke loomi mitte pidavates ettevõtetes ja hobuslaste sperma, munarakkude ja embrüote transportimist vastuvõtlikke loomi mitte pidavate ettevõtete retsipientloomadele ei piirata.
 - 2.2.4. Hobuslaste omanike, veterinaarkirurgi, seemendaja ja hobuserautaja käigud järelevalvetsooni vastuvõtlikke loomi pidavatesse ettevõtetesse, millele ei kohaldata artiklites 4 ja 10 sätestatud piiranguid, toimuvad vastavalt järgmistele tingimustele:
 - 2.2.4.1. hobuslasi peetakse vastuvõtlikest loomadest eraldi ja eelpool nimetatud isikute juurdepääs vastuvõtlikele loomadele on tõhusalt välistatud;
 - 2.2.4.2. kõik külastajad tuleb registreerida;
 - 2.2.4.3. transpordivahendid ja külastajate jalanõud tuleb puhastada ja desinfitseerida.
-

VII LISA

TOODETE TÖÖTLEMINE SUU- JA SÖRATAUDIVIIRUSE HÄVITAMISE TAGAMISEKS

A OSA

Loomsed saadused

1. Lihatooted, mida on töödeldud vähemalt ühel direktiivi 2002/99/EÜ III lisa tabeli 1 esimeses veerus sätestatud viisil.
2. Toornahad, mis vastavad määruse (EÜ) nr 1774/2002 artikli 20 ja VIII lisa VI peatüki punktide A.2.c või d nõuetele.
3. Lambavill, mäletsejaliste karvad ja seaharjased, mis vastavad määruse (EÜ) nr 1774/2002 artikli 20 ja VIII lisa VI peatüki punkti A.1 nõuetele.
4. Vastuvõtlikelt loomadelt saadud tooted, mida on:
 - a) kuumtöödeldud hermeetiliselt suletud mahutis, mille F0 väärtus on vähemalt 3,00 või
 - b) kuumtöödeldud nii, et selle käigus saavutatakse sisetemperatuur vähemalt 70 °C vähemalt 60 minutiks.
5. Vastuvõtlike loomade tehniliseks kasutamiseks mõeldud veri ja tooted verest, k.a farmaatsiatooted, *in vitro* diagnoosiks kasutatavad ja laboratoorsed ained, mida on töödeldud vähemalt ühel määruse (EÜ) nr 1774/2002 VIII lisa IV peatüki punktis B.3.e.ii osutatud viisil.
6. Seapekk ja sulatatud rasvad, mida on kuumtöödeldud määruse (EÜ) nr 1774/2002 VII lisa IV peatüki punktis B.2.d.iv osutatud viisil.
7. Lemmikloomatoit ja koerte närimiskondid, mis vastavad määruse (EÜ) nr 1774/2002 VIII lisa II peatüki punktide B.2, 3 või 4 nõuetele.
8. Kabiloomade jahitrofeed, mis vastavad määruse (EÜ) nr 1774/2002 VIII lisa VII peatüki punktide A.1, 3 või 4 nõuetele.
9. Loomasooled, mis on puhastatud, sleimitud ja soolatud 30 päevaks naatriumkloriidiga või pärast sleimimist pleegitatud või kuivatatud ning mida on kaitstud töötlemisjärgse teisese saastumise eest.

B OSA

Mitteloomsed saadused

1. Õled ja kuivisööt, mida
 - a) on töödeldud järgnevalt:
 - i) suletud kambris auruga vähemalt 10 minuti jooksul miinimumtemperatuuril 80°C; või
 - ii) formaliiniaurudega (formaldehüüdgaasiga), mis on toodetud suletud kambris vähemalt 8 tunni jooksul ja miinimumtemperatuuril 19°C, kasutades 35–40 % kontsentratsiooniga müügil olevaid lahuseid; või
 - b) on ladustatud pakkides või pallides lähimast suu- ja sõrataudipuhangust vähemalt 2 km kaugusel asuvas kohas varjualuses ning neid ei ole seal välja viidud vähemalt enne 3 kuu möödumist artiklis 11 sätestatud puhastus- ja desinfitseerimismeetmete läbiviimisest ja igal juhul mitte enne kitsenduste lõppu ohustatud tsoonis.
-

VIII LISA

A OSA

Värske liha töötlemine

1. Konditustatud värske liha:

direktiivi 64/433/EMÜ artikli 2 punktis a kirjeldatud liha koos vahelihastega, kuid ilma rupsita ning mille küljest on eemaldatud kondid ja peamised ligipääsetavad lümfisõlmed.

2. Trimitud rups:

- süda, millelt lümfisõlmed, sidekude ja seda kattev rasvkude on täielikult eemaldatud,
- maks, millelt lümfisõlmed, sidekude ja seda kattev rasvkude on täielikult eemaldatud,
- kõik mälumislihased, mis on ära lõigatud vastavalt direktiivi 64/433/EMÜ I lisa VIII peatüki lõike 41 punktile a, ning millelt lümfisõlmed, sidekude ja seda kattev rasvkude on täielikult eemaldatud,
- keel koos epiteeliga ning ilma kontide, kõhrede ja mandliteta,
- kopsud, millelt hingetoru, peabronhid ning keskseinandi- ja bronhiaallümfisõlmed on täielikult eemaldatud,
- muu kontide või kõhredeta rups, millelt lümfisõlmed, sidekude ja seda kattev rasvkude ja lima on täielikult eemaldatud.

3. Laagerdumine:

- rümpade laagerdumine temperatuuril +2°C ja enam vähemalt 24 tunni jooksul,
- pH väärtus mõõdetuna *longissimus dorsi* lihase keskel on vähem kui 6,0.

4. Tuleb rakendada tõhusaid meetmeid ristsaastumise vältimiseks.

B OSA

Järelevalvetsoonist pärit vastuvõtlike loomade värske liha tootmise suhtes kohaldatavad lisameetmed

1. Väljaspool ohustatud ja järelevalvetsooni turuletoomiseks mõeldud värsket liha (v.a pead, sisikonnad ja rups) toodetakse kooskõlas vähemalt ühe järgmise lisatingimusega:

a) mäletsejaliste puhul:

- i) loomad on läbinud artikli 24 lõikes 2 sätestatud kontrollid ja
- ii) liha on töödeldud vastavalt A osa punktidele 1, 3 ja 4;

b) kõigi vastuvõtlike loomade puhul:

- i) loomad on viibinud ettevõttes vähemalt 21 päeva ja märgistatud nii, et see võimaldab nende päritoluettevõtte kindlakstegemist; ja
- ii) loomad on läbinud artikli 24 lõikes 2 sätestatud kontrollid; ja

- iii) liha on selgelt märgistatud ja seda on hoitud ametliku järelevalve all vähemalt 7 päeva ning seda pole lubatud ringlusse, kui selle perioodi lõpuks pole päritoluettevõttes ametlikult välistatud suu- ja sõrataudiviirusesse nakatumise kahtlust;
 - c) *kõigi vastuvõtlike loomade puhul:*
 - i) loomade suhtes on rakendatud vähemalt 21päevast päritolukarjast väljaviimise keeldu, mille jooksul pole ettevõttesse toodud ühtki suu- ja sõrataudile vastuvõtlikku looma; ja
 - ii) loomad on 24 tunni jooksul pärast pealelaadimist läbinud artikli 24 lõikes 2 sätestatud kontrollid; ja
 - iii) vastavalt III lisa punktis 2.2 sätestatud statistilistele nõuetele 48 tunni jooksul pärast pealelaadimist suu- ja sõrataudiviiruse vastaste antikehade tuvastamise analüüsiks võetud proovide tulemused on negatiivsed; ja
 - iv) liha on 24 tunni jooksul ametliku järelevalve all kinni peetud ja seda ei lubata ringlusse enne, kui päritoluettevõtte loomade järjekordne kontroll on kliinilisel kontrollimisel välistanud nakatunud või nakkuskahtlaste loomade olemasolu.
2. Trimmitud rups tähistatakse direktiivis 2002/99/EÜ sätestatud tervisemärgiga ja töödeldakse ühel käesoleva direktiivi VII lisa A osa punktis 1 sätestatud viisil.
3. Ülejäänud tooteid töödeldakse vastavalt artiklis 32 sätestatule.
-

IX LISA

PIIMA TÖÖTLEMINE SUU- JA SÕRATAUDIVIIRUSE HÄVITAMISE TAGAMISEKS

A OSA

Inimtoiduks ettenähtud piim ja piimatooted

Järgmised töötlemisviisid on tunnustatud suu- ja sõrataudiviiruse hävitamise tagamiseks inimtoiduks ettenähtud piimas ja piimatoodetes. Tuleb võtta vajalikud ettevaatusabinõud, et vältida piima ja piimatoodete kokkupuudet võimalike suu- ja sõrataudiviiruse allikatega pärast töötlemist.

1. Inimtoiduks ettenähtud piima tuleb töödelda vähemalt ühel järgmisel viisil:
 - 1.1. steriliseerimine vähemalt tasemel F03;
 - 1.2. UHT⁽¹⁾ töötlemine;
 - 1.3. piima, mille pH tase on 7,0 ja enam, kahekordne HTST⁽²⁾ töötlemine;
 - 1.4. alla 7,0 pH tasemega piima HTST töötlemine;
 - 1.5. HTST koos muu füüsilise töötlemisega, nagu:
 - 1.5.1. pH taseme alandamine alla 6 vähemalt üheks tunniks või
 - 1.5.2. täiendav kuumutamine temperatuurini 72 °C või enam, kombineerituna kuivatamisega.
2. Piimatooteid tuleb töödelda ühel eespool nimetatud viisil või toota neid vastavalt lõikele 1 töödeldud piimast.
3. Mistahes muu töötlemisviisi kohta tehakse otsus artikli 89 lõikes 2 osutatud korras, eelkõige pika laagerdumisa-
jaga (hõlmab ka pH alandamist alla 6) toorpiimasaaduste suhtes.

B OSA

Piim ja piimatooted, mis ei ole ette nähtud inimtoiduks ning loomatoiduks ettenähtud piim ja piimatooted

Järgmised töötlemisviisid on tunnustatud suu- ja sõrataudiviiruse hävitamise tagamiseks piimas ja piimatoodetes, mis ei ole ette nähtud inimtoiduks ning loomatoiduks ettenähtud piimas ja piimatoodetes. Tuleb võtta vajalikud ettevaatus-
abinõud, et vältida piima ja piimatoodete kokkupuudet võimalike suu- ja sõrataudiviiruse allikatega pärast töötlemist.

1. Piima, mis ei ole ette nähtud inimtoiduks ning loomatoiduks ettenähtud piima tuleb töödelda vähemalt ühel järg-
misel viisil:
 - 1.1. steriliseerimine vähemalt tasemel F03;

⁽¹⁾ UHT = kõrgkuumutamine 132 °C juures vähemalt üheks sekundiks.

⁽²⁾ HTST = lühiajaline kõrgpastöriseerimine 72 °C juures vähemalt 15 sekundiks või samaväärse mõjuga pastöriseerimine, mis tagab fosfataastesti negatiivse tulemuse.

- 1.2. UHT⁽¹⁾ töötlemine koos mõne muu lõikes 1.4.1 või 1.4.2 osutatud füüsilise töötlemisega;
- 1.3. kahekordne HTST⁽²⁾ töötlemine;
- 1.4. HTST koos muu füüsilise töötlemisega, nagu:
 - 1.4.1. pH taseme alandamine alla 6 vähemalt üheks tunniks või
 - 1.4.2. täiendav kuumutamine temperatuurini 72 °C või enam, kombineerituna kuivatamisega.
2. Piimatooteid tuleb töödelda ühel eespool nimetatud viisil või toota neid vastavalt lõikele 1 töödeldud piimast.
3. Vastuvõtlikele loomadele söödeta ja vastavalt lõikele 1 töödeldud piimast toodetud vadak kogutakse pärast vähemalt 16 tunni möödumist piima kalgendumisest ja selle pH peab olema enne transportimist seakasvatustevõtetusse < 6,0.

⁽¹⁾ UHT = kõrgkuumutamine 132 °C juures vähemalt üheks sekundiks.

⁽²⁾ HTST = lühiajaline kõrgpastöriseerimine 72 °C juures vähemalt 15 sekundiks või samaväärse mõjuga pastöriseerimine, mis tagab fosfataastesti negatiivse tulemuse.

X LISA

KRITEERIUMID KAITSEVAKTSINEERIMISE KOHALDAMISE OTSUSTAMISEKS JA SUUNISED ERAKORRALISE VAKTSINEERIMISE PROGRAMMIDE JAOKS**1. Kriteeriumid kaitsevaktsineerimise kohaldamise otsustamiseks (*)**

Kriteeriumid	Otsus	
	Vaktsineerimise poolt	Vaktsineerimise vastu
Vastuvõtlike loomade asustustihedus	Kõrge	Madal
Kliiniliste haigustunnuste poolest ülekaalus olevad liigid	Sead	Mäletsejalised
Võimalike nakatunud loomade või toodete liikumine ohustatud tsoonist väljapoole	Tõendid olemas	Tõendid puuduvad
Viiruse eeldatav õhukaudne levik nakatunud ettevõtetest	Kõrge	Madal või puudub
Nõuetekohane vaktsiin	Olemas	Puudub
Haiguspuhangu päritolu (jälgitavus)	Teadmata	On teada
Haigestumuskõver	Tõuseb kiiresti	Madal või tõuseb aeglaselt
Haiguspuhangute jaotumine	Laialt levinud	Piiratud
Avalikkuse reaktsioon üldisele hukkamispoliitikale	Tugev	Nõrk
Piirkondadeks jaotamise tunnustamine pärast vaktsineerimist	Jah	Ei

2. Lisakriteeriumid erakorralise vaktsineerimise läbiviimise otsustamiseks

Kriteeriumid	Otsus	
	Vaktsineerimise poolt	Vaktsineerimise vastu
Piirkondadeks jaotamise tunnustamine kolmandate riikide poolt	On teada	Teadmata
Võistlevate tõrjestrategiate majanduslik hindamine	Kui on ette näha, et erakorralise vaktsineerimiseta tõrjestrategia põhjustab tunduvalt suuremat majanduslikku kahju põllumajandus- ja mittepõllumajandussektorites	Kui on ette näha, et erakorralise vaktsineerimisega tõrjestrategia põhjustab tunduvalt suuremat majanduslikku kahju põllumajandus- ja mittepõllumajandussektorites

(*) Vastavalt loomade tervishoiu teaduskomitee 1999. aasta aruandele

Kriteeriumid	Otsus	
	Vaktsineerimise poolt	Vaktsineerimise vastu
On ette näha, et 24/48 tunni reeglit ei saa tõhusalt kohaldada kahe järjestikuse päeva jooksul ⁽¹⁾	Jah	Ei
Üldise hukkamispoliitika oluline sotsiaalne ja psühholoogiline mõju	Jah	Ei
Intensiivse loomakasvatusega suurettevõtete olemasolu tiheda asustusega karjakasvatusalal	Jah	Ei

(¹) 24/48 tunni reegel tähendab:
a) artiklis 10 osutatud ettevõtete nakatunud karjasid pole võimalik hukata 24 jooksul pärast haiguse kinnitamist ja
b) nakkus- või saastumiskahtlaste loomade ennetavat tapmist pole võimalik vähem kui 48 tunni jooksul ohutult läbi viia.

3. Tiheda asustusega karjakasvatuspriirkondade määratlus

- 3.1. Kui tehakse otsus käesoleva direktiivi kohaldamisel võetavate meetmete kohta, eelkõige artikli 52 lõikes 2 sätestatud meetmete kohta, võtavad liikmesriigid lisaks põhjalikule epidemioloogilisele hinnangule arvesse ka punktis 3.2 ja vajaduse korral direktiivi 2001/89/EÜ artikli 2 punktis u sätestatud tiheda asustusega karjakasvatuspriirkondade määratlusi ning kasutavad määratlust, mis on rangem.

Määratlust võib uue teadusliku tõendusmaterjali põhjal muuta artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

3.2 Vastuvõtlikud loomad

Vastuvõtlike loomade puhul on tiheda asustusega karjakasvatuspriirkond 10 km raadiusega geograafiline piirkond, mis ümbritseb ettevõtet, kus peetakse suu- ja sõrataudi nakatunud või nakkuskahtlasi vastuvõtlikke loomi, kui vastuvõtlike loomade asustustihedus on suurem kui 1 000 looma km² kohta. Kõnealune ettevõtte peab asuma artikli 2 punktis s määratletud alapiirkonnas, kui vastuvõtlike loomade asustustihedus on üle 450 looma km² kohta, või vähem kui 20 km kaugusel sellest alapiirkonnast.

XI LISA

A OSA

Riiklikud laborid, millel on lubatud käsitleda elusat suu- ja sõrataudiviirust

Liikmesriik, kus labor asub	Labor	Liikmesriigid, kes kasutavad labori teenuseid
Belgia	Veterinary and Agrochemical Research Centre CODA-CERVA-VAR, Uccle	Belgia Luksemburg
Taani	Danish Veterinary Institute, Department of Virology, Lindholm	Taani Soome Rootsi
Saksamaa	Bundesforschungsanstalt der Tiere für Viruskrankheiten, — Anstaltsteil Tübingen — Anstaltsteil Friedrich-Loeffler-Institut, Insel Riems	Saksamaa
Kreeka	Ινστιτούτο αφθώδους πυρετού, Αγία Παρασκευή Αττικής	Kreeka
Hispaania	Laboratorio Central de Veterinaria Algete, Madrid	Hispaania
Prantsusmaa	Agence française de sécurité sanitaire des aliments (AFSSA) — Laboratoire d'études et de recherches en pathologie bovine et hygiène des viandes, Lyon — Laboratoire d'études et de recherches en pathologie animale et zoonoses, Maison-Alfort	Prantsusmaa
Itaalia	Instituto zooprofilattico sperimentale della Lombardia e dell'Emilia Romagna, Brescia	Itaalia
Madalmaad	CIDC-Lelystad, Central Institute for Animal Disease Control, Lelystad	Madalmaad
Austria	Österreichische Agentur für Gesundheit und Ernährungssicherheit Veterinärmedizinische Untersuchungen Mödling	Austria
Ühendkuningriik	Institute for Animal Health, Pirbright	Ühendkuningriik Iirimaa Rootsi Soome

B OSA

Laborid, millele on lubatud käsitleda elusat suu- ja sõrataudiviirust vaktsiinide tootmiseks

Liikmesriik	Valmistaja
Saksamaa	Bayer AG, Köln
Prantsusmaa	Merial, S.A.S., Laboratoire IFFA, Lyon
Madalmaad	CIDC-Lelystad, Central Institute for Animal Disease Control, Lelystad
Ühendkuningriik	Merial, S.A.S., Pirbright Laboratory, Pirbright

XII LISA

**BIO-OHUTUSE STANDARDID ELUSAT SUU- JA SÕRATAUDIVIIRUST KÄSITLEVATELE LABORITELE
JA ETTEVÕTETELE**

1. Elusat suu- ja sõrataudiviirust käsitlevad laborid ja ettevõtted peavad vastama Euroopa Komisjoni poolt 1985. aasta aprillis Roomas 26. istungjärgul suu- ja sõrataudi tõrjeks koostatud ja 1993. aastal muudetud "Suu- ja sõrataudiviirusega *in vitro* ja *in vivo* töötavate laborite miinimumnõuetes" sätestatud miinimumnõuetele või neid ületama.
 2. Elusat suu- ja sõrataudiviirust käsitlevad laborid ja ettevõtted peavad läbima vähemalt 2 kontrolli viie aasta jooksul, kusjuures üks neist viiakse läbi ette teatamata.
 3. Kontrollirühma kuuluvad vähemalt:
 - üks komisjoni ekspert,
 - üks suu- ja sõrataudiekspert,
 - üks sõltumatu ekspert, kes tegeleb mikrobioloogiliste ohuallikatega töötavate laborite bio-ohutuse küsimustega.
 4. Kontrollirühm edastab komisjonile ja liikmesriikidele ettekande vastavalt otsusele 98/139/EÜ.
-

XIII LISA

DIAGNOSTILISED KATSED JA STANDARDID SUU- JA SÖRATAUDI TUVASTAMISEKS JA TEISTE VESIKULAARSETE VIIRUSHAIGUSTE DIFERENTSIAALDIAGNOOSIKS

Käesoleva lisa kontekstis tähistab “katse” laboratoor-diagnostilist menetlust ja “standard” võrdlusreaktiivi, mis on mitmes erinevas laboris läbi viidud võrdluskatsete käigus kujunenud rahvusvaheliselt tunnustatud standardiks.

A OSA

Diagnostilised katsed1. *Soovitavad meetodid*

Rahvusvahelise episootiaameti käsiraamatus (edaspidi “OIE käsiraamat”) rahvusvahelise kaubanduse “Kohustuslike katsetena” kirjeldatud diagnostilised katsed on ühendusesisesed etalonkatsed vesikulaarhaiguse diagnoosiks. Riiklikud laborid peavad vähemalt sama ranged standardid ja katsed kui OIE käsiraamatud määratletud.

Komisjon võib artikli 89 lõikes 2 osutatud korras otsustada vastu võtta rangemad katsemeetodid kui OIE käsiraamatus määratletud.

2. *Alternatiivmeetodid*

OIE käsiraamatus “Alternatiivkatsetena” määratletud või teiste, OIE käsiraamatust puuduvate katsete kasutamine on lubatud, eeldusel, et testi tulemused vastavad OIE käsiraamatus või ühenduse õigusaktide lisade (olenevalt sellest, kummad on rangemad) tundlikkuse ja spetsiifilisuse parameetritele või ületavad neid.

Riiklikud laborid, kes teevad katseid riigisisese, ühendusesisese või rahvusvahelise kaubanduse jaoks, peavad looma ja säilitama vajaliku dokumentatsiooni, mis näitab nende katsemeetodite vastavust asjakohastele OIE või ühenduse nõuetele.

3. *Standardid ja kvaliteedikontroll*

Riiklikud laborid võtavad korrapäraselt osa ühenduse tugilabori poolt organiseeritud standardimis- ja välistest kvaliteeditagamisprogrammidest.

Nende programmide raames võib ühenduse tugilabor arvesse võtta sellise riikliku labori poolt saavutatud tulemusi, kes on mõistliku aja jooksul osalenud ühe viiruslike vesikulaarhaiguste diagnoosi välise kvaliteedi tagamise eest vastutava rahvusvahelise organisatsiooni (nt OIE, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) või Rahvusvahelise Tuumaenergiaagentuuri) poolt organiseeritud kvaliteeditagamisprogrammis.

Riiklikud laborid viivad läbi sisemisi kvaliteeditagamisprogramme. Nende programmide täpsema määratluse võib sätestada artikli 89 lõikes 2 osutatud korras. Kuni üksikasjalike sätete vastuvõtmiseni kohaldatakse OIE labori kvaliteedi hindamise juhtnööre (OIE standardikomisjon, september 1995).

Kvaliteeditagamise osana peavad riiklikud laborid tõestama igapäevaselt kasutatavate katsete vastavust OIE käsiraamatus või käesoleva direktiivi XIV lisas määratletud tundlikkuse ja spetsiifilisuse nõuetele (olenevalt sellest, kummad on rangemad).

4. *Viiruslike vesikulaarhaiguste diagnostika katsete ja standardite vastuvõtmise ja ülevaatamise kord*

Viiruslike vesikulaarhaiguste diagnostika katsed ja standardid võetakse vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

Komisjon võib arvesse võtta ühenduse tugilabori poolt korraldatud riiklike laborite koosolekutel välja töötatud teaduslikke hinnanguid.

5. *Vastavuskontrolli kord*

Ühenduse tugilabori poolt korraldatud standardimis- ja väliste kvaliteeditagamisprogrammide andmeid hinnatakse riiklike laborite aastakoosolekutel ja need edastatakse komisjonile XI lisa A osas sätestatud riiklike laborite nimekirja ülevaatamiseks.

Laboritelt, mille katsed ei vasta ettenähtud tundlikkuse ja spetsiifilisuse nõuetele, nõuab komisjon nende meetodite kohandamist asjakohase ajavahemiku jooksul, et tagada nende nõuete täitmine. Kui nõutava ajavahemiku jooksul ei suudeta tõestada nõutavat asjatundlikkuse taset, ei tunnustata ühenduses ühegi pärast nimetatud kuupäeva sooritatud katse tulemust.

6. *Proovide valimine ja transport*

Proovimaterjali alikvoot saadetakse ühte XI lisa A osas loetletud laboritest. Kui proovimaterjali pole või see ei sobi transportimiseks, võib kasutada ka samalt peremeesliigilt saadud tüvikultuuri materjali või vähestest passaažidest saadud rakukultuuri materjali.

Tüvikultuuri või rakukultuuri taust tuleb teatavaks teha.

Viirusliku vesikulaarhaiguse diagnostikaks mõeldud proove võib transportida temperatuuril 4°C, kui eeldatav laborisse veoaeg on alla 24 tunni.

Kõri-neelu kraapemeetodil võetud proovide puhul soovitakse transportimist tahkel süsinikdioksiidil või vedelas lämmastikus, eriti kui pole välistatud viivitused lennujaamades.

Suu- ja sõrataudikahtlase materjali ohutuks transportimiseks riigisiselt ja riikidevaheliselt tuleb tarvitusele võtta erilised ettevaatusabinõud pakkimisel. Need eeskirjad on peamiselt kavandatud mahutite purunemise või lekkimise ja saastumisohtu vältimiseks, kuid samuti on oluline tagada näidiste kohalejõudmine rahuldavas seisukorras. Jää asemel eelistatakse jääkotte, et välistada vee lekkimist pakendist.

Enne proovide lähetamist peab neid vastuvõttev labor saama sellekohase eelteate ja andma nõusoleku nende vastuvõtmiseks.

Tuleb tagada vastavus asjaomaste liikmesriikide impordi- ja ekspordieeskirjadele.

B OSA

Standardid

OIE käsiraamatus kindlaksmääratud protokollid sätestavad võrdlusmeetodid vesikulaarhaiguste viiruste isolatsiooniks, antigeenide ja antikehade avastamiseks.

1. **Suu- ja sõrataud**

1.1. Antigeeni avastamine

Suu- ja sõrataudiviiruse antigeeni avastamise standardid kehtestatakse artikli 89 lõikes 2 osutatud korras pärast konsulteerimist ühenduse tugilaboriga.

Kõigi seitsme serotüübi standarditud, inaktiveeritud antigeenid on kättesaadavad OIE/FAO ülemaailmses suu- ja sõrataudi tugilaboris.

Riiklikud laborid peaksid tagama, et nende antigeeni avastamise süsteem vastab neile miinimumstandarditele. Vajaduse korral soovitab ühenduse tugilabor, milliseid antigeenide lahjendusi kasutada tugevalt ja nõrgalt positiivseteks kontrollideks.

1.2. Viiruse isolatsioon

Suu- ja sõrataudiviiruse avastamise standardid kehtestatakse artikli 89 lõikes 2 osutatud korras pärast konsulteerimist ühenduse tugilaboriga.

Suu- ja sõrataudiviiruse isolaadid on kättesaadavad OIE/FAO ülemaailmses suu- ja sõrataudi tugilaboris.

Riiklikud laborid tagavad, et suu- ja sõrataudiviiruse isolatsiooniks kasutatavad koekultuurisüsteemid on tundlikud kõigi serotüüpide ja tüvede suhtes, mille diagnoosimiseks labor on võimeline.

1.3. Nukleiinhappe avastamise meetodid

Suu- ja sõrataudi viirusliku RNA avastamise standardid kehtestatakse artikli 89 lõikes 2 osutatud korras pärast konsulteerimist ühenduse tugilaboriga.

Komisjon võib tulevase standardimise huvides korraldada, et riiklike laborite vahel viiakse läbi RNA avastamise meetodite tundlikkuse võrdluskatsed.

Võttes arvesse praktilisi raskusi nukleiinhapete pikaajalisel ladustamisel, võib komisjon korraldada, et suu- ja sõrataudi viirusliku RNA avastamiseks vajalikud standarditud, kvaliteeti tagavad reaktiivid on kättesaadavad ühenduse tugilaboris.

1.4. Antikeha avastamine (struktuursed valgud)

Suu- ja sõrataudiviiruse antikeha avastamise standardid kehtestatakse artikli 89 lõikes 2 osutatud korras pärast konsulteerimist ühenduse tugilaboriga.

Suu- ja sõrataudiviiruse tüüpide O1-Manisa, A22-Iraq ja C-Noville standarditud antiseerumid on määratletud 1998. aastal "FAO Phase XV Standardisation Exercise in foot-and-mouth disease antibody detection" raames.

Komisjon võib korraldada, et ühenduse tugilabori ja riiklike laborite vaheliste standardimisprogrammide tulemusena võetakse kasutusele standarditud võrdlusseerumid kõigi suu- ja sõrataudiviiruse põhiliste antigeenivariantide jaoks. Need võrdlusseerumid võetakse kasutusele ühenduse riiklike laborite standarditena.

1.5. Antikeha avastamine (struktuurivälised valgud)

Suu- ja sõrataudiviiruse antikeha avastamise standardid kehtestatakse artikli 89 lõikes 2 osutatud korras pärast konsulteerimist ühenduse tugilaboriga.

Komisjon võib korraldada, et ühenduse tugilabori ja riiklike laborite vaheliste standardiseerimisprogrammide tulemusena võetakse kasutusele standarditud võrdlusseerumid. Need võrdlusseerumid võetakse kasutusele ühenduse riiklike laborite standarditena.

2. Sigade vesikulaarhaigus

Sigade vesikulaarhaigust tuleb diagnoosida vastavalt otsusele 2000/428/EÜ.

3. **Muud vesikulaarhaigused**

Vajadusel võib komisjon korraldada, et standardid vesikulaarse stomatiidi või sigade vesikulaareksanteemi diagnostikaks kehtestatakse artikli 89 lõikes 2 osutatud korras.

Liikmesriigid võivad säilitada laborivarustust, mis on vajalik muude viiruslike vesikulaarhaiguste kui suu- ja sõrataudi ning sigade vesikulaarhaiguse, st vesikulaarse stomatiidi ja sigade vesikulaareksanteemi, diagnostikaks.

Riiklikud laborid, kes soovivad jätkata nende viiruste diagnoosimist, võivad võrdlusreaktiive saada ülemaailmsest suu- ja sõrataudi tugilaborist Pirbright'is või asjaomasest OIE tugilaborist.

XIV LISA

ÜHENDUSE ANTIGEENI- JA VAKTSIINIPANK

1. Ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipanka tarnitud kontsentreeritud inaktiveeritud antigeeni tarne- ja ladustamistingimused:
 - a) iga antigeen koosneb ühest homogeensest partiist;
 - b) iga partii on osadeks jaotatud nii, et seda on võimalik ladustada kahes erinevas geograafilises punktis ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipanga määratud ruumide vastutusel;
 - c) antigeen vastab vähemalt Euroopa farmakopöa ja OIE käsiraamatu asjakohaste sätete nõuetele;
 - d) kogu tootmisprotsessi vältel järgitakse hea tootmistava põhimõtteid, kusjuures see hõlmab ka ladustatavatest antigeenidest saadud vaktsiinide ladustamist ja viimistlemist;
 - e) kui punktis c osutatud tekstides ei ole määratletud teisiti, puhastatakse antigeen, et eemaldada suu- ja sõrataudiviruse struktuurivälised valgud. Puhastamine tagab vähemalt, et sellistest antigeenidest saadud vaktsiinide struktuuriväliste valkude jääksisaldus ei põhjusta struktuuriväliste valkude vastase antikeha tuvastatavat sisaldust loomadel, keda on üks kord vaktsineeritud ja seejärel revaktsineeritud.
 2. Tingimused ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipanka tarnitud kontsentreeritud inaktiveeritud antigeenist saadud vaktsiinide valmistamiseks, viimistlemiseks, villimiseks, sildistamiseks ja jaotamiseks:
 - a) artiklis 81 osutatud antigeenist kiiresti vaktsiini valmistamine;
 - b) ohutu, steriilse ja vähemalt 6 PD50 tõhususega vaktsiini tootmine vastavalt Euroopa farmakopöas ettenähtud katsetele nii, et see sobib mäletsejaliste ja sigade erakorraliseks vaktsineerimiseks;
 - c) võimsus valmistada ladustatavatest kontsentreeritud inaktiveeritud antigeenidest:
 - i) kuni miljon vaktsiinidoosi nelja päeva jooksul komisjoni juhiste saamisest;
 - ii) lisaks kuni neli miljonit vaktsiinidoosi 10 päeva jooksul komisjoni juhiste saamisest;
 - d) vaktsiini kiire villimine, sildistamine ja jaotamine vastavalt selle piirkonna erivajadustele, kus vaktsineerimist tehakse.
-

XV LISA

RIIKLIKE LABORITE FUNKTSIOONID JA ÜLESANDED

Artiklis 68 osutatud riiklike laborite funktsioonid ja kohustused suu- ja sõrataudi ning ülejäänud vesikulaarhaiguste puhul on järgmised.

1. Kõik elusad suu- ja sõrataudiviirust käsitlevad riiklikud laborid peavad töötama vastavalt kõrgetele turvatingimustele, mis on sätestatud "Suu- ja sõrataudiviirusega *in vitro* ja *in vivo* töötavate laborite miinimumnõuetes" (Euroopa Komisjon, suu- ja sõrataudi kontrollimiseks, 26. istungjärk, Rooma, aprill 1985, muudetud 30. istungjärgu ettekande 6. liite punktiga ii, Rooma, 1993).
2. Riiklikud laborid peavad osutama katkematut viiruslike vesikulaarhaiguste diagnostika teenust ja omama varustust ja oskusi esialgse kiirdiagnoosi panemiseks.
3. Riiklikud laborid peavad säilitama kõigi suu- ja sõrataudiviiruste serotüüpide inaktiveeritud võrdlustüvesid ja viirustevastaseid immuunseerume, samuti kõiki teisi kiirdiagnoosiks vajalikke reaktiivseid. Negatiivse diagnoosi kinnitamiseks peavad kogu aeg valmis olema asjakohased rakukultuurid.
4. Riiklikud laborid peavad omama varustust ja oskusi laiaulatusliku seroloogilise uurimise jaoks.
5. Kõigi oletatavate esmaste puhangute korral tuleb koguda asjakohased proovid ja transportida need vastavalt ettenähtud protokollile kiiresti riiklikku laborisse. Riigiasutus tagab, et juba enne suu- ja sõrataudikahtlust on kohapeal valmis vajalikud seadmed ja materjalid proovide võtmiseks ja nende transportimiseks riiklikku laborisse.
6. Kõigi ühendusse sissetoodud uute viiruste puhul tuleb määrata antigeen ja genoom. Seda võib teha riiklik labor, kui tal on selleks vahendeid. Vastasel juhul peab riiklik labor nii kiiresti, kui võimalik saatma esmase juhtumi viiruse näidise ühenduse tugilaborisse kinnitamiseks ja edasiseks kindlaksmääramiseks, mis hõlmab teavet avastatud tüvede antigeense seotuse kohta ühenduse antigeeni- ja vaktsiinipangas olevate vaktsiinitüvedega. Sama korda tuleks kohaldada viiruste puhul, mille riiklikud laborid on saanud kolmandatelt riikidelt olukorras, kus viiruse kindlaksmääramine on tõenäoliselt ühendusele kasulik.
7. Riiklikud laborid peaksid esitama andmed haiguse kohta oma riiklikele veterinaarteenistustele, kes esitavad need andmed ühenduse tugilaborile.
8. Riiklikud laborid peaksid tegema koostööd ühenduse tugilaboriga, tagamaks, et riiklike veterinaarteenistuste välitöötajatel on nende koolituse raames võimalik näha riiklikes laborites suu- ja sõrataudi kliinilisi juhtumeid.
9. Riiklikud laborid teevad koostööd ühenduse tugilaboriga ja teiste riiklike laboritega, et arendada välja paremaid diagnostikameetodeid ja vahetada asjakohaseid materjale ja teavet.
10. Riiklikud laborid võtavad osa ühenduse tugilabori poolt organiseeritud standardimis- ja välistest kvaliteeditagamisprogrammidest.
11. Riiklikud laborid kasutavad katseid ja standardeid, mis vastavad XIII lisas sätestatud kriteeriumidele või ületavad neid. Riiklikud laborid esitavad komisjonile taotluse korral andmed, mis tõestavad, et kasutatavad katsed vastavad nõuetele või ületavad neid.
12. Riiklikud laborid peaksid olema pädevad tuvastama kõiki vesikulaarhaiguste viiruseid ja entsefalomüokardiidi viirust, et vältida viivitusi diagnoosimisel ja sellest tulenevalt ka tõrjemeetmete rakendamisel pädevate asutuste poolt.

13. Riiklikud laborid teevad koostööd pädevate asutuste poolt määratud teiste laboritega katsete (näiteks seroloogiliste katsete) tegemisel, millega ei kaasne elusa suu- ja sõrataudiviiruse käsitlemine. Need laborid ei tee katseid viiruse avastamiseks proovidest, mis on võetud vesikulaarhaiguste kahtluse korral. Need laborid ei pea vastama XII lisa punktis 1 osutatud bio-ohutuse standarditele, kuid peavad siiski töötama korra alusel, mis tagab suu- ja sõrataudiviiruse võimaliku leviku tõhusa vältimise.

Proovid, mille tulemused katsetel on ebaselged, edastatakse riiklikule tugilaborile kinnitavateks katseteks.

XVI LISA

ÜHENDUSE SUU- JA SÕRATAUDI TUGILABORI FUNKTSIOONID JA KOHUSTUSED

Artiklis 69 osutatud ühenduse suu- ja sõrataudi tugilabori funktsioonid ja kohustused on järgmised.

1. *Tagada koostöö liikmesriikide riiklike laborite vahel ning sätestada igale liikmesriigile eraldi optimaalsed meetodid suu- ja sõrataudi diagnostikaks kariloomadel ning vajaduse korral eristusdiagnostikaks teiste viiruslike vesikulaarhaiguste puhul eelkõige järgmiselt:*
 - 1.1. korrapärane väliproovide vastuvõtmine liikmesriikidelt ja Euroopa Liiduga geograafiliselt või kaubanduslaselt seotud riikidega, kui see hõlmab kauplemist vastuvõtlike loomadega või sellistelt loomadelt saadud toodetega, et teostada globaalset ja regionaalset järelevalvet haiguse olukorra üle, prognoosida ja võimalusel ka hinnata uutest viirusetüvedest ning erilistest epidemioloogilistest olukordadest tulenevat ohtu, ning vajadusel tihedas koostöös OIE määratud piirkondliku tugilaboriga ja ülemaailmse suu- ja sõrataudi tugilaboriga, määrata kindlaks viirus;
 - 1.2. punktis 1.1 nimetatud proovide vesikulaarhaiguste viiruste liigitamine ning antigeenide ja genoomide täielik iseloomustamine ning selliste uuringute tulemuste viivitamatu edastamine komisjonile, liikmesriikidele ja asjaomastele riiklikele laboritele;
 - 1.3. vesikulaarhaiguste viirusetüvede ajakohastatud kogu moodustamine ja hooldamine;
 - 1.4. vesikulaarhaiguste viirusetüvede vastaste seerumite ajakohastatud kogu moodustamine ja hooldamine;
 - 1.5. komisjoni teavitamine kõigist suu- ja sõrataudi vaktsiini tüvede valiku ja kasutamisega seotud aspektidest.
2. *Toetada riiklike laborite tegevust eelkõige järgmiselt:*
 - 2.1. suu- ja sõrataudi diagnostikaks kasutatavate reaktiivide ja materjalide (nt viirused ja/või inaktiveeritud antigeenid, standardseerumid, rakuliinid jt võrdlusreagentid) ladustamine ja tarnimine riiklikele laboritele;
 - 2.2. teadmiste säilitamine suu- ja sõrataudiviiruse ja muude asjakohaste viiruste kohta, et võimaldada kiiret eristusdiagnoosi;
 - 2.3. diagnostikameetodite ühtlustamise edendamine ja katsete asjatundlikkuse tagamine ühenduses, korraldades ja läbi viies ühenduse tasemel korrapäraseid võrdluskatseid ning väliseid suu- ja sõrataudi diagnostika kvaliteeditagamisprogramme ja edastades nende katsete tulemusi korrapäraselt komisjonile, liikmesriikidele ja riiklikele laboritele;
 - 2.4. teadusuuringute läbiviimine, et arendada koostöös riiklike laboritega välja paremaid haigustõrjemetodeid vastavalt ühenduse tugilabori aasta tööplaaniga.
3. *Edastada teavet ja viia läbi täiendkoolitust, eelkõige järgmiselt:*
 - 3.1. andmete ja teabe kogumine riiklikes laborites kasutatud diagnostikameetodite ja eritlusdiagnoosi kohta ning sellise teabe edastamine komisjonile ja liikmesriikidele;

- 3.2. laboridiagnostika ekspertide täiendkoolituse jaoks vajaliku korra kehtestamine ja rakendamine, pidades silmas diagnostikameetodite ühtlustamist;
 - 3.3. suu- ja sõrataudi epidemioloogia arengute jälgimine;
 - 3.4. aastakoosoleku korraldamine, kus riiklike laborite esindajad saavad tutvuda diagnostikameetoditega ja kooskõlastamise edenemisega.
 4. Konsulteerides komisjoniga, valmistada ette eksperimente ja välikatseid suu- ja sõrataudi tõhusamaks tõrjeks.
 5. Vaadata riigi tugilaborite aastakoosoleku raames üle XIII lisa, mis määratleb suu- ja sõrataudi diagnostika katsed ja standardid Euroopa Liidus.
 6. Teha kooskõlas käesoleva lisaga koostööd kandidaatriikide riigi tugilaboritega.
 7. Ühenduse tugilabor tegutseb vastavalt taudi suhtes kehtestatud rangetele heakskiidetud turvanõuetele, mis on määratletud standardis "Suu- ja sõrataudiviirusega *in vitro* ja *in vivo* töötavate laborite miinimumnõuded" (Euroopa Komisjon, suu- ja sõrataudi kontrollimiseks, 26. istungjärk, Rooma, aprill 1985, muudetud 1993. aastal Euroopa Komisjoni suu- ja sõrataudi tõrjet käsitleva 30. istungjärgu ettekande 6. liite punktiga ii, osutatud käesoleva direktiivi XII lisas).
 8. Kui nõutav, osutab ühenduse tugilabor komisjonile abi riiklike laborite poolt suu- ja sõrataudi diagnoosimisel taudi suhtes võetavate turvameetmete osas.
-

XVII LISA

SITUATSIOONIPLAANIDE KRITTEERIUMID JA NÕUDED

Liikmesriigid tagavad, et situatsiooniplaanid vastavad vähemalt järgmistele kriteeriumidele.

1. Tuleb kehtestada sätted situatsiooniplaanide rakendamiseks vajaliku õigusvõime tagamiseks ja kiire ja eduka likvideerimiskampaania võimaldamiseks.
2. Tuleb kehtestada sätted juurdepääsuks kriisifondidele, eelarvevahenditele ja rahalistele vahenditele, et hõlmata kõiki suu- ja sõrataudiepisootia vastase võitluse aspekte.
3. Luuakse käsuliin, mis tagab, et otsuste tegemine suu- ja sõrataudiepisootia korral toimub kiiresti ja tõhusalt. Keskne otsustusüksus vastutab tõrjestrategie üldise suunamise eest ja veterinaar ameti juhataja on selle üksuse liige.
4. Iga liikmesriik peab haiguspuhangu korral olema valmis koheselt looma toimiva riikliku loomatauditõrje komisjoni, mis kooskõlastab kõigi keskses otsustusüksuses vastu võetud otsuste rakendamist. Keskuse kiireks sisseseadmise tagamiseks määratakse pidevalt tegutsev koordinaator.
5. Liikmesriikidel peavad olema üksikasjalikud plaanid, et tagada suu- ja sõrataudipuhangu korral valmisolek kohaliku loomatauditõrje komisjonide koheseks loomiseks, kes rakendavad haigustõrje- ja keskkonnakaitsemeetmeid kohalikul tasandil.
6. Liikmesriigis tagavad, et riikliku loomatauditõrje komisjoni, kohalike loomatauditõrje komisjonide ja pädevate keskkonnaasutuste ja -organite vahel veterinaar- ja keskkonnaohutuse tagamiseks tehtav koostöö on asjakohaselt kooskõlastatud.
7. Luuakse pidevalt tegutsev ekspertrühm (vajadusel koostöös teiste liikmesriikidega), et säilitada teadmisi ja abistada asjaomast asutust, et see oleks haigusjuhtumi puhul hästi ette valmistatud.
8. Tuleb sätestada piisavad vahendid kiire ja tõhusa kampaania tagamiseks, sh töötajad, seadmed ja laborivarustus.
9. Olemas peab olema ajakohastatud tegutsemisjuhend. See kirjeldab üksikasjalikult, terviklikult ja praktiliselt kõiki suu- ja sõrataudipuhangu puhul rakendatavaid tegevusi, juhiseid ja tõrjemeetmeid.
10. Olemas peavad olema üksikasjalikud kavad erakorraliseks vaksineerimiseks.
11. Töötajaid osalevad korrapäraselt:
 - 11.1. kliiniliste tunnuste, epidemioloogilise uurimise ja episootiliste haiguste tõrje alasel koolitusel;
 - 11.2. reaalajas õppustel, mis toimuvad järgmiselt:
 - 11.2.1. kaks korda viie aasta jooksul, kusjuures esimene õppus ei tohiks toimuda hiljem kui 3 aastat pärast plaani heakskiitmist; või
 - 11.2.2. viie aasta jooksul pärast seda, kui raske episootilise haiguse puhang on tõhusalt tõrjutud ja likvideeritud; või
 - 11.2.3. üks punktis 11.2.1 osutatud õppus asendatakse mõne teise maismaaloomade raske episootilise haiguse situatsiooniplaani raames nõutava reaalajas õppusega; või

- 11.2.4. erandina punktist 11.2.1 ja vastavalt situatsiooniplaani asjakohastele sätetele korraldavad piiratud arvul vastuvõtlikke loomi omavad liikmesriigid osavõttu naaberliikmesriikides toimuvatest reaalajas õppustest ning osalevad neis; vastavalt direktiivi 2001/89/EÜ VII lisa lõike g punktile ii viiakse kõigi suu- ja sõrataudile vastuvõtlike loomade suhtes läbi häireõppused.
 - 11.3. suhtlemistreeningutel haiguse teadvustamise kampaaniate läbiviimiseks asutustes, talupidajate ja veterinaararstide hulgas.
 12. Situatsiooniplaanid valmistatakse ette, võttes arvesse paljude lühikese aja jooksul puhkevate, mitmetele antigeenidele vastupanuvõimelistest serotüüpidest ja tüvedest põhjustatud haiguspuhangute tõrjeks vajalikke ressursse (mis võib olla vajalik muu hulgas ka suu- ja sõrataudiviiruse tahtlikul keskkonda viimisel).
 13. Ilma, et see mõjutaks veterinaarõuete kohaldamist, tuleb situatsiooniplaanid ette valmistada nii, et suu- ja sõrataudipuhangu puhul oleks tagatud loomakorjuse ja loomsete jäätmete massiline kõrvaldamine inimeste tervist kahjustamata ja kasutades protsesse või meetodeid, mis ennetavad iga vältimatavat keskkonnakahjustust, eelkõige:
 - i) kujutavad minimaalset ohtu pinnasele, õhule, pinna- ja põhjaveele, taimedele ja loomadele;
 - ii) tekitavad minimaalseid müra- või haisust põhjustatud häiringuid;
 - iii) mõjuvad minimaalselt kahjulikult maakohtadele ja huviväärsetele kohtadele.
 14. Need plaanid hõlmavad haiguspuhangu korral loomakorjuse ja loomsete jäätmete töötlemiseks ja kõrvaldamiseks sobivate kohtade ja ettevõtete andmeid.
 15. Liikmesriik tagab, et teavitatakse talupidajaid, maapiirkonna elanikke ja kogu rahvast. Nakatunud piirkondade elanikele luuakse lisaks riiklikes ja piirkondlikes massiteabevahendites edastatavale teabele ka otsene ja ligipääsetav kontaktivõimalus (muu hulgas ka nõustamistelefonid).
-

XVIII LISA

A OSA

Meetmed suu- ja sõrataudi kinnituse korral metsloomadel

1. Kohe pärast esmase suu- ja sõrataudi juhtumi kinnitamist vastuvõtlikel metsloomadel peab liikmesriigi pädev asutus haiguse leviku piiramiseks:
 - a) teatama esmasest juhtumist vastavalt II lisale;
 - b) määrama ekspertrühma, kuhu kuuluvad veterinaararstid, jahimehed, metsloomadele spetsialiseerunud bioloogid ning epidemioloogid. Ekspertühm abistab pädevat asutust:
 - i) epidemioloogilise olukorra uurimisel ja nakatunud piirkonna määramisel vastavalt B osa punkti 4.b sätetele;
 - ii) kehtestades asjakohased meetmed, mida kohaldatakse nakatunud piirkonnas lisaks punktides c ja d nimetatutele; need meetmed võivad hõlmata jahipidamise peatamist ja metsloomade söötmise keeldu;
 - iii) koostades haigustõrjeprogrammi, mis edastatakse komisjonile vastavalt B osale;
 - iv) kontrollides nakatunud piirkonnas suu- ja sõrataudi likvideerimiseks võetud meetmete tõhusust;
 - c) viivitamatult panema ametliku järelevalve alla määratletud nakatunud piirkonnas vastuvõtlikke loomi pidavad ettevõtted ja eelkõige korraldama, et:
 - i) viiakse läbi kõigi ettevõtete kõigi vastuvõtlike loomade liikide ja kategooriate ametlik loendus; loendust ajakohastab omanik. Loendusel saadav teave esitatakse taotuse korral ja seda võib iga inspekteerimise käigus kontrollida. Vabaõhuettevõtetes võib esimene loendus olla hinnanguline;
 - ii) kõiki nakatunud piirkonna ettevõtete vastuvõtlikke loomi peetakse nende eluruumides või mõnes muus kohas, kus neid on võimalik isoleerida metsloomadest. Metsloomadel ei tohi olla juurdepääsu ühelegi materjalile, mis võib edaspidi kokku puutuda ettevõtte vastuvõtlike loomadega;
 - iii) ükski vastuvõtlik loom ei sisene ettevõttesse ega lahku sellest, v.a juhul, kui silmas pidades epidemioloogilist olukorda on selleks loa andnud pädev asutus;
 - iv) vastuvõtlike loomade hoonete ning ettevõtte sisse- ja väljapääsude juures kasutatakse sobivaid desinfitseerimisvahendeid;
 - v) kõik metsloomadega kokku puutuvad isikud kohaldaks suu- ja sõrataudiviiruse leviku ohu vähendamiseks asjakohaseid hügieenimeetmeid, mis võivad hõlmata metsloomadega kokku puutunud isikute ajutist sisemiskeeldu vastuvõtlike loomi pidavasse ettevõttesse;
 - vi) kontrollitakse kõiki surnud ja haigeid suu- ja sõrataudisümpptomitega vastuvõtlikke loomi, et teha kindlaks suu- ja sõrataudi esinemine;
 - vii) vastuvõtlikke loomi pidavasse ettevõttesse ei tooda ühtki lastud või surnult leitud metslooma osa, samuti ühtki materjali või seadet, mis võis saastuda suu- ja sõrataudiviirusega;
 - viii) nakatunud piirkonnast ei viida ühendusesisese kaubanduse eesmärgil välja vastuvõtlikke loomi, nende spermat, embrüoid ega munarakke;

- d) korraldama, et kõiki määratletud nakatunud piirkonnas lastud või surnult leitud metsloomi kontrollitakse riikliku veterinaararsti poolt suu- ja sõrataudi suhtes, et ametlikult välistada või kinnitada suu- ja sõrataudi vastavalt I lisa haiguspuhangu määratlusele. Kõik metsloomade korjused, millel on leitud suu- ja sõrataud, töödeldakse ametliku järelevalve all. Kui kontrolli tulemusel ei tuvastata suu- ja sõrataudi, kohaldavad liikmesriigid direktiivi 92/45/EMÜ artikli 11 lõike 2 meetmeid. Osad, mis pole ettenähtud inimtoiduks, töödeldakse ametliku järelevalve all;
- e) tagama, et suu- ja sõrataudi isoleeritud viirust uuritakse laboratoorsete protseduuride abil, mis on nõutavad viiruse geneetilise tüübi kindlakstegemiseks ja tema antigeensete omaduste võrdlemiseks olemasolevate vaktsiinitüvedega.
2. Kui suu- ja sõrataudi juhtum metsloomadel esineb liikmesriigi piirkonnas, mis on lähedal teise liikmesriigi territooriumile, teevad asjaomased liikmesriigid koostööd haigustõrjemeetmete kehtestamisel.
3. Erandina punkti 1 sätetest võib artikli 89 lõikes 3 osutatud korras vastu võtta erimeetmeid, kui suu- ja sõrataudi juhtum metsloomadel leidis aset liikmesriigi piirkonnas, kus vastuvõtlike koduloomade ekstsenssiivne pidamine ei võimalda kohaldada punkti 1 teatavaid sätteid.

B OSA

Suu- ja sõrataudi likvideerimiskavad metsloomade puhul

1. Olenemata A osas sätestatud meetmetest edastavad liikmesriigid komisjonile 90 päeva jooksul alates esmase suu- ja sõrataudijuhtumi kinnitamisest metsloomadel kirjaliku kava nakatunud piirkonnas haiguse likvideerimiseks võetavatest meetmetest ning meetmetest, mida kohaldatakse selles piirkonnas asuvate ettevõtte suhtes.
2. Komisjon vaatab kava läbi, et kindlaks teha, kas see võimaldab saavutada soovitud eesmärki. Kava, mida on vajadusel muudetud, kiidetakse heaks vastavalt artikli 89 lõikes 3 osutatud korrale. Hiljem võib kava olukorra arenguid silmas pidades muuta või täiendada.

Kui muudatused nõuavad nakatunud piirkonna uuesti määratlemist, tagavad liikmesriigid, et teavitavad komisjoni ja teisi liikmesriike neist muudatustest viivitamatult.

Kui muudatused puudutavad teisi kava sätteid, edastavad liikmesriigid muudetud kava komisjonile läbivaatamiseks ning võimalikuks heakskiitmiseks vastavalt artikli 89 lõikes 3 sätestatud korrale.

3. Kui lõikes 1 nimetatud kavas sätestatud meetmed on heaks kiidetud, asendavad need A osas sätestatud meetmeid alates kuupäevast, mis määratakse kava heakskiitmisel.
4. Lõikes 1 nimetatud kava sisaldab järgmist teavet:
- a) epidemioloogiliste uuringute ja kooskõlas A osaga läbi viidud kontrollide tulemused ning haiguse geograafiline levik;
- b) asjaomase liikmesriigi territooriumil asuv määratletud nakatunud piirkond.

Nakatunud piirkonna defineerimisel peab pädev asutus arvesse võtma:

- i) läbiviidud epidemioloogiliste uuringute tulemusi ja haiguse geograafilist levikut;
- ii) piirkonna metsloomapopulatsioone;
- iii) suuremaid looduslikke või tehnilikke takistusi loomade liikumisele;
- c) metsloomi uurivate bioloogide, jahimeeste, jahioorganisatsioonide, metsloomade kaitsega tegelevate teenistuste ja veterinaarteenistuste (loomatervishoid ja rahvatervis) vahelise tiheda koostöö organiseerimine;

- d) infokampaania jahimeeste teadlikkuse tõstmiseks nende poolt likvideerimiskava raames kohaldatavate meetmete osas;
- e) konkreetsed pingutused, mida on tehtud, et määratleda teiste metsloomade rühmadega piiratult kokku puutuvate metsloomade rühmade arv ja asukoht nakatunud piirkonnas ja selle ümbruses;
- f) punktis e osutatud metsloomade rühmade ligikaudne arv ja nende suurus nakatunud piirkonnas ja selle ümbruses;
- g) konkreetsed pingutused, mida on tehtud, et määratleda nakkuse ulatust metsloomade seas, uurides jahimeeste poolt lastud või surnult leitud metsloomi ja tehes laboratoorseid uuringuid, k.a epidemioloogilisi uuringuid vanusegruppide lõikes;
- h) meetmed, mida on kohaldatud, et vähendada metsloomade liikumisest ning/või metsloomade rühmade vahelistest kontaktidest põhjustatud haiguse levikut; need meetmed võivad hõlmata jahipidamise keelamist;
- i) meetmed, mida on kohaldatud vastuvõtlikest liikidest metsloomade populatsiooni, eriti noorloomade, vähendamiseks metsloomade populatsioonis;
- j) nõuded, mida jahimehed peavad järgima, et vältida haiguse levikut;
- k) surnult leitud või lastud metsloomade kõrvaldamise meetodid, mis põhinevad:
 - i) töötlemisel ametliku järelevalve all või
 - ii) riikliku veterinaararsti kontrollil ja XIII lisas sätestatud laboratoorsetel uuringutel. Kõigi suu- ja sõrataudi suhtes positiivsete metsloomade korjused töödeldakse ametliku järelevalve all. Kui uuringu tulemus on suu- ja sõrataudi suhtes negatiivne, kohaldavad liikmesriigid direktiivi 92/45/EMÜ artikli 11 lõikes 2 sätestatud meetmeid. Osad, mis pole ettenähtud inimtoiduks, töödeldakse ametliku järelevalve all;
- l) iga lastud või surnult leitud vastuvõtliku metslooma epidemioloogiline uurimine. Selle uuringu puhul täidetakse ka ankeet, mis annab teavet järgneva kohta:
 - i) geograafiline piirkond, kust surnud loom leiti või kus loom lasti,
 - ii) kuupäev, millal surnud loom leiti või looma lasti,
 - iii) isik, kes leidis või lasi looma,
 - iv) looma vanus ja sugu,
 - v) laskmise korral: sümptomid enne laskmist,
 - vi) surnud looma puhul: korjuse seisund,
 - vii) laboratoorsed leiud;
- m) järelevalveprogrammid ja ennetusmeetmed, mida kohaldatakse määratletud nakatunud piirkonnas ning vajadusel ka selle ümbruses vastuvõtlike loomi pidavate ettevõtete suhtes, ning mis hõlmavad ka transporti ja vastuvõtlike loomade liikumist selles piirkonnas, sellest piirkonnast ja sellesse piirkonda; need meetmed peavad hõlmama vähemalt vastuvõtlike loomade, nende sperma, embrüote ja munarakkude liikumise keeldu nakatunud piirkonnast ühendusesiseseks kauplemiseks;
- n) muud kriteeriumid, mida kohaldatakse määratletud piirkonnas haiguse likvideerimiseks võetud meetmete ja piirkonna ettevõtetele kohaldatavate meetmete kaotamiseks;
- o) kava rakendavate asutuste järelevalve ja koordineerimise eest vastutav asutus;
- p) süsteem, mis võimaldab vastavalt A osa punktile 1.b loodud ekspertrühmal korrapäraselt üle vaadata haigustõrje-programmi tulemusi;

-
- q) haiguse jälgimismeetmed, mis kehtestatakse pärast vähemalt 12 kuu möödumist viimasest kinnitatud suu- ja sõrataudijuhtumist metsloomadel määratletud nakatunud piirkonnas; need jälgimismeetmed kehtivad vähemalt 12 kuud ja hõlmavad vähemalt vastavalt punktidele g, k ja l juba kehtestatud meetmeid.
5. Komisjonile ja teistele liikmesriikidele edastatakse iga 6 kuu järel aruanne määratletud piirkonna epidemioloogilise olukorra ja haigustõrjeprogrammi tulemuste kohta.
6. Kooskõlas artikli 89 lõikega 3 võib vastu võtta üksikasjalikumaid eeskirju metsloomade suu- ja sõrataudi tõrjeprogrammi kavade loomiseks.
-

XIX LISA

SISERIIKLIKU ÕIGUSESSE ÜLEVÕTMISE TÄHTPÄEVADE LOETELU

Direktiiv	Ülevõtmise tähtaeg
85/511/EMÜ	1. jaanuar 1987
90/423/EMÜ	1. jaanuar 1992

XX LISA

VASTAVUSTABEL

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikli 1 lõike 1 punkt a	Artikkel 1
Artikli 1 lõike 1 punkt b	–
Artikli 1 lõige 2	–
Artikli 2 punkt a	Artikli 2 punkt a
Artikli 2 punktid b–h ja l–y	–
Artikli 2 punkt i	Artikli 2 punkt d
Artikli 2 punkt j	Artikli 2 punkt e
Artikli 2 punkt k	Artikli 2 punkt c
Artikli 3 lõike 1 punkt a	Artikkel 3
Artikli 3 lõike 1 punktid b ja c	–
Artikli 3 lõige 2	–
Artikli 4 lõige 1	–
Artikli 4 lõige 2	Artikli 4 lõike 1 esimene lõik
Artikli 4 lõike 3 esimene lause	Artikli 4 lõike 1 teine lõik
Artikli 4 lõike 3 punkt a	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu esimene taane, lause esimene pool
Artikli 4 lõike 3 punkt b	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu esimene taane, lause teine pool
Artikli 4 lõike 3 punkt c	–
Artikli 4 lõike 3 punkt d	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu teine ja kolmas taane
Artikli 4 lõike 3 punkt e	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu üheksas taane
Artikli 4 lõike 3 punkt f	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu kümnes taane
Artikli 4 lõike 3 punkt g	–
Artikli 5 lõike 1 punkt a	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu viies taane

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikli 5 lõike 1 punkt b	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu neljas taane
Artikli 5 lõike 1 punkt c	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu seitsmes taane
Artikli 5 lõike 1 punkt d	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu kaheksas taane
Artikli 5 lõige 2	Artikli 4 lõike 1 teise lõigu kuues taane
Artikli 5 lõige 3	–
Artikli 6 lõige 1	Artikli 4 lõige 2
Artikli 6 lõige 2	–
Artikkel 7	–
Artikkel 8	–
Artikkel 9	Artikli 4 lõige 3
Artikli 10 lõike 1 punkt a, esimene lause	Artikli 5 lõike 2 esimene taane
Artikli 10 lõike 1 punkt a, teine lause	–
Artikli 10 lõike 1 punkti b esimene lõik	Artikli 5 lõige 1
Artikli 10 lõike 1 punkti b teine lõik	Artikli 5 lõige 3
Artikli 10 lõike 1 punkt c, esimene lause	Artikli 5 lõike 2 teine ja neljas taane
Artikli 10 lõike 1 punkt c, teine ja kolmas lause	–
Artikli 10 lõike 1 punkt d	Artikli 5 lõike 2 viies ja kuues taane
Artikli 10 lõike 2 punkt a	Artikli 5 lõike 2 seitsmes taane
Artikli 10 lõike 2 punkt b	–
Artikli 10 lõike 2 punkt c	Artikli 5 lõike 2 kaheksas taane
Artikli 11 lõige 1	Artikkel 10
Artikli 11 lõige 2	–
Artikli 11 lõige 3	–
Artikli 11 lõige 4	–

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikkel 12 (liha kohta)	Artikli 5 lõike 2 kolmas taane
Artikkel 12 (muude ainete kohta)	–
Artikli 13 lõige 1	Artikli 5 lõike 2 üheksas taane ja artikkel 7
Artikli 13 lõige 2	–
Artikkel 14	–
Artikkel 15	–
Artikkel 16	–
Artikkel 17	–
Artikli 18 lõige 1	Artikkel 6
Artikli 18 lõige 2	Otsus 88/397/EMÜ
Artikli 18 lõige 3	Artikli 6 lõike 1 teine lõik
Artikli 18 lõige 4	–
artikli 19 lõiked 1–4	Artikkel 8
Artikli 19 lõige 5	–
Artikkel 20	Artikli 6 lõige 3
Artikli 21 lõige 1	–
Artikli 21 lõige 2	Artikli 9 lõige 1
Artikli 21 lõige 3	–
Artikli 21 lõiked 4–6	–
Artikli 22 lõike 1 punkt a	Artikli 9 lõike 2 punkti a esimene taane
Artikli 22 lõike 1 punkt b	Artikli 9 lõike 2 punkti a teine taane
Artikli 22 lõike 1 punkt c	Artikli 9 lõike 2 punkti a kolmas taane, lause esimene pool
Artikli 22 lõige 2	Artikli 9 lõike 2 punkti a kolmas taane, lause teine pool
Artikli 23 punkt a	Artikli 9 lõike 2 punkti a viies ja kuues taane

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikli 23 punkt b	–
Artikli 23 punkt c	–
Artikli 23 punkt d	–
Artikli 24 lõike 1 punkt a	–
Artikli 24 lõike 1 punktid b–f	–
Artikli 24 lõike 2 punkt a	Artikli 9 lõike 2 punkti a seitsmes taane, lause viimane osa
Artikli 24 lõike 2 punkt b	–
Artikli 24 lõike 2 punkt c	Artikli 9 lõike 2 punkti a neljas taane
Artikli 24 lõike 2 punkt d	–
Artikkel 25	–
Artikkel 26	–
Artikkel 27	–
Artikkel 28	–
Artikkel 29	–
Artikkel 30	–
Artikkel 31	–
Artikkel 32	–
Artikkel 33	–
Artikkel 34	–
Artikkel 35	–
Artikli 36 lõike 1 punkt a	Artikli 9 lõike 2 punkti b esimene lause
Artikli 36 lõike 1 punkt b	–
Artikli 36 lõige 2	Artikli 9 lõike 2 punkti b teine lause
Artikli 36 lõige 3	–
Artikli 37 lõige 1	–

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikli 37 lõige 2	Artikli 9 lõike 3 punkt a
Artikli 38 lõige 1	Artikli 9 lõike 3 punkti a teine taane, esimene osa
Artikli 38 lõike 2 punkt a	Artikli 9 lõike 3 punkti a teine taane, viimane osa
Artikli 38 lõike 2 punktid b–d	–
Artikli 38 lõige 3	–
Artikli 38 lõige 4	–
Artikli 38 lõige 5	–
Artikkel 39	–
Artikkel 40	–
Artikkel 41	–
Artikkel 42	–
Artikkel 43	–
Artikli 44 lõike 1 punkt a	Artikli 9 lõike 3 punkt b
Artikli 44 lõike 1 punktid b ja c	–
Artikli 44 lõige 2	–
Artikkel 45	–
Artikkel 46	–
Artikli 47 lõige 1	Artikli 12 esimene taane
Artikli 47 lõige 2	–
Artikkel 48	Artikli 12 teine ja kolmas taane
Artikli 49 punkt a	Artikli 13 lõike 1 esimene taane
Artikli 49 punkt b	Artikli 13 lõike 1 kolmas taane
Artikli 49 punktid c ja d	–
Artikli 50 lõike 1 punkt a	Artikli 13 lõike 3 esimene lõik, esimene lause

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikli 50 lõike 1 punktid b, c ja d	–
Artikli 50 lõige 2	–
Artikli 50 lõige 3	Artikli 13 lõike 3 teine lõik
Artikli 50 lõiked 4 ja 5	Artikli 13 lõike 3 kolmas lõik
Artikli 50 lõige 6	–
Artikli 51 lõige 1	Artikli 13 lõike 3 esimese lõigu taanded 1–6
Artikli 51 lõige 2	–
Artikkel 52	–
Artikkel 53	–
Artikkel 54	–
Artikkel 55	–
Artikkel 56	–
Artikkel 57	–
Artikkel 58	–
Artikkel 59	–
Artikkel 60	–
Artikkel 61	–
Artikkel 62	–
Artikkel 63	–
Artikkel 64	–
Artikli 65 punktid a, b ja c	Artikli 13 lõike 1 teine taane
Artikli 65 punkt d	Artikli 13 lõike 1 neljas taane
Artikkel 66	Artikli 13 lõike 2 esimene ja teine lõik
Artikkel 67	Artikli 13 lõike 2 teine lõik
Artikli 68 lõike 1 punktid a ja b	Artikli 11 lõike 1 esimene taane

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikli 68 lõike 1 punktid c ja e	Artikli 11 lõike 1 teine ja kolmas taane
Artikli 68 lõike 1 punkt d	–
Artikli 68 lõiked 2, 3 ja 4	–
Artikkel 69	Nõukogu otsus 89/531/EMÜ
Artikli 70 lõige 1	–
Artikli 70 lõige 2	Artikli 13 lõike 2 kolmas lõik
Artikkel 71	–
Artikkel 72	Direktiivi 90/423/EMÜ artikkel 5
Artikkel 73	–
Artikkel 74	–
Artikkel 75	–
Artikkel 76	–
Artikkel 77	–
Artikkel 78	–
Artikli 79 lõige 1	Artikli 14 lõike 1 esimene lõik, lause teine pool
Artikli 79 lõige 2	Artikli 14 lõike 1 kolmas lõik, lause teine pool
Artikli 79 lõige 3	–
Artikli 79 lõige 4	–
Artikkel 80	Otsus 91/666/EMÜ
Artikkel 81	–
Artikkel 82	–
Artikkel 83	–
Artikkel 84	Otsus 91/665/EMÜ
Artikkel 85	–

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
Artikkel 86	–
Artikkel 87	–
Artikkel 88	–
Artikkel 89	Artiklid 16 ja 17
Artikkel 90	–
Artikkel 91	–
Artikli 92 lõige 1	Direktiivi 90/423/EMÜ artikkel 6
Artikli 92 lõige 2 esimene lõik	–
Artikli 92 lõike 2 teine ja kolmas lõik	Direktiivi 90/423/EMÜ artikli 5 lõige 4
Artikkel 93	Artikkel 19
Artikkel 94	–
Artikkel 95	Artikkel 20
I lisa	–
II lisa	–
III lisa	–
IV lisa	–
V lisa	–
VI lisa	–
VII lisa	–
VIII lisa	–
IX lisa A osa	–
IX lisa B osa	–
X lisa	–
XI lisa A osa	B lisa
XI lisa B osa	A lisa

Käesolev direktiiv	Direktiiv 85/511/EMÜ
XII lisa	–
XIII lisa	–
XIV lisa	Otsus 91/666/EMÜ
XV lisa	–
XVI lisa	Otsus 89/531/EMÜ
XVII lisa	Otsus 91/42/EMÜ
XVIII lisa	–
XIX lisa	–
XX lisa	–
Finantselgitus	–